اورتودوقسيا

اخلاق و دینی رساله

مدير مسؤل : ملەتيوس لوقا كيس — محل اداره : فنار روم پطريقخانه

Ἔτος Α΄ 31 Ἰανουαρίου 1927 Τεῦχος 10

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Καθηγητὴς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Χαρακτὴρ ἠθικὸς καὶ ἀνεξάρτητος εἶνε ἀναμφιβόλως τὸ εὐγενέστερον ἀλλὰ καὶ τὸ μᾶλλον δυσαπόκτητον τῶν ἀνθρωπίνων κτημάτων. Εἶνε τόσα πράγματι τὰ παρακωλύοντα τὴν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς πρόοδον καὶ συγκράτησιν τοῦ ἀνθρώπου ὥστε ἀπαιτεῖται ἰσχυρὰ καὶ ἀνένδοτος προσπάθεια, συνηνωμένη πρὸς συνθήκας ἐξαιρετικάς, διὰ νὰ μορφωθῇ καὶ διατηρηθῇ χαρακτὴρ γνησίως χριστιανικὸς ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τοῦ κακοῦ περιβάλλοντος.

Ἡ δυσκολία εἶνε μεγαλυτέρα προκειμένου ἰδίᾳ περὶ ἀνθρώπων κατεχόντων ὑψηλὰς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεις. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι ἄνδρες ὑπερόχου ὁμολογουμένως θελήσεως καὶ δράσεως δὲν ἠδυνήθησαν μέχρι τέλους νὰ συγκρατηθῶσιν εἰς τὸ ἠθικὸν ὕψος τῆς θέσεώς των ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Ἤρχισαν τὸ ἔργον των μὲ ὅλην τὴν ἁγνότητα καὶ τὸν ἀκραιφνῆ ἐνθουσιασμὸν ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει τοὺς

ἀποστόλους τῶν εὐγενῶν ἰδεωδῶν καὶ ὑπέκυψαν βραδύτερον εἰς τὸν πειρασμὸν τῆς ἀτομικῆς φιλοδοξίας. Ἀπὸ ὑπηρετῶν ἀπέβησαν δεσπόται τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς των. Ἐπιζητήσαντες νὰ ἐπωφεληθῶσι τὸ ἔργον των πρὸς σκοποὺς ἰδιοτελεῖς ἐξέπεσαν εἰς τὴν τάξιν τῶν κοινοτέρων ἀνθρώπων. Ἀνίσχυροι νὰ ἀντιστῶσι κατὰ τοῦ πειρασμοῦ τῆς προσωπικῆς ἱκανοποιήσεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ αἰώνιον σκάνδαλον ἐν τῇ ἠθικῇ προόδῳ τῆς ἀνθρωπότητος, κατεβίβασαν τὴν ὡραιοτέραν καὶ ἱερωτέραν ἰδεολογίαν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς χυδαιοτέρας πραγματικότητος.

Ἀντίθεσιν θαυμαστὴν πρὸς τοὺς τοιούτους ἀποτελοῦσιν ὅσοι προὐχώρησαν μέχρι τοῦ τέρματος τοῦ προορισμοῦ των, ἀδιάφθοροι ἀπὸ παντὸς προσωπικοῦ πειρασμοῦ. Φύσεις ἰσχυραί, κατώρθωσαν νὰ φανῶσιν ἀνώτεροι τῶν ἀδυναμιῶν ἐκείνων τῶν ὁποίων σπανίως εἶναι ἀπηλλαγμένοι οἱ ἔχοντες μεγάλην ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολήν. Εἶναι ἡ ἀριστοκρατία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἶναι τὰ ἐκλεκτὰ ἐκεῖνα πρόσωπα, τῶν ὁποίων ἡ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ἐμφάνισις θεωρεῖται εὐλογία τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καθόλου καὶ ἰδίᾳ διὰ τοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι ἀμεσώτερον ὑπέστησαν τὴν εὐεργετικήν των ἐπίδρασιν.

Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τῶν ὁποίων τὴν τιμητικὴν ἀνάμνησιν ἡ Ἐκκλησία συνήνωσεν εἰς μίαν ἑορτήν, εἶναι ἀναμφηρίστως ἀπὸ τὰς ἐξόχους ταύτας προσωπικότητας. Ὁ βίος ἑκάστου τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, ὁ θεωρητικὸς καὶ ὁ πρακτικός, παρουσιάζει βεβαίως ἰδιαιτέρους ἀξιοθαυμάστους χαρακτῆρας. Ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς συναντῶνται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν τῆς ἠθικῆς ἀνεξαρτησίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὴν κεντρικὴν γραμμὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς σταδιοδρομίας των. Καὶ ἡ ἀρετὴ αὕτη ἐξέλαμψεν ἐν ὅλῃ τῇ αἴγλῃ της ἐν τῇ ἀφωσιωμένῃ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἔζησαν.

Ἓν σπουδαῖον μέρος τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας μας,

ἴσως τὸ ὡραιότερον, εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ ἱστορία τῶν τριῶν τούτων ἁγίων ἀνδρῶν, ἡ δὲ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἔζησαν φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ ἰδίου αὐτῶν πνεύματος. Τόσον ἰσχυρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασίς των. Τὸ ἔργον των ὡς ποιμένων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε τραχύτατον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, ἀλλ' ἐν μέσῳ ὅλων τῶν ἐναντιοτήτων ἐκείνων τὰς ὁποίας παρέταξε κατ' αὐτοῦ ἡ κακία τοῦ κόσμου ἐτήρησαν ἀδιάφθορον τὸ φρόνημα, οὐδὲ παρεξέκλιναν τῆς γραμμῆς εἰς τὴν ὁποίαν κατηύθυνεν αὐτοὺς ἡ πεφωτισμένη των συνείδησις.

Εἶναι γνωστοὶ ἐκ τῆς ἱστορίας οἱ σκληροὶ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀγῶνες τῶν τριῶν ἁγίων Ἱεραρχῶν καὶ ἡ ἠθικὴ δύναμις μὲ τὴν ὁποίαν ἀντιμετώπισαν τόσας δυσμενεῖς περιστάσεις τοῦ ἐπισήμου σταδίου των, ὅσον ἐπίσης εἶναι γνωστὴ κα ἀφωσιωμένη καὶ ἀνιδιοτελὴς ἀγάπη μὲ τὴν ὁποίαν ἐπεδόθησαν εἰς τὸ ἔργον τὸ διδακτικὸν καὶ τὸ φιλανθρωπικόν. Ἔχοντες πλήρη συνείδησιν τῆς ἱερᾶς κλήσεώς των ὁλοψύχως παρέδωκαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου καὶ ἀφιέρωσαν ὅλα τὰ ὑπέροχα καὶ ἐπίκτητα χαρίσματά των καὶ δι' ὅσων ἐδίδαξαν καὶ ἔπραξαν ἀπέβησαν φῶς τοῦ κόσμου, φωστῆρες τηλαυγεῖς, οἱ ὁποῖοι κατηύγασαν μὲν τὸ ἠθικὸν περιβάλλον τῆς συγχρόνου ἐποχῆς των, ἐξακολουθοῦσι δὲ φωταγωγοῦντες διὰ τοῦ ὑψηλοῦ παραδείγματος καὶ τῶν ἀπαραμίλλων συγγραφῶν των τὰς μεταγενεστέρας γενεὰς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ.

Διὰ τοῦτο μετ' εὐγνωμοσύνης πάντοτε θὰ τιμᾷ ὁ χριστιανικὸς κόσμος τὴν μνήμην τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐφ' ὅσον θὰ θεωρῶνται τιμῆς ἄξια τὰ ἐκλεκτὰ πνεύματα τὰ ἐξυπηρετήσαντα τὰ εὐγενέστερα καὶ ὡραιότερα ἰδανικὰ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν θὰ ἀπονέμηται τιμὴ πρὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος, πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ὁποίου οὐδεμία λαμπρότης τοῦ κόσμου εἶναι δυνατὸν νὰ συγκριθῇ.

Ο Μ. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Η ΙΝΔΙΚΤΙΩΝ (ΕΠΙΝΕΜΗΣΙΣ) ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

γ΄

Σήμερον ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον μέρος τῆς τελετῆς, δλδ. τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῶν Πατριαρχείων ἀκολουθίαν, αὕτη εἶναι ἐκείνη ἣν ἡ ἐξέλιξις τῆς ὑμνολογίας καὶ τῶν ἐν τοῖς μηνιαίοις τελετῶν παρουσιάζει ἐν τῷ ἐν χρήσει Μηνολογίῳ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον μέρος τῆς τελετῆς—τῆς ἐκτὸς τοῦ ναοῦ— φρονῶ α΄) ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου λιτανεία, γινομένη ἄλλως τε ἐν ὡρισμένῳ μέρει (φόρῳ), ἔπαυσε τελουμένη κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε πλέον καὶ ἐκεῖνος ὅστις νὰ «ἀκούῃ τὴν κατ᾿ ἔθος ἐκεῖσε ἐκτελουμένην ἀκολουθίαν»· β΄) ὅτι ὁ ἁγιασμὸς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐγίνετο κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους οὐχὶ κατὰ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν 1ην ὡς καὶ σήμερον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐχὴν τὴν ἀναγινωσκομένην ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου καὶ ἀναφερομένην εἰς τὴν εὐλογίαν τῶν καρπῶν τῆς γῆς, εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ θείου ἐλέους καὶ «νικῶν τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ» [25]) ἀνεγινώσκετο ἀπὸ τῆς ἁλώσεως καὶ ἑξῆς μέχρι τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ΄ (1813—1818) ἐν τῷ ναῷ. Ἡ προσθήκη τῆς μνείας τῶν νεκρῶν [26]) ἐγένετο ὡς καὶ ἡ ὅλη σημερινὴ μορφὴ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐν

---

[25]) Ἡ φράσις «νίκας τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ» εὕρηται καὶ εἰς τὸ προμνησθὲν κοντάκιον τῆς Ἰνδίκτου, τὸ ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ΄.

[26]) Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης γράψας τὸν συναξαριστὴν αὐτοῦ ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ ΣΤ΄ ἐν τῇ ἀφηγήσει τοῦ σκοποῦ τῆς ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου οὐδὲν λέγει, ὡς εἴδομεν, περὶ τῆς κατ᾿ αὐτὴν μνείας τῶν κεκοιμημένων. Ἐὰν τοιοῦτόν τι συνέβαινεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τοὐλάχιστον πάντως θὰ ἀνέφερε τοῦτο· Ὁ κ. Μ. Γεδεὼν ἐν τῇ «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ» (ΚΕ σελ. 479) ἐπιχειρεῖ νὰ συσχετίσῃ τὴν μνείαν τῶν νεκρῶν τὴν γενομένην σήμερον κατὰ τὴν ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ τελετὴν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἰνδίκτου πρὸς τὰ μνημόσυνα τὰ ὁποῖα ἐτέλουν οἱ μοναχοὶ τοῦ Στουδίου κατὰ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου «ὑπὲρ τῶν ἀπρονοήτων», τῶν ἀποθα-

γένει πράξεως τῆς Ἰνδίκτου συνετάχθη, νομίζω, ὑπὸ τοῦ ἰδίου Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ′ καὶ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ τῷ 1815 [27]) ἢ καί τι ἐνωρίτερον ἤρχισεν ἡ κατὰ τὸν σημερινὸν μὲν τύπον λιτώτερον ὅμως τέλεσις τῆς τελετῆς τῆς Ἰνδίκτου ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ καὶ ἡ ὑπογραφὴ τῆς γνωστῆς πράξεως. Ἡ σιωπὴ τοῦ κατὰ τὸ 1838 ἐκδοθέντος τυπικοῦ τοῦ πρωτοψάλτου Κωνσταντίνου ὡς πρὸς τὴν πατριαρχικὴν ἐν τῷ ναῷ χοροστασίαν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἰνδίκτου καὶ ὡς πρὸς τὴν ἄλλην τελετὴν τῆς ἑορτῆς εὐγλώττως λαλεῖ περὶ τῆς πενιχρᾶς καὶ ἀθορύβου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τελετῆς τῆς Ἰνδίκτου καὶ μετὰ τὴν πατριαρχείαν Κυρίλλου τοῦ ΣΤ′.

Παραθέτοντες ἐνταῦθα τὴν εὐχὴν [28]) τὴν ἀναγινωσκομένην ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἰνδίκτου καὶ συγκρίνοντες διαφόρους περικοπὰς αὐτῆς πρὸς ἀποσπάσματα ἄλλων εὐχῶν θὰ δείξωμεν εἰς

νόντων δλδ. ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἀπόρων χριστιανῶν, ὧν καὶ περὶ τῆς κηδείας ἐμερίμνων διὰ κοινῆς συνεισφορᾶς τῶν μοναχῶν (Migne τόμ. 99 στ. 952, 953). Ἡ μόνη σχέσις ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν δύο ἱ. τελετῶν (Στουδίου καὶ Πατριαρχείου) εἶναι τὸ ὅτι πρόκειται εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις περὶ μνείας κεκοιμημένων. Ἀλλ' οἱ μὲν Στουδῖται, ὡς ρητῶς ἀναφέρει ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, τὸ ὑπὲρ τῶν ἀπρονοήτων μνημόσυνον ἐτέλουν καὶ κατὰ τὴν Πεντηκοστήν· τὰ δὲ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις γινόμενα ἐξηγοῦνται κατὰ τὸ προοίμιον τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης εὐχῆς τῆς Ἰνδίκτου (ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἀπαγγελλομένης) ὡς ἐξιλασμὸς τοῦ θείου ὑπὲρ τῶν ζώντων ἰδιαίτατα δὲ τῶν κεκοιμημένων ἐπιβαλλόμενος ἡμῖν ὡς καθῆκον ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Ὁ κ. Μ. Γεδεὼν εἰκάζει, λέγει, ὅτι ἡ φράσις τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου «προσαναγινωσκομένου τοῦ τόμου» ἀναφέρεται εἰς τὴν ὅλην τελετὴν τῶν Στουδιτῶν δλδ. τὸ μνημόσυνον καὶ φρονεῖ ὅτι ὁ τόμος οὗτος ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν σημερινὴν εὐχὴν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ. Θεωρεῖ ἑπομένως ἐσφαλμένην καὶ τὴν λατινικὴν μετάφρασιν (περιεχομένην ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Migne τοῦ «προσαναγινωσκομένου τοῦ τόμου» adjuncta jam libri lectione». Ὡς γνωρίζομεν ὅμως καὶ παρ' ἄλλων μὲν ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης (ἐρώτησις· τ. ν. θ.) «τῆς ἑστιάσεως (τῶν μοναχῶν) γινομένης ***λόγος θεῖος*** ἀναγινώσκεται, ἵνα) ὡς ἐδιδάχθημεν, πάντα εἰς δόξαν ποιῶμεν Θεοῦ». Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι τοῦ Συμεὼν ὑπενθυμίζουσιν ἡμῖν ὅσα προσθέτει ὁ Στουδίτης πρὸς δικαιολογίαν τοῦ «προσαναγινωσκομένου τοῦ τόμου» γράφων «ὡς ἂν καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς τροφῆς τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ ποιῶμεν». Ἡ ἀνάγνωσις βιβλίου «λόγου θείου» κατὰ τὴν μοναχικὴν ἑστίασιν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ μνημόσυνα ἢ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς σήμερον ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ ἀναγινωσκομένης εὐχῆς τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν κεκοιμημένων.

[27]) Ἡ ἀρχαιοτέρα εὐχὴ ἡ κατὰ τὸν Γεδεὼν σωζομένη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις εἶναι ἡ τοῦ 1815 ἀπαγγελθεῖσα δλδ. ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ ΣΤ′. Ἐρευνήσας ἐν τοῖς Ἀρχείοις ἄχρι τῆς παρούσης ὥρας δὲν εὗρον τὴν εὐχὴν ταύτην τοῦ 1815.

[28]) Ἡ εὐχὴ αὕτη ὁμοία πρὸς τὰς εὐχὰς τῶν ἄλλων ἐτῶν φέρει χρονολογίαν 1879

τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εὐχὴ εἶναι συμπίλημα νεωτέρων χρόνων ἂν ὄχι σύγχρονον.

«Τὰς πρὸς Θεὸν ἱλαστηρίους ἐντεύξεις ὑπὲρ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος, καὶ μάλιστα τῶν εὐσεβῶς κεκοιμημένων, καὶ ἐν παντὶ μὲν ἄλλῳ καιρῷ ἀναπέμπειν ὀφείλομεν, τὴν ἄφατον αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι εὐσπλαγχνίαν, πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ ἐκτενέστερον ἐν ταῖς τῶν Ἰνδίκτων ἐνάρξεσιν, ὡς ἀπαρχάς τινας τῶν οἰκείων ἔργων καὶ θεοφιλῶν πράξεων τῷ εὐλογοῦντι τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀδιστάκτως προσάγοντες.

Ταύτῃ καὶ ἤδη τὴν Ζ΄ Ἰνδικτιῶνα θείῳ ἐλέει διατετελεκότες καὶ τῆς Η΄ ἐπιλαμβανόμενοι, περί τε αὐτῆς τὰ πρόσφορα ἐξαιτούμεθα ὅπως εἴη αἰσία καὶ παναισία κακῶν μὲν ὅλης ἀπείρατος, βρίθουσα δὲ παντοίων ἀγαθῶν, καὶ σταθερᾶς μὲν γαλήνης καὶ εἰρήνης βαθείας τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει, κοινῆς δὲ ὑγείας καὶ πνευματικῆς καρποφορίας λαῷ τῷ χριστεπωνύμῳ παρεκτική, καὶ μνείαν ἐφεξῆς περὶ τῶν ἐπ᾽ ἐλπίδι μελλούσης ζωῆς αἰωνίου κεκοιμημένων εἰκότως ποιούμεθα.

Καὶ δὴ ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνευχομένων αὐτῇ ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἔχομεν συγκεχωρημένους πάντας τοὺς ἀπ᾽ αἰῶνος κοιμηθέντας ἀδελφοὺς ἡμῶν Πατριάρχας, Ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, διακόνους καὶ λαϊκοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους ἑκάστης τάξεως καὶ βαθμοῦ· καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος, δωρεᾶς τε καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, τῆς δοθείσης μὲν παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις εἰς τὸ δεσμεῖν τε καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας, ἐξ ἐκείνων δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχως μεταβάσης τῆς θείας χάριτος ταύτης, λελυμένους παντὸς ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ ἁμαρτήματος εἰς ὅσα καὶ αὐτοὶ ὡς ἄνθρωποι ὄντες καὶ σάρκα φοροῦντες ἐπλημμέλησαν καὶ τὸν πολυαμάρτητον τοῦτον κόσμον οἰκοῦντες ἥμαρτον καὶ εἰς Θεὸν ἐπλημμέλησαν λόγῳ ἢ διανοίᾳ, ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ, φανερῶς τε ἢ ἀφανῶς, κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τόπον καὶ τρόπον καὶ ἐν ἁπάσαις αὐτῶν ταῖς αἰσθήσεσι· καὶ εἴτε ὑπὸ κατάραν πατρὸς ἢ μητρὸς αὐτῶν ἐγένοντο, ἢ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσαν ἢ ὅρκον ὤμοσαν καὶ ἀφορισμὸν ἐδέξαντό ποτε παρ᾽ ἱερέως ἢ Ἀρχιερέως ἢ Πατριάρχου δι᾽ ἥντινα οὖν αἰτίαν καὶ ἀμελείᾳ χρησάμενοι οὐκ ἔτυχον συγχωρήσεως, ἢ ὑπὸ μνησικακίας ὀργῇ ἐμμόνῳ κατά τινος προσηνέχθησαν ἢ πάθει ὑπερηφανείας κρατηθέντες ὑπὲρ ὃ δεῖ ἐφρόνησαν ἢ ὑπὸ πλεονεξίας καὶ ἀτέγκτου ψυχῆς τοὺς πτωχοὺς οὐκ ἠλέησαν ἢ τὰς νηστησίμους ἡμέρας κατέλυσαν, ἢ τὰς ἑορτασίμους οὐκ ἤργησαν, καὶ τἄλλα πάντα ἐπράξαντο, ὅσα κόλασιν ἐμποιεῖ τοῖς ἀνθρω-

πίνην σάρκα φοροῦσιν, εἶτα ἐν συναισθήσει γενόμενοι καὶ μεταμεληθέντες ἐξωμολογήσαντο ταῦτα πάντα πνευματικοῖς πατράσι καὶ τὸν παρ᾽ αὐτῶν κανόνα ἀπὸ καρδίας ἐδέξαντο καὶ πληρῶσαι προεθυμήθησαν, οὐκ ἔφθασαν μέντοι ἁρπαγέντες ὑπὸ τοῦ χρεὼν πληρῶσαι. Ἐκ τούτων ἁπάντων τῶν γνωστῶν καὶ ἀγνώστων ἁμαρτημάτων τῆς ἐνοχῆς τε καὶ τοῦ δεσμοῦ λύομεν αὐτοὺς καὶ συγκεχωρημένους ἔχομεν ἐν τῇ τοῦ παναγίου καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος δωρεᾷ καὶ παντοδυνάμῳ ἐξουσίᾳ καὶ χάριτι. Ναί, Δέσποτα πολυέλεε Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, νικησάτω σου τὸ ἄμετρον ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία ἡ ἀνείκαστος καὶ ἀνυπέρβλητος, καὶ μὴ παρίδῃς τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν σου καταποθῆναι τῇ ἀπωλείᾳ, ἀλλ᾽ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ταπεινῶν ἱκετῶν δεομένων ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων σου δούλων τούτων Πατριαρχῶν, Ἀρχιερέων, ἱερέων, διακόνων καὶ λαϊκῶν, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἑκάστης τάξεως καὶ βαθμοῦ, καὶ πάντα ἐπικείμενον αὐτοῖς δεσμόν, ὃν αὐτοὶ καθ᾽ ἑαυτῶν, ἐκ συναρπαγῆς ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας· ἐφειλκύσαντο, διάλυσον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Κύριος, φιλανθρώπως παριδὼν ἅπαντα κατὰ τὸ σὸν ἄπειρον ἔλεος τῆς σῆς ἀμετρήτου χρηστότητος, πρεσβείαις καὶ ἱκεσίαις τῆς παναχράντους Μητρὸς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ᾽ αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ἀμήν.

ᾳ ω ο θ´

Περὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς εὐχῆς, τοῦ καὶ συντομωτάτου, εἴπομεν ἤδη πόθεν προῆλθε. Αἱ «ἱλαστήριοι εὐχαὶ» αἱ ὑπὸ τοῦ Φωτίου ἀναφερόμεναι μετεσχηματίσθησαν ἐν τῇ εὐχῇ εἰς «ἱλαστηρίους ἐντεύξεις». Αἱ ἐντεύξεις αὗται ἀφορῶσι καὶ τοὺς ζῶντας μὲν ἀλλὰ κυρίως τοὺς τεθνεῶτας. Μετὰ ταῦτα ἡ κοινὴ εἰς ὅλας τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἰνδίκτου «ἡ εὐλογία» ἢ «ὁ εὐλογῶν τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ». Μετὰ τὸ βραχύτατον τοῦτο προοίμιον ἔχομεν τὸ κυρίως εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἰνδίκτου ἀναφερόμενον σῶμα τῆς δεήσεως συντομώτατον καὶ τοῦτο· ἡ αὐτὴ συντομία ὡς πρὸς τοῦτο παρατηρεῖται καὶ ἐν ὅλαις ταῖς ἄλλαις εὐχαῖς (ἀρχαιοτέραις) ταῖς ἀναγινωσκομέναις ἄλλοτε ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου. Ἡ φράσις τῆς εὐχῆς τοῦ Πατριάρχου Ἀθανασίου «περατῶσαι λυσιτελῶς τὴν τοῦ χρόνου τούτου περίοδον» ἀναλυτικώτερον διετυπώθη μετὰ φρασεολογίας τοῦτ᾽ αὐτὸ συχρόνου· «ὅπως εἴη αἰσία καὶ παναισία κακῶν μὲν ὅλως ἀπείρατος κλπ. . . . .»

Εἶτα διὰ τῆς φράσεως «καὶ μνείαν ἐφεξῆς περὶ τῶν ἐπ᾽ ἐλπίδι μελλούσης» μεταβαίνομεν εἰς εὐχὴν ἀφετικὴν καθιερωθεῖσαν πρὸ πολλοῦ· ἡ εὐχὴ αὕτη καὶ κατὰ τὴν φράσιν καὶ κατὰ τὴν σύνδεσιν ὅλως ξένη

παρουσιάζεται πρὸς τὸ προοίμιον καὶ τὸ μέρος τῆς εὐχῆς τὸ ἀναφερόμενον κυρίως εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἰνδίκτου.

Τὴν συγχωρητικὴν ταύτην εὐχὴν [29]) κατὰ τὰ πλεῖστα ὁμοίαν εὑρίσκομεν πρός τινα συγχωρητικὴν καταχωρουμένην ἐν τῷ Εὐχολογίῳ Goard (ἔκδοσις 1647 σελὶς 681) καὶ πρὸς ἄλλην γεγραμμένην ἐν τῷ πατριαρχικῷ Κώδικι τῷ ἐπιλεγομένῳ τοῦ Κυπρίου (σελὶς 185) Ἰνδίκαὶ φέρουσαν ἡμερομηνίαν 1720. Περικοπαί τινες τῆς εὐχῆς ταύτης (τῆς Ἰνδίκτου) εἶναι αἱ αὐταὶ πρὸς τὰς συγχωρητικὰς εὐχὰς — μεγάλην καὶ μικρὰν — τὰς ἀναγινωσκομένας ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ὑπὲρ τῶν κεκοιμη-

---

[29]) Ἐν τῷ Εὐχολογίῳ τοῦ Goard ἀναγινώσκομεν :

Εὐχὴ συγχωρητικὴ εἰς πᾶσαν ὠφέλειαν

Γερμανὸς ἐλέῳ Θεοῦ, ἐπίσκοπος Ἀμαθούντων, πρόεδρος πόλεως Νεμέσου καὶ Κουρέων.

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς χάριτός τε καὶ δωρεᾶς καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ πνεύματος τῆς δοθείσης παρὰ τοῦ Σωτῆρος... τοῖς θείοις μαθηταῖς εἰς τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας εἰρηκότος, λάβετε πνεῦμα Ἅγιον ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ..... καὶ ὅσα ἂν λύσητε .... κλπ. Ἐξ ἐκείνων δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχως διαβάσης τῆς θείας χάριτος ἔχει συγκεχωρημένην...... εἰς ὅσα καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ἥμαρτε καὶ εἰς Θεὸν ἐπλημμέλησε, λόγῳ, ἔργῳ, διανοίᾳ καὶ πάσαις ταῖς αὐτῆς αἰσθήσεσι, καὶ εἰ ὑπὸ κατάραν ἢ ἀφορισμὸν ἀρχιερέως ἐγένετο ἢ πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ἀφορισμῷ περιέπεσε ἢ ὅρκῳ παρέβη ἢ ἄλλοις τισιν ἁμαρτήμασιν ὡς ἄνθρωπος οὖσα καὶ αὐτὴ περιεπάρη καὶ πνευματικοῖς πατράσιν ἐξωμολογήσατο καὶ τὸν παρ' αὐτῶν κανόνα ὑπεδέξατο· ἐκ τούτων πάντων τῆς ἐνοχῆς καὶ δεσμεύσεως ἐλευθέραν ἔχομεν αὐτὴν καὶ συγκεχωρημένην..... ὅσα δὲ διὰ λήθην...

Ἡ εὐχὴ τοῦ κώδικος τοῦ Κυπρίου : «Ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνευχομένων ἡμῖν ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν διὰ τῆς θείας χάριτος δωρεᾶς τε καὶ ἐξουσίας τοῦ Παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ πνεύματος, τῆς δοθείσης παρὰ τοῦ Κ.Η. Ι.Χ. τοῖς πιστοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις εἰς τὸ δεσμεῖν κλπ. εἰρηκότος αὐτοῖς λάβετε κλπ. (ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ εὐχῇ) ἐξ ἐκείνων δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχως....... ἔχομεν συγκεχωρημένους....... εἰς ὅσα καὶ αὐτοὶ ὡς ἄνθρωποι ἥμαρτον καὶ εἰς Θεὸν ἐπλημμέλησαν λόγῳ, ἔργῳ, διανοίᾳ, ἀκουσίως ἢ ἑκουσίως καὶ εἴτε ὑπὸ κατάραν ἢ ἀφορισμὸν ἱερέως ἢ ἀρχιερέως ἐγένοντο ἢ πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσαν ἢ ὅρκον ὤμοσαν καὶ τοῦτον παρέβησαν ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ὁπωσδήποτε ἥμαρτον καὶ μεταμεληθέντες ἐξωμολογήσαντο αὐτὰ πνευματικοῖς πατράσι καὶ τὸν παρ' αὐτῶν κανόνα ἀπὸ καρδίας ἐδέξαντο καὶ πληρῶσαι προεθυμήθησαν..... τῆς ἐνοχῆς καὶ τοῦ δεσμεῖν ἔχομεν αὐτὰς ...... καὶ ὅτι διὰ λήθην κλπ...... κἀκεῖνα συγχωρήσειεν αὐτοῖς ὁ ἐλεήμων Θεὸς δι' ἰδίαν φιλανθρωπίαν καὶ ἀγαθότητα.........

Ναί, Δέσποτα...... νικησάτω σου τὸ ἄμετρον ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία ἡ ἀδέκαστος καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν δούλων σου δεομένων κλπ.».

μένων. Ἀπόσπασμά τι αὐτῆς ὑπενθυμίζει ἡμῖν καὶ τὰς συγωρητικὰς εὐχὰς τῶν Ψυχοσαββάτων (Ἀρχιερέων, ἱερέων, διακόνων). Μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τὰς σημερινὰς *Μετριότητας,* ὧν αἱ φράσεις εὑρίσκονται ἐν τῇ ὑπὸ μελέτην εὐχῇ. Ταῦτα πάντα ἀρκούντως, νομίζω, δεικνύουσιν ὅτι ἡ ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ τῶν Πατριαρχείων ἀναγινωσκομένη εὐχὴ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου εἶναι νεωτέρας προελεύσεως [30]) καὶ τυγχάνει σταχυολογία ἐκ προηγουμένων εὐχῶν. Ἡ προσθήκη τῆς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων δεήσεως δέν μοι φαίνεται ἄσχετος πρὸς τὸν ἐν γένει ἐξιλαστικὸν χαρακτῆρα τῆς ἑορτῆς· αἰτούμεθα τὴν ἐξιλέωσιν τοῦ θείου ὑπὲρ τῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων.

Ἐν Μ. Ρεύματι, τῇ 13 Δεκεμβρίου 1926.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[30]) Ἡ προσθήκη τῆς λέξεως «Πατριάρχου» ἐν μέρει ἐκείνῳ τῆς εὐχῆς «ἢ ἀφορισμὸν ἐδέξαντό ποτε παρ' ἱερέως ἢ Ἀρχιερέως ἢ Πατριάρχου», μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἡλικίας τῆς εὐχῆς (τοῦ ὅλου δλδ. συμπιλήματος).

ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΔΑΓΜΑ

Ὑμεῖς αἱ χρυσοφόροι γυναῖκες, αἱ τὸν δρόμον τῶν γυναικῶν θεασάμεναι ἐκείνων (τῶν Μυροφόρων), ὀψὲ γοῦν ποτε τὴν νόσον ἀπόθεσθε τῆς τῶν χρυσῶν ἐπιθυμίας. Ὥστε εἰ ζηλοῦτε τὰς γυναῖκας, ἀνταλλάξασθε τὸν κόσμον, ὃν περίκεισθε, ἐλεημοσύνην περιθέμεναι. Τί τὸ ὄφελος, εἰπέ μοι, τῶν λίθων τῶν τιμίων τούτων καὶ τῶν χρυσοπάστων ἱματίων; Χαίρει τούτοις, φησίν, ἡ ψυχὴ καὶ εὐφραίνεται. Ἐγώ σε τὸ κέρδος ἠρώτησα· σὺ δέ μοι τὸ βλάβος εἶπες. Τοῦ γὰρ περὶ ταῦτα ἠσχολῆσθαι καὶ χαίρειν καὶ προσηλῶσθαι χεῖρον οὐδέν. Πικροτέρα γὰρ ἡ χαλεπὴ αὕτη δουλεία γίνεται, ὅταν τις καὶ δουλεύων εὐφραίνεται. Ἐπὶ τίνι γὰρ τῶν πνευματικῶν ὡς χρὴ σπουδάσει ποτέ; πότε δὲ καταγελάσεται ὡς δεῖ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἢ χαρᾶς ἄξιον νομίζουσα τὸ δεδέσθαι χρυσῷ; ὁ γὰρ ἐν δεσμωτηρίῳ μένων καὶ ἡδόμενος οὐδέποτε ἀπαλλαγῆναι θελήσει, ὥσπερ οὖν οὐδὲ αὕτη· ἀλλ' ὥσπερ τις αἰχμάλωτος γενομένη τῆς πονηρᾶς ταύτης ἐπιθυμίας, οὐδὲ φωνῆς ἀνέξεται πνευματικῆς ἀκοῦσαι μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιθυμίας τε καὶ σπουδῆς, μή τι γε ἔργον μετελθεῖν. (*Ἰω. Χρυσοστόμου*).

Ο ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΑΝΤΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΦΩΤΙΟΣ

*Τῇ 6ῃ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Φεβρουαρίου ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει τὴν 1028ην ἐπέτειον μνήμην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ΦΩΤΙΟΥ, θανόντος τὸ 898. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐπιτραπήτω μοι νὰ παράσχω τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «**Ὀρθοδοξίας**» ἱστορικάς τινας περὶ τοῦ καθαγιασμοῦ αὐτοῦ πληροφορίας, ἱκανὰς τῶν ὁποίων ἀρύομαι ἐκ τῆς εἰσέτι ἀνεκδότου συγγραφῆς μου «Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος», συνταχθείσης ἐξ ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἑορτασθείσης ἁπανταχοῦ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου 1600στῆς ἐπετείου αὐτῆς.*

Ἡ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ΦΩΤΙΟΥ, δὶς χρηματίσαντος Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 857 μέχρι Σεπτεμβρίου τοῦ 867 τὸ πρῶτον καὶ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 878 μέχρι τέλους Αὐγούστου τοῦ 886 τὸ δεύτερον [1]) καὶ εἰς τὴν ἀγήρω ζωὴν μεταστάντος τῇ 6 Φεβρουα-

[1]) Ὁ Αὐτοκράτωρ Βασίλειος ἅμα ἐγκαθιδρυθεὶς μονοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους τελευτῶντος Σεπτεμβρίου τοῦ 867 «αὐτὸν δὲ (τὸν ΦΩΤΙΟΝ) σχολάζειν ἐκέλευσεν (ὁ Βασίλειος) ἕως οὗ πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσῃ Θεὸς τὸν Ἰγνάτιον καὶ οὕτω γαληνιαίαν τὴν Ἐκκλησίαν κατεσκεύασε» γράφει ὁ Ἰωάννης Σκυλίτζης (παρὰ Ράδερ ἐν Βίῳ Ἰγνατίου) βεβαιοῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βασίλειος ἐν τῇ πρὸς τὸν πάπαν Νικόλαον ἐπιστολῇ του. Τὴν ἀληθῆ αἰτίαν παρέχει ἡμῖν ὁ Θεοφάνης· «Φώτιος, ἐλθόντος τοῦ Βασιλείου τότε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος κοινωνεῖν, τοῦτον ληστὴν καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθείς.......» ἐπαναλαμβάνει δὲ καὶ ὁ Ἰωὴλ ἐν Κατ' ἐπιτομὴν χρονογραφίᾳ (τοῦτον δὲ (τὸν Φώτιον) τοῦ θρόνου ἐξεώσας ὡς ἐλεγχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὸν φόνον τοῦ Μιχαήλ» Ἀπὸ δὲ τοῦ 873 — γράφει ὁ ἀμείλικτος ἐχθρὸς τοῦ ΦΩΤΙΟΥ Νεοκαισαρείας Στυλιανὸς πρὸς τὸν πάπαν Στέφανον Ε' — «τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τὸν θρόνον κατέχοντος, τὸν Φώτιον ἀπὸ τοῦ λεγομένου Σιενοῦ (Σκέπης) ἀνεκαλέσατο πρὸς τὰ Βασίλεια καὶ ἐν τῷ Παλατίῳ εἶχε σύνοικον καὶ μᾶλλον Πατριάρχην εἶναι ἢ τὸν Ἰγνάτιον, κἂν τῷ θρόνῳ καθίδρυτο· διὸ καὶ ἀνωτέρω ἔφθημεν εἰπόντες καὶ χειροτονίας ἐποίει (ὁ Φώτιος)». Ἐν δὲ τῇ Η' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ (τοῦ 879—880) βεβαιοῦται ὅτι ὁ ΦΩΤΙΟΣ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ὑπεροκτακοσίων Ἐπισκόπων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (πλὴν πέντε) καὶ ἐν τῇ Σκέπῃ

ρίου τοῦ 898 ἐν ἡλικίᾳ ὑπερεννενήκοντα ἐτῶν [2]) μετὰ ἕνδεκα ἐτῶν καὶ ἡμίσεος σχεδὸν μονήρη βίον μετὰ τὴν δευτέραν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐν τῇ Μονῇ τῶν 'Αρμονιανῶν ἢ τοῦ Βόρδωνος [3]) ἡ μνήμη, λέγω, τοῦ ΦΩΤΙΟΥ, ὡς ἁγίου τῆς 'Εκκλησίας εἶναι παλαιτάτη, σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ του ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ ἱδρυθείσῃ γυναικείᾳ Μονῇ τῆς ***'Ηρεμίας*** ἐν τῇ συνοικίᾳ Μαρδοσαγγάρης τῆς Κωνσταντινουπόλεως [4]) (σήμερον Τσιρτσίρ, παρὰ τὸ ἄτ Παζάρ). Ἤδη ἐν τῷ «Τόμῳ τῆς 'Ενώσεως» ἐπὶ τῇ τετραγαμίᾳ τοῦ Αὐ-

---

ἔτι διατρίβων ὡς νόμιμος Πατριάρχης «ἐν διηνεκεῖ πατριαρχείᾳ κατὰ χρείαν πρὸς καιρὸν ἀπουσιάσαντος» (Πράξ. Β΄). Ἔκειτο δὲ ἡ Σκέπη παρὰ τὸ σήμερον Βουγιοὺκ δερέ. Ἦσαν δὲ οἱ μόνοι πέντε ἐχθροὶ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ Στυλιανὸς ὁ Νεοκαισαρείας, Μητροφάνης ὁ Σμύρνης, Εὐσέβιος ὁ Ναζιανζοῦ, 'Ιωάννης ὁ Κομάνων καὶ 'Ιωάννης ὁ Λεοντοπόλεως, οἷς προσθετέος Νικήτας ὁ Παφλαγὼν (ἐν Βίῳ 'Ιγνατίου).

2) 'Ο Hergenröther ἐν Photius θέλει ὡς ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ ΦΩΤΙΟΥ τὸ 827, ὁ δὲ Γεδεὼν ἐν Πατρ. Πίναξι τὸ 820 κατὰ τὸν Sehwalue (de Dissidio Ecclesiarnm Lugduni 1829)· ἀλλ' ἀμφότεροι σφάλλονται. 'Ο ΦΩΤΙΟΣ ἐγεννήθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 809-810 τὸ βραδύτερον καθὰ πιστοῦται ἐκ τῶν ἀκολούθων θετικῶν γεγονότων. 'Ο ΦΩΤΙΟΣ, συντάκτης ἤδη Λεξικοῦ «Λέξεων Συναγωγὴ» (Porzon Cambeige 1822 Naber Leide 1865) ἀνέλαβε καθηγεσίαν νεαρὸς ἔτι, ἄρα 18-20 ἐτῶν ('Εγκύκλιος Συνόδου 869) τῷ 826 ἐν τῷ ***'Οκταγώνῳ,*** ἔνθα ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 837 γραμματικήν, ῥητορικήν, φιλοσοφίαν, θεολογίαν (Φωτ. 'Αμφιλόχια) ἔχων ὡς μαθητὰς τοὺς γόνους τῶν ἐπιφανεστάτων οἰκογενειῶν «clarissimis natalibus oriundi». ('Αναστασ. Βιβλιοθ. Praefatio in Octava Synodo ἐν Concil. General. τόμ. III), Τῷ 829 ἀνεθεματίσθη ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Εἰκονομάχων ὡς ἔνθερμος εἰκονόφιλος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ του (Φωτ. ἐπιστ. πρὸς Γρηγόρ. Διάκονον καὶ Χαρτουλάριον). Τῷ 838 «συνέσει τῶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ στρεφομένων εὐδοκιμώτατος πάντων νομιζόμενος» κατὰ τὸν ἄσπονδον ἐχθρόν του Νικήταν Παφλαγόνα (Βίος ἁγ. 'Ιγνατ. ἐν Concil General τόμ. III ἐν τῷ Παραρτήματι) διωρίσθη πρεσβευτὴς εἰς 'Ασσυρίαν, ἐπανακάμψας δέ τῷ 841 διωρίσθη Συγκλητικός. Συμβιβάζονται ταῦτα πάντα, ἐρωτῶ, μὲ ἔτος γεννήσεως τοῦ ΦΩΤΙΟΥ τὸ 827 ἢ τὸ 820; Περὶ τοῦ ἔτους δὲ γεννήσεως τοῦ ΦΩΤΙΟΥ βλέπε καὶ Lapôtre Etudes religieuses Paris 1891 τόμ. ΚΕ΄ καὶ τοῦ αὐτοῦ Le pape Jean VIII Paris 1895. L'abbé Marin des moins de Constantinople Paris 1897. Βλέπε καὶ ἐν τέλει τῆς παρούσης Μελέτης ***Σημείωσιν Γ΄.***

3) Περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς Μονῆς ταύτης ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς 'Ιερείας ἐπὶ τῆς 'Ασιατικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος (σήμερον Φενέρ μπαξέ), βλέπε Λέοντα Γραμματικόν, Οἱ μετὰ Θεοφάνη, Ζωναρᾶν)· ἠκολούθησα τὴν γνώμην τοῦ Οἰκονόμου «Τὰ σωζόμενα 'Εκκλησιαστικὰ συγγράμματα» τόμ. Α΄ ἥντινα ἠσπάσθη καὶ ὁ 'Αθηναγόρας ἐν «'Ιστορικαὶ Μοναὶ Χάλκης». Ἴδε φυλλάδιόν μου «Περὶ τῆς Μονῆς ἁγ. Τριάδος Χάλκης καὶ τῆς ἐν αὐτῇ Θεολ. Σχολῆς» 1925.

4) Περὶ τῆς Μαρδοσαγγάρης ὅρα Κ. 'Ανθοπούλου «Φώτιος α΄ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κων/πόλεως 1864». Λέοντα Γραμμ. Οἱ μετὰ Θεοφάνη, Γεωργ. Μοναχοῦ Χρονικόν.

τοκράτορος Λέοντος, τῷ ἐκδοθέντι τῷ 920, ἀναγράφεται: «Ἰγνατίου καὶ Φωτίου . . . . . τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν αἰωνία ἡ μνήμη [5])». Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνονται δὶς ἐν τῷ ***Συνοδικῷ*** τῷ ἀναγινωσκομένῳ τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας [6]) ἀπὸ τῆς Η' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθὰ ἐβεβαίωσε κατὰ πρόσωπον τῶν Λατίνων Μάρκος ὁ Ἐφέσου ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Φλωρεντίας [7]) «Ἰγνατίου καὶ Φωτίου τῶν ἁγιωτάτων καὶ Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν αἰωνία ἡ μνήμη (τρὶς)» καὶ πάλιν «ἅπαντα τὰ κατὰ τῶν Ἁγ. Πατριαρχῶν Ἰγνατίου, Φωτίου . . . . . γραφέντα ἢ λαληθέντα ἀνάθεμα (τρὶς)», ἅπερ ἐχαράχθησαν καὶ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς Ἁγ. Σοφίας·

Πρὸς τούτοις Α') ἔχομεν ἐπισημοτάτην λειτουργικὴν διάταξιν. Τὸ ***Συναξάριον*** τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸ ἀναθεωρηθὲν καὶ συμπληρωθὲν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 950-6 ἐντολῇ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἀναγράφει τὴν μνήμην τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ὡς ἁγίου καὶ διατάσσει τὰ τοῦ πανηγυρισμοῦ ταύτης. Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ αὐτοῦ τῷ σωζομένῳ ἐν τῷ Κώδικι 40 τῆς Μονῆς Σταυροῦ Ἱεροσολύμων ἀναγινώσκονται ἐν φύλλῳ 100 τὰ ἀκόλουθα: «6 Φεβρουαρίου. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπου ΦΩΤΙΟΥ. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ Σύναξις ἐν τῷ προφητείῳ τοῦ ἁγίου προφήτου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῷ ὄντι ἐν τοῖς ***Ἡρεμίας,*** ἔωθεν ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐξιούσης τῆς λιτῆς καὶ ἐπανερχομένης ἐν τῷ Φόρῳ καὶ μετὰ τὰς ἐκεῖσε συνήθεις εὐχὰς παραγινομένης ἐν τῇ εἰρημένῃ Συνάξει».

Εἶναι τὸ πρᾶγμα σαφές;

Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνουσι τὰ κατὰ τὰς ἀκολούθους ἑκατονταετηρίδας ἀναθεωρούμενα ***Συναξάρια*** τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Περὶ τῶν σῳζομένων ἐν ταῖς Ἀθωνικαῖς Βιβλιοθήκαις βλέπε Νικόδημον. «Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν ΦΩΤΙΟΥ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, οὗ ἡ Σύναξις τελεῖται ἐν τῷ προφητείῳ τοῦ τιμίου προφήτου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῷ ὄντι ἐν τοῖς ***Ἡρεμίας***». [8])

Τὰ αὐτὰ ἀναγράφει τὸ Synaxarium Claromontanum ἢ Synaxaire de Saint Sirmond [9]) «6 Φεβρουαρίου. Μνήμη τοῦ Ὁσίου Βαρσανουφίου· καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ΦΩΤΙΟΥ. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ Σύναξις ἐν τῷ προφητείῳ

---

5) Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα κτλ. τόμ. Ε'.

6) Τριῴδιον Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας.

7) Συροπούλου, Creycthon Ἱστορ. Φλωρεντινῆς Συνόδου.

8) Συναξαριστής, Ἀθῆναι 1868.

9) Βασιλικὴ Βιβλιοθ. Βερολίνου ἀρ. 1622. Acta saint. Ang. τόμ. Α', Paris 1867.

τοῦ ἁγίου προφήτου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῷ ὄντι ἐν τοῖς *Ἡρεμίας*».

Τὰ αὐτὰ ἀναγράφει τὸ ***Συναξάριον*** τὸ εὑρισκόμενον ἐν τῇ Συνοδικῇ Βιβλιοθήκῃ Μόσχας, ἔργον τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος ἀριθμ. 231 φυλλ. 166. «Τῇ 6 Φεβρουαρίου. Μνήμη κτλ. ὡς ἄνω· εἶτα «θνήσκων Φώτιος οὐ ταράττομαι, λέγει, πρὸς τὴν τελευτὴν ὢν προητοιμασμένος. Τελεῖται δὲ κτλ. τῷ ὄντι ἐν τοῖς Ἡρεμίας».

Β΄) Τὴν μνήμην τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ὡς ἁγίου ἀναγράφουσι τὰ ἀρχαῖα Μηνολόγια τῶν Εὐαγγελίων καὶ Ἀποστόλων ὁρίζοντα ὡς Ἀπόστολον μὲν ἐπὶ τῇ μνήμῃ του τὸν τοῦ Ὁμολογητοῦ Μεθοδίου ἀρχιεπ. Κων/πόλεως (14 Ἰουνίου), ὡς Εὐαγγέλιον δὲ τὸ τοῦ ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου Ἐπισκόπου Νικομηδείας (3 Σ/βρίου). Τοιαῦτα εἰσὶ 1) τὸ ἐν μεμβράναις Εὐαγγέλιον Ι, № 3 LVI τῆς ἐν Πετρουπόλει δημοσίας Βιβλιοθήκης ἔργον τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος.[10])

2) Ἕτερον τῆς αὐτῆς ἐποχῆς εὑρισκόμενον ἐν τῷ Σεμιναρίῳ Ταυρίδος.

3) Ἕτερον τοῦ ΙΒ΄ αἰῶνος εὑρισκόμενον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἀκαδημίᾳ Μόσχας.

4) Ἕτερον τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἀκαδημίας Κιέβου.

5) Ἕτερον τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐν τῇ ἐν Κων/πόλει Βιβλιοθήκῃ τοῦ Παναγίου Τάφου.

6) Πραξαπόστολος τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος εὑρισκόμενος ἐν τῷ ἑλληνικῷ ναῷ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῆς πόλεως Κέρτζ.

7) Εὐαγγέλιον εὑρισκόμενον ἐν τῇ δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ΙΓ΄ αἰῶνος ἀριθ. 351 φύλλ. 227.[11])

Γ΄) Τὸν ΦΩΤΙΟΝ ἐπὶ τούτοις ἀνακηρύττουσιν ὡς ἅγιον δόκιμοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Τοιοῦτοί εἰσιν: α΄) Ὁ σύγχρονος καὶ ἐπιζήσας αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Βασίλειος ἐν Βίῳ Ὁσίου Εὐθυμίου [12]), ἀποκαλῶν αὐτὸν «ὑπὸ Θεοῦ τοῖς θαύμασι μαρτυρούμενον».

β΄) Ἐπίσης ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας Ἀρέθας ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ Ἀρμενίων [13]) καὶ ἐν τῷ ἐπισήμῳ Ἐπικηδείῳ εἰς ὅσιον Εὐθύμιον (917) λέγων περὶ αὐτοῦ «ἐν οὐρανίοις ἀδύτοις ἐγκατοικιζόμενος· [14]) γ΄) ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης Νικόλαος Α΄ 895-906

---

10) Muralt. Catalogue de MSS grecs de la Bibl. Imperiale St. Petersbourg 1864.

11) Τὰς σχετικὰς παραπομπὰς εἰς Ρώσους συγγραφεῖς βλέπε παρὰ Κεραμεῖ Saint Photius κτλ. 1899.

12) Κώδιξ Βατοπαιδίου Ἄθωνος 546 Λαύρας Δ΄ 78.

13) Κώδιξ 441 Συνοδικῆς Βιβλιοθήκης Μόσχας φύλλ. 43-4.

14) Κώδιξ Μ. Λαύρας Ἄθωνος 1, 120 φύλλ. 51 καὶ Κώδιξ Μ. Διονυσίου 274 φύλλ. 41, 42.

καὶ 911-25) ἀποκαλῶν τὸν ΦΩΤΙΟΝ «ἐν ἀρχιερεῦσι Θεοῦ μέγιστον»· [15]) δ΄) Οἱ περὶ τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον ἀναγράφουσι τῷ 940 τὰ θαύματα τοῦ ΦΩΤΙΟΥ. [16]) ε΄) Οἱ Πατέρες τῆς ἐν Κων/πόλει Μ. Συνόδου τοῦ 1156 ἀναγράφουσιν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς αὐτῶν δογματικὰς περικοπὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ΦΩΤΙΟΥ. στ΄) Ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης Μιχαὴλ Γ΄ (1169-1177) διαλεγόμενος πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν περὶ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποκαλεῖ κατ' ἐπανάληψιν τὸν ΦΩΤΙΟΝ «**ἁγιώτατον**». ζ΄) Ὁ Βαλσαμὼν ἐν ἑρμηνείᾳ Ζ΄ Κανόνος ΑΒας Συνόδου [17]) ἀποκαλεῖ τὸν ΦΩΤΙΟΝ «**μακαριώτατον Πατριάρχην**». Παραλείπω τοὺς μεταγενεστέρους.

Τέλος Κώδιξ τῆς Μονῆς Λαύρας τοῦ Ι΄ (καὶ οὐχὶ ΙΓ΄) αἰῶνος (τῷ 960 ἀκριβῶς) περιέχει εἰκόνα τοῦ ΦΩΤΙΟΥ φέροντος τὸν προσδιάζοντα τοῖς ἁγίοις φωτοστέφανον περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ εὐλογοῦντος διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν Μητροπολίτην Κυζίκου Ἀμφιλόχιον. [18])

Τὸν αὐτὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἱεροῦ ΦΩΤΙΟΥ ἐξεδήλου καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Δύσεως κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τὸν ΦΩΤΙΟΝ αἰῶνας, ἐξαιρέσει τοῦ παραφόρου προσωπικοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ Ληγάτου ἐν Κων/πόλει καὶ εἶτα ἐφημέρου πάπα Μαρίνου. [19]) Ὁ σεβασμὸς οὗτος πιστοῦται ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως ἀπορρίψεως τῆς κατὰ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ψευδοσυνόδου τοῦ 869. Περὶ τῆς ψευδοσυνόδου ταύτης ὁ πάπας Ἰωάννης Η΄ ἔγραφε : «Τὴν κατὰ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ συγκροτηθεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον ἀκυροῦμεν καὶ παντελῶς ἐξηφανίσαμεν καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι ὁ πάπας Ἀδριανὸς δὲν ὑπέγραψεν ἐν αὐτῇ. [20]) Illam quae contra Photium facta

15) Ἐπιστ. πρὸς Ἀμηρ. Κρήτης.

16) Οἱ μετὰ Θεοφάνη Βίος Μιχαήλ.

17) Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα κτλ. τόμ. Β΄.

18) Παπαδόπουλος Κεραμεὺς Saint Photius κτλ. 1899 Ἀριστάρχ. Λογοθ. Λόγοι καὶ Ὁμιλίαι Φωτίου. Κων/πόλει 1906.

19) Τὸν πάπαν Μαρῖνον δὲν ἀνεγνώρισεν ἡ Ἐκκλησία Κων/πόλεως οὐδ' ἀντήλλαξε μετ' αὐτοῦ τὰς συνήθεις «**εἰρηνικὰς**» ἐπιστολάς, διότι ἐξελέγη πάπας ὢν ἤδη ἐπίσκοπος (Καστέλης).

20) «Ποία τις ἐχρημάτισεν ἡ Σύνοδος αὐτη—γράφει ὁ Ταντιλίδης (Παπιστ. Ἐλεγχ. τόμ. Α΄)—γνωρίζεται ἐκ τῶν Πρακτικῶν αὐτῆς ἄνευ ἡμετέρων σχολίων. Οἱ συνεδριάσαντες ὤφειλον πρῶτον δοῦναι ἐνυπόγραφον λίβελλον ὅτι κατεδίκασαν τὸν ΦΩΤΙΟΝ..... ὥστε εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῆς μεγάλης δῆθεν Οἰκουμ. Συνόδου ταύτης παρῆσαν μόνον **ἕνδεκα Ἀρχιερεῖς**, οἱ δουλοπρεπέστεροι..... Ὅθεν ὁ βασι-

est Constantinopolim Synodum irritam faciamus et omnino delevimus tum propter alia tum quoniam Adrianus papa non subscripsit in ea». Καὶ ἐν τῷ Commonitorium ('Ενταλτήριον) ὅπερ οἱ Ληγάτοι τοῦ πάπα Ἰωάννου Η' καρδινάλιος Πέτρος καὶ οἱ ἐπίσκοποι Ἀγκῶνος Παῦλος καὶ Ὠστίας Εὐγένιος παρουσίασαν εἰς τὴν πραγματικὴν Η' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τοῦ 879 ὁ Ἰωάννης Η' ἐδήλου τὴν Σύνοδον κατὰ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ τοῦ 869 «εἶναι ἐξωστρακισμένην καὶ ἄκυρον καὶ μὴ συναριθμεῖσθαι αὐτὴν μεθ' ἑτέρας Συνόδου» (Πράξ. Γ'). [21]) Καὶ πρὸς τὸν ΦΩΤΙΟΝ γράφων Ἰωάννης ὁ Η' ἔλεγε· «τὴν δὲ γενομένην κατὰ τῆς σῆς εὐλαβείας Σύνοδον ἐν τοῖς αὐτόθι, ἠκυρώσαμεν καὶ ἐξωστρακίσαμεν παντελῶς καὶ ἀπεβαλόμεθα διὰ Συνόδου συγκροτηθείσης ἐν Ρώμῃ» (Αὐτόθι). Διὸ καὶ ὁ Νεοκαισαρείας Στυλιανὸς ἔγραφε τῷ πάπᾳ παραπονούμενος ὅτι τὸν ΦΩΤΙΟΝ «ὡς ἔννομον ἀρχιερέα Θεοῦ κριθῆναι ἔγραψας»· [22]) πρὸς ὃν ἀπήντα ὁ πάπας Ἰωάννης Θ' «ἵνα καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν ὡσαύτως χεῖρα ὀρέξῃς παραινοῦμεν καὶ εἰρήνην καὶ εὐλογίαν αὐ-

---

λεύς, αἰσχυνόμενος διὰ τὴν οὐτιδανότητα τῆς Α' ταύτης συνελεύσεως, οὓς μὲν παρακαλῶν, οὓς δὲ δωρούμενος καὶ τοὺς πλείστους ἀπειλῶν, ἅπασι δὲ ὑποσχόμενος ὅπως μετὰ τὸ λαβεῖν πέρας τὴν Σύνοδον ὑποκλέψας τοὺς λιβέλλους ἀποδῷ εἰς ἕκαστον τὴν οἰκείαν ὑπογραφήν.... μόλις κατέπεισε τοὺς ἀγενεστέρους καὶ ἀχαρακτηριστικωτέρους τῶν Ἐπισκόπων ἵνα συνεδριάσωσιν, οὐχὶ ὡς ψευδῶς λέγεται εἰς 102 τὸν ἀριθμὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ συνελεύσει συμποσωθέντας ἀλλὰ πολὺ ὀλιγωτέρους, τοὺς λοιποὺς ἀναπληρώσας πλασταῖς ὑπογραφαῖς». Οἱ δὲ παρουσιασθέντες ὡς Τοποτηρηταὶ τῶν λοιπῶν ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς Πατριαρχῶν ἦσαν πρέσβεις τῶν Ἠσμαηλιτῶν μετὰ ψευδῶν πληρεξουσίων, τοῦθ' ὅπερ ἐπέρριψε κατὰ πρόσωπον τοῦ Βασιλείου ὁ Καισαρείας Εὐσχήμων εἰπὼν «ὅτι τὰς χάρτας (πληρεξούσια Πατριαρχῶν) καὶ τὰς διαλαλιὰς μάταια ἔχομεν δεῖξαι (ψευδῆ)» ἐπαπειληθεὶς ἀγρίως διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Βασιλείου (Rader Σύνοδ. 869). Ἐκπληρῶν δὲ ὁ Βασίλειος τὴν ὑπόσχεσίν του περὶ ὑποκλέψεως τῶν ὑπογραφῶν τῶν Ἐπισκόπων, ὑπεκίνησε Σλαύους τινὰς τοῦ Ἀδριατικοῦ, οἵτινες, συλλαβόντες τοὺς ἐπανακάμπτοντας εἰς τὰ ἴδια Ληγάτους παρὰ τὸ Δυρράχιον ἀφήρεσαν ἀπ' αὐτῶν καὶ κατέστρεψαν τὰ Πρακτικὰ καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς Συνόδου, ὥστε οἱ Ληγάτοι ἔφθασαν εἰς Ρώμην μὲ κενὰς τὰς χεῖρας. (Jeager Vie de Photius) Ἀληθῶς λοιπὸν ὁ πάπας Ἰωάννης ὁ Η' βεβαιοῖ ὅτι ὁ πάπας Ἀδριανὸς Β' δὲν ὑπέγραψε τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου τοῦ 869 ἧστινος τὰ ἔκτροπα καὶ αἱ αὐθαιρεσίαι ὑπενθύμιζον καταπληκτικῶς τὴν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱερουσαλὴμ δίκην τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς δὲ περὶ τῆς Συνόδου τοῦ 869 εἰδήσεις ἔχομεν πλὴν τῶν γραφομένων τῶν ἐχθρῶν τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ἔκ τινος συγγραφῆς συναρμολογηθείσης ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου κληρικοῦ Ἀναστασίου τοῦ Βιβλιοθηκαρίου, οὗ τὸ ποιὸν μαρτυρεῖται ἐκ τῆς τριπλῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, παρέφρασε δὲ τὴν συγγραφὴν ταύτην ἑλληνιστὶ Νικήτας ὁ Παφλαγών.

21) Βλέπε Πρακτικὰ Η' Οἰκουμ. Συνόδου ἐν Συλλογαῖς Συνόδων Λαββαίου καὶ Ἀρδουΐνου.

22) Παρὰ Rader Βίος Ἰγνατίου.

τοῖς (τοῖς περὶ τὸν ΦΩΤΙΟΝ) ἀποδῶμεν». [23]) Καὶ ἐν τῇ Φλωρεντινῇ δὲ Συνόδῳ (1438-39) τοῦ Ἐφέσου Μάρκου ἀνακηρύξαντος Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὴν τοῦ 879, ἀκυρωθεῖσαν δὲ καὶ καταργηθεῖσαν τὴν κατὰ ΦΩΤΙΟΥ τοῦ 869, ὁ καρδινάλιος Ἰουλιανὸς καὶ οἱ λοιποὶ Λατῖνοι ἐπίσκοποι, μετὰ καὶ τοῦ πάπα Εὐγενίου Δ΄ ἐσίγησαν μὴ τολμήσαντες νὰ ἀντείπωσί τι. [24])

Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ πατριαρχικοὶ θρόνοι τῆς Ἀνατολῆς εἶχον καταδικάσει καὶ ἀκυρώσει τὴν ψευδοσύνοδον τοῦ 869 καθὰ ἐδήλωσαν ἐν τῇ Η΄ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν «ἀποκηρύκτους καὶ τὰς πράξεις (τῆς Συνόδου 869) ἐποιήσαντο καὶ τῷ ἀναθέματι παρεπέμψαντο». [25]) Ὁ δὲ Ἰωσὴφ Βρυέννιος βεβαιοῖ ὅτι αἱ ὑπογραφαὶ τῶν παπικῶν Ληγάτων ἐν τῇ Η΄ Οἰκουμ. Συνόδῳ τοῦ 879 ἐσῴζοντο ἐν τῷ πατριαρχικῷ Γραμματοφυλακείῳ Κων/πόλεως κατὰ τὸ 1420. [26])

Τὸν σεβασμὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ἐπιμαρτυροῦσιν Β΄) αἱ Λατινικαὶ κανονικαὶ Συλλογαί. Α΄) Ὁ Καρδινάλιος Deusdedit (Θεόδοτος) ἐν τῷ Νομοκάνονι αὐτοῦ, ὅντινα ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πάπαν Βίκτωρα Γ΄ (1086-1087) ἐμπαίζει τὴν κατὰ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ Σύνοδον τοῦ 869 γράφων «quae a suis conditoribus octava vocatur = ἡ ὑπὸ τῶν κατασκευαστῶν αὐτῆς ὀγδόη καλουμένη», παραθέτει δὲ περικοπὰς ἐκ τῆς Πρωτοδευτέρας ἐπὶ ΦΩΤΙΟΥ Συνόδου τοῦ 861 καὶ τῆς πραγματικῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 879 880.

Β΄) Ἑτέρα Λατινικὴ Συλλογὴ Κανόνων, τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου

---

23) Αὐτόθι. Ὁ Στυλιανὸς οὕτως ἀπορραπισθεὶς ὑπέκυψε καὶ ἀνεγνώρισε τὰς χειροτονίας τοῦ ΦΩΤΙΟΥ, ὅπερ ἠρνεῖτο ἕως τότε νὰ πράξῃ.

24) Συνέλευσις στ΄ καὶ ζ΄. «Καὶ αὕτη ἡ Σύνοδος—εἶπε Μάρκος ὁ Ἐφέσου—ἣν λέγει ἡ ἁγιωσύνη σου (ὁ καρδιν. Ἰουλιανὸς) ἔχει πράξεις κατὰ τοῦ Φωτίου. . . . . Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἄλλη Σύνοδος καὶ ἀνώρθωσε τὸν Φώτιον ***καὶ ἠκύρωσε τὴν πρώτην Σύνοδον.*** Αὕτη ἡ Σύνοδος, ***ἥτις ὠνομάσθη καὶ ὀγδόη Σύνοδος*** ἐγένετο ἐπὶ τοῦ πάπα Ἰωάννου· οὗτινος πάπα Ἰωάννου αἱ ἐπιστολαὶ εὑρίσκονται ὑπὲρ τοῦ Φωτίου. . . Καὶ νομίζομεν ὅτι ὑμεῖς οὐκ ἀγνοεῖτε οὔτε τὴν Σύνοδον, οὔτε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ πάπα Ἰωάννου. Καὶ ἐπειδὴ ***ἠκυρώθησαν*** τὰ τῆς Συνόδου ἐκείνης, οὐκ ἔστι δίκαιον ἵνα ζητῶμεν αὐτὴν ἀλλὰ τὴν μετ' αὐτὴν (τοῦ 879) μάλιστα. Ἀπὸ τότε γοῦν μέχρι τοῦ νῦν ἀναγινώσκεται ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ Κων/πόλεως «ἅπαντα τὰ κατὰ τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Ἰγνατίου καὶ Φωτίου γραφέντα ἢ λαληθέντα ἀνάθεμα». Καὶ οἱ Λατῖνοι ἐφιμώθησαν ὡς εἴπομεν ἤδη.

25) Η΄ Οἰκουμ. Συνόδου Πράξ Γ΄.

26) Λόγος Η΄ περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν τόμῳ Α΄ τῆς ἐν Λειψίᾳ ἐκδόσεως 1768.

῞Υβωνος 'Επισκόπου γνωστὸν Decretum,[27]) τὸ ἐν χρήσει εἰς ἁπάσας τὰς 'Εκκλησίας τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ΙΑ΄ ἑκατονταετηρίδος γράφει· Capit. 76. Constantinopolitanam Synodum quae contra Photium facta est nom esse recipiendam. Joannes VIII (dicit)· illam quae contra Photium facta est Constantinopolim Synodum irritam faciamus et omnino delevimus tam propter alia, tam, quoniam Adrianus papa non subscripsit in ea». —῾Η ἐν Κων/πόλει κατὰ Φωτίου συγκροτηθεῖσα Σύνοδος οὐκ ἀποδεκτέα. ῾Ο 'Ιωάννης Η΄ (λέγει). Τὴν κατὰ Φωτίου συγκροτηθεῖσαν ἐν Κων/πόλει Σύνοδον (τοῦ 869) ἀκυροῦμεν καὶ παντελῶς ἐξηφανίσαμεν καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι ὁ πάπας 'Αδριανὸς δὲν ὑπέγραψεν ἐν αὐτῇ».[28])

Καὶ κατωτέρω ἐν Κεφαλαίῳ 77 ὁ αὐτὸς ῞Υβων γράφει· «De eadem Synodo (τοῦ 869) Joannes VIII postea apocrisiarios suis praecepit· Dicetis quod illas Synodes quae contra Photium sub Adriano papa Romae vel Constantinopoli sunt factae cassamus et de numero sanctarum Synodorum delemns. — Περὶ τῆς αὐτῆς Συνόδου (869) ὁ 'Ιωάννης Η΄ εἶτα τοῖς ἀποκρισιαρίοις αὐτοῦ (ἐνετείλατο)· θὰ εἴπητε ὅτι τὰς κατὰ τοῦ Φωτίου ἐν Ρώμῃ καὶ Κων/πόλει συγκροτηθείσας Συνόδους καταργοῦμεν (συντρίβομεν κυριολεκτικῶς) καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἁγίων Συνόδων ἐξαφανίζομεν».

Γ΄) ῾Ο περίφημος Δυτικὸς Κανονολόγος Γρατιανὸς (ΙΓ΄ αἰὼν) οὗτινος ἡ περίπυστος κανονικὴ Συλλογὴ (Decretum) ἀπετέλεσεν ἐπὶ αἰῶνας τὸ ἐπίσημον κανονικὸν κείμενον τῆς 'Εκκλησίας τῆς Δύσεως παραθέτει τὸν Β΄ Κανόνα τῆς Η΄ Οἰκουμ. Συνόδου τοῦ 879 σημειῶν· «ex actione quinta Synodi Constontinopolitanae trecentorum octoginta trium patrum sub Joanne papa VIII='Εκ τῆς πέμπτης Πράξεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τῶν τριακοσίων ὀγδοήκοντα τριῶν πατέρων ἐπὶ τοῦ πάπα 'Ιωάννου Η΄» [29]) καὶ προσθέτει τὰ ὀνόματα τῶν παπικῶν Ληγάτων Καρδ. Πέτρου, Παύλου 'Αγκῶνος, Εὐγενίου 'Ωστίας. Τὴν περικοπὴν ταύτην οἱ ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου ΙΓ΄ διορισθέντες ἐκκαθαρισταὶ τοῦ Decretum τοῦ Γρατιανοῦ δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀπαλείψωσι. 'Εση-

27) Sancti Ivonis Carnotensis Episcopi opera omnia ἔκδοσις Migne Parisiis 1855.

28) Εἴδομεν ἀνωτέρω τοὺς λόγους δι' οὓς ὁ πάπας 'Αδριανὸς δὲν ὑπέγραψε μὴ λαβὼν τὰ Πρακτικά.

29) Μέρος Β΄. ῾Υπόθεσις Ζ΄. Ζήτημα Δ΄ Κεφ. ΜΕ΄ τόμ. Α΄ quod Episcopus monachus factus ad pontificatum reverti non potest = 'Επίσκοπον μοναχὸν γενόμενον μὴ ἐξεῖναι ἐνασκεῖν τὰ τῆς 'Αρχιερωσύνης. Βλέπε τὸν Κανόνα Ράλλη κτλ. Σύνταγμα κτλ. τόμ. Β΄.

μείωσαν μάλιστα ὅτι τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου ταύτης (τῆς τοῦ 879) ἐσῴζοντο ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ. [30])

Ἀλλὰ τοῦ χρόνου προϊόντος, ὑπεκκαυθέντων τῶν παθῶν μεταξὺ Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν, ἡ στάσις τῶν τελευταίων τούτων σχετικῶς πρὸς τὸν ΦΩΤΙΟΝ ἠλλοιώθη ριζικῶς· διότι . . .

Tempora mutantur et nos mutamur in illis «οἱ καιροὶ ἀλλοιοῦνται καὶ ἡμεῖς σὺν αὐτοῖς»· οὕτω δὲ δὲν ὑπελείφθη κακία, ἀσχημία καὶ λοιδορία, ἥτις νὰ μὴ συνεσωρεύθη περὶ τὸ πάντιμον καὶ πάνσεπτον ὄνομα τοῦ ΦΩΤΙΟΥ [31]) μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἀποδόσεως τοῦ καθαγιασμοῦ αὐτοῦ εἰς χρόνους πολλῷ μεταγενεστέρους· ἥντινα γνώμην, καίπερ ὡς εἰκασίαν, παρεδέχθη καί τις τῶν ἡμετέρων. Δυτικός τις μάλιστα προέβη μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὁρίσῃ ὡς ἔτος τοῦ καθαγιασμοῦ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ τὸ 1869 [32]). Εὐτυχῶς ὁ ἱστορικὸς ὁρίζων ὁ ἐπισκιασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐμπαθείας καὶ τῆς προκαταλήψεως ἤρξατο αἰθριάζων καὶ τὸ φῶς τῆς κριτικῆς ἀληθείας μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπικρατοῦν, ἀποδιῶκον τὴν ἀχλὺν τοῦ ψεύδους καὶ τῆς συκοφαντίας καὶ φωτίζον τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα. [33]) Καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς κριτικῆς ταύτης ἀληθείας ***ἡ μορφὴ*** τοῦ ΦΩΤΙΟΥ προβάλλει αἰγλήεσσα.

---

[30]) Ταντολίδου Παπιστ. Ἐλεγχ. τόμ. Β'.

[31]) Ὅρα Βαρώνιον, Pader, Jeager, Hergenröther καὶ λοιποὺς ὑπερθεματίζοντας ἐπὶ τῶν μυθοπλοστιῶν καὶ ρυπαρογραφιῶν τῶν ἀσπόνδων πλὴν μικκύλων ἐχθρῶν τοῦ ΦΩΤΙΟΥ Στυλιανοῦ τοῦ Νεοκαισαρείας (πρὸς πάπαν Στέφανον Ε'), Μητροφάνους Σμύρνης καὶ Νικήτα Παφλαγόνος (παρὰ Pader), συκοφαντοῦντας ὡς ποτὲ τὸν Χρυσόστομον οἱ παρὰ τὴν Δρῦν Χαλκηδόνος φατριασταί· ἀλλ' ἐλησμόνουν ὅτι τὰς κατὰ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ συκοφαντίας πατάσσει καὶ ἐκμηδενίζει ἡ μαρτυρία αὐθεντίας ὑψίστου κύρους, ἡ μαρτυρία τοῦ μεγάλου πολεμίου τοῦ ΦΩΤΙΟΥ, τοῦ πάπα Νικολάου Α', ὅστις ὀπαδὸς τοῦ ἀρχαίου λόγου, ὅντινα παραθέτει ὁ Πλούταρχος ἐν τοῖς Ἠθικοῖς αὐτοῦ, «οἶδε καὶ πολέμιος θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετὰν» γράφει ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἀνατολῆς περὶ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ «***μυρίαις ἀρεταῖς ἐξανθήσας καὶ πάσῃ γνώσει διαλάμψας***», γινόμενος οὕτως ὁ Νικόλαος Α' ὁ διαπρύσιος κῆρυξ τῶν ὑπερόχων ἀρετῶν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ παντελῶς ἀναξιοπίστου τῶν συκοφαντῶν αὐτοῦ ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων.

— Καὶ ὁ πάπας δὲ Ἰωάννης Η' διὰ τῶν Τοποτηρητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Η' Οἰκουμ. Συνόδῳ τοῦ 879-880 (Πράξ. Γ') ἐξεθείασε τὰς ἀρετὰς τοῦ ΦΩΤΙΟΥ. Οὕτως ἐξεφράζοντο περὶ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἱστορικῆς ἀληθείας στηριζόμενοι οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ πάπαι, φίλοι τε καὶ πολέμιοι.

— Περὶ Παφλαγόνος βλέπε ἐν τέλει Σημείωσιν Δ'.

[32]) Ἐν τῇ Gesehihte Byzantinisehen Litteratur τοῦ Crumbacher.

[33]) Περὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων μέτιθι Παπαδοπούλου Κεραμέως Saint Photius et l'antiquité de son culte ἐν τῇ Byzantinische Zeitsc hrieft τόμ. VIII,

Σημείωσις Α'. Ἡ Μονὴ τῆς Ἡρεμίας, ἡ παρὰ τὴν Μονὴν τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ Μαρδοσαγγάρῃ κατεστράφη ἐπὶ τῆς Λατινοκρατίας. Ἀλλ' ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Σέργιος Β' (999-1019) ἀνεψιὸς ἐκ πατρὸς τοῦ ΦΩΤΙΟΥ [34]), χρηματίσας Ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ ***Μανουὴλ*** (κατὰ τὸ σήμερον Σαλματομβρούκιον), ἥντινα Μονὴν ὁ ΦΩΤΙΟΣ «ἐκ κρηπίδων σχεδὸν αὐτῶν εἰς ὃ μέγεθος καὶ κάλλος ὁρᾶται κατέστησεν» [35]) εἶχεν ἀνακομίσει καὶ καταθέσει ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ 998, ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ ΦΩΤΙΟΥ. [36])

Σημείωσις Β'. Τὴν ἐπέτειον μνήμην τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν ΦΩΤΙΟΥ ἑορτάζει κατ' ἔτος μεγαλοπρεπῶς ἡ κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος - ἔνθα ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ—γεραίρουσα αὐτὸν ὡς ἀνακαινιστὴν καὶ δεύτερον αὐτῆς Κτίτορα κατὰ τὴν παράδοσιν.

Σημείωσις Γ'. Εἰς ὅσα ἀνωτέρω ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ἐπιπροστίθεται καὶ ἡ ἀκόλουθος κατηγορηματικωτάτη ἀπόδειξις. Τὸ 842, θνήσκων ὁ Αὐτοκράτωρ Θεόφιλος ὠνόμασε τὸν ΦΩΤΙΟΝ Ἐπίτροπον τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ του Μιχαὴλ τοῦ Γ' καὶ Κυβερνήτην τοῦ Κράτους μετὰ τοῦ Λογοθέτου Θεοκτίστου καὶ τοῦ Πατρικίου Βάρδα. Ἦτο λοιπὸν τότε ὁ ΦΩΤΙΟΣ μεμεστωμένος καὶ πεπειραμένος ἀνήρ, πάντως τεσσαρακοντούτης ἢ σχεδὸν τοιοῦτος. Ἐνῷ, δεκτῆς γενομένης τῆς γνώμης τοῦ Hergenröther ἢ τοῦ Γεδεὼν ὅτι ὁ ΦΩΤΙΟΣ ἐγεννήθη τὸ 827 ἢ τὸ 820, θὰ ἦτο δεκαπενταέτης ἔφηβος, ἢ εἰκοσιδύο ἐτῶν νεανίας, ὁ ἤδη ἀπὸ τοῦ 826-37 δόκιμος καθηγητής, ὁ ἤδη ἀπὸ τοῦ 838-41 πρεσβευτὴς εἰς Ἀσσυρίαν, ὁ ἤδη Συγκλητικὸς καὶ φημιζόμενος ὡς πρωτεύων ἐπὶ πολιτικῇ συνέσει. Εἶναι λοιπὸν ποτὲ δυνατὸν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ὁ Θεόφιλος ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς παιδικὰς καὶ νεαρὰς χεῖρας προσώπου 15 ἢ 22 ἐτῶν τὴν Ἐπιτροπείαν τοῦ υἱοῦ του καὶ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κράτους του; Μένει λοιπὸν ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ὁ ΦΩΤΙΟΣ ἐγεννήθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 800-810 τὸ βραδύτερον καὶ ἀπέθανεν ὑπερεννενηκοντούτης

Μέτιθι καὶ Λόγοι κτλ. Φωτίου Μ. Λογοθέτου Ἀριστάρχου Κων/πολις· 1900 ἐν τῇ «Εἰσαγωγῇ».

Σημείωσις Δ'. Ἀνεφέραμεν κατ' ἐπανάληψιν ἐν τῷ κειμένῳ τὸν «Βίον τοῦ ἁγ. Ἰγνατίου», τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος, ἀποτελοῦντα βδελυρὸν λίβελλον κατὰ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ δηλώσωμεν ὅτι οἱ νεώτε-

---

34) Κεδρηνὸς τόμ. Β'.

35) Βαλσαμὼν ἐν Ζ' Καν. ΑΒας Συνόδου Ράλλη κτλ. τόμ. Β'.

36) Ἰωὴλ κατ' ἐπιτομὴν Χρονολογία. Giseher Catalogus Patriarch. Con/polit. Εἰκόνα δὲ τῆς Μονῆς Μανουὴλ βλέπε παρὰ Πασπάτη Βυζαντιναὶ Μελέται.

ροι κριτικοὶ ἀμφιβάλλουσι σφόδρα περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ εἰς τὸν Νικήταν ἀποδιδομένου ἔργου τούτου. Διότι, ὡς γνωστόν, ἡ νόθευσις τῶν γνησίων κειμένων καὶ ἡ ἐξ ὑπαρχῆς χάλκευσις πλαστῶν καὶ ψευδεπιγράφων τοιούτων, ὑφιστάμενα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰουδαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀπετέλεσαν μεγάλην μάστιγα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας· εἰς ταύτην δὲ τὴν μάστιγα ἐνασκηθεῖσαν καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐπὶ εὐρυτάτης ἀκτίνος ἐν τῇ Δύσει κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ Μεσαίωνος, ὀφείλεται ἡ δημιουργία τῶν ψευδῶν δογμάτων καὶ ἡ διαστροφὴ καὶ σύγχυσις τῆς ἁγνῆς ἀρχεγόνου Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εὐτυχῶς ἡ νεωτέρα κριτικὴ ὁσημέραι ἐκκαθαίρει τὸ πλαστογραφηθὲν ἔδαφος ἐκσυρίττουσα τὰ πλαστὰ καὶ κίβδηλα συγγράμματα καὶ ἀποκαθιστῶσα ἐν τῇ γνησιότητι αὐτῶν τὰ παρεφθαρμένα κείμενα.

Σημείωσις Ε'. Ἴσως θὰ ἐρωτήσῃ ὁ ἀναγνώστης πῶς ἐξηφανίσθη ἡ μνήμη καὶ ἡ Ἀκολουθία τοῦ ἱεροῦ ΦΩΤΙΟΥ ἀπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἐντύπων Μηναίων καὶ Ὡρολογίων. Διότι—ἀπαντῶ—πάντα τὰ ἔντυπα ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν βιβλία ἐξετυποῦντο ἐν Βενετίᾳ, ὅπου ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ λογοκρισία ἀπήλειφεν ἐπιμελῶς πᾶσαν μνείαν τοῦ ΦΩΤΙΟΥ. Τοῦτο πιστοῦται καὶ ἐξ ἑτέρων παραδειγμάτων. Κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς παρελθούσης ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος «οἱ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος Πατέρες μιᾶς τῶν Μονῶν, εὑρόντες ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτῶν ἅπαντα τὰ χειρόγραφα συγγράμματα τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, ἔπεμψαν αὐτὰ ἐξ ἀβουλίας, ἄνευ ἀντιγραφῆς διὰ τὸ μακρόν, εἰς Βιέννην, ἵνα ἐκεῖ τυπωθῶσιν ἰδίοις αὐτῶν ἀναλώμασιν. Ἀλλ' ἡ ἐκεῖ ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησιαστικὴ λογοκρισία (κενσούρα) κατέσχεν ἅπαντα ταῦτα τὰ συγγράμματα τοῦ ἐχθίστου τῇ Ρώμῃ ἀνδρός, διαβιβασθέντα αὐτῇ παρὰ τοῦ Τελωνάρχου καὶ ἄφαντα ταῦτα ἐποίησε» (Ταντταλίδου Παπιστ. Ἔλεγχ. τόμ. Α').

Σημείωσις ΣΤ'. Καὶ οἱ γονεῖς τοῦ ΦΩΤΙΟΥ Σέργιος καὶ Εἰρήνη, ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐπιφανεστάτην ἀριστοκρατίαν τοῦ Κράτους, κατεδιώχθησαν καὶ ἤθλησαν ἐπὶ τῶν Εἰκονομάχων, τὴν δὲ μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ***Σεργίου τοῦ Ὁμολογητοῦ*** γεραίρει ἡ Ἐκκλησία τῇ 13 Μαΐου (Βλέπε Μηναῖον Μαΐου).

† Ο ΚΥΖΙΚΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΥΠΟ

ΕΝΩΤΙΚΗΝ ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ [1])

«Κύριε, τὴν Σὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν δὸς ἡμῖν».

Ἡ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἕνωσις κατ' ἀνάγκην προϋποθέτει τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν συγκεκριμένων τινῶν μονάδων, ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων, ἐχουσῶν συνείδησιν ἑαυτῶν καὶ ἀμοιβαίως ἀναγνωριζουσῶν ἀλλήλας ὡς ἐκκλησίας, ἔστω καὶ ἐν τῇ στενῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ. Ἄνευ τούτου οὐδ' ἐλάχιστος λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ ἑνώσεως, εἰ μὴ μόνον περὶ προσαρτήσεως καὶ ὑποδουλώσεως.

Τοιοῦτον μέτρον ἀνὰ χεῖρας ἔχων θὰ ἐξετάσω τὸν Ἀγγλικανισμόν, ἀναγνωρίζω δὲ εἰς αὐτὸν τὴν χρῆσιν τοῦ αὐτοῦ μέτρου ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Α΄

Ἤδη γεννᾶται τὸ ἐρώτημα : Ἀποτελεῖ ἆρά γε ὁ Ἀγγλικανισμὸς «Ἐκκλησίαν» τινὰ ἢ ἁπλῶς εἶναι αὐθαίρετός τις ὀργάνωσις χριστιανικῶς πιστευόντων ἀνθρώπων; Οἱ Καθολικοὶ ἀπαντῶσιν εἰς τὸ ἄνωθι ἐρώτημα εὐθέως καὶ ἁπλῶς ὅτι «εὐρέως ἐξέλιπεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν πᾶσα ἰδέα θείας κοινωνίας, ἥτις ἁγιάζει τὸ ἄτομον, ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ τῆς ἄλλης θεωρίας, ὅτι τὸ ἄτομον ἁγιάζει τὴν κοινωνίαν» [2]) διὰ τοῦτο δὲ κατ' ἀρχὴν οὔτε σκέψις, οὔτε λόγος εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ περὶ ὁμαδικῆς εἰς τὸν Καθολικισμὸν προσχωρήσεως σύμπαντος τοῦ ἀγγλικανισμοῦ, ὡς ἑνιαίου ἐκκλησιαστικοῦ συνδέσμου.

---

[1]) *Ἡ παροῦσα μελέτη γραφεῖσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐν Λονδίνῳ διοργανωθεισῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ 1600ῇ ἐπετηρίδι τῆς ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου, νῦν τὸ πρῶτον δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ, εὐμενεῖ παραχωρήσει τοῦ συγγραφέως αὐτῆς, τοῦ διαπρεποῦς καὶ ἀνὰ τὸν διεθνῆ θεολογικὸν κόσμον εὐφήμως γνωστοτάτου τέως καθηγητοῦ τῆς ἐν Πετρουπόλει Θεολογ. Ἀκαδημίας κ. Νικολάου Γλουμποκόφσκη, πρὸς ὅν, ὡς καὶ πρὸς τὸν μεταφράσαντα αὐτὴν κ. Ἰω. Παναγιωτίδην, καθηγητὴν τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, ἡ «Ὀρθοδοξία» ἐκφράζει θερμὰς εὐχαριστίας.*

[2]) *Βλ.* Rew. Robert Hugh Benson, M. A. Non-Catolic Denominations, new impression, London 1921 *σελ. 119.*

Δι' ἡμᾶς ὅμως τοὺς ὀρθοδόξους τὸ ζήτημα εἶναι πολὺ συνθετώτερον καὶ πολὺ εὐνοϊκώτερον.

Αἱ ἔγκυροι καὶ αὐθεντικαὶ ἀποφάσεις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας δὲν διετυπώθησαν ὁριστικῶς καὶ ὑποχρεωτικῶς, ἀφήνουν δὲ χῶρον πρὸς ἐλευθέραν, πολυμερῆ καὶ ἤρεμον συζήτησιν.

Πρὸς τοῦτο πρὸ παντὸς πρέπει νὰ καθορισθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἐκκλησιαστικότητος ἐν τῷ ἀγγλικανισμῷ· ποία ὅμως εἶναι ἡ ἔννοια τῆς «Ἐκκλησίας» οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἀφῃρημένην δογματικὴν ἀντίληψιν, τόσον πολύμορφον καὶ ἀτομικήν, ἀλλ' ἐν τῇ ζωτικῇ αὐτῆς ἐφαρμογῇ ;

Μοὶ φαίνεται, ὅτι οἱ πλεῖστοι ὀφείλουσι νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ κιβωτὸς τῆς σωτηρίας, ἔνθα οἱ ἄνθρωποι μυστηριωδῶς ἀναγεννῶνται, τρέφονται πνευματικῶς καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος ἀναπτύσσονται πρὸς αἰωνίαν μακαριότητα. Ἡ σωτηρία ὅμως αὕτη ἐξησφαλίσθη ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ μόνον παρ' Αὐτοῦ, δύναται δὲ πᾶς τις νὰ οἰκειοποιηθῇ αὐτὴν διὰ τῆς ἀμέσου μετ' Αὐτοῦ ἑνώσεως. Ἡ πρῴην ἀνίσχυρος πρὸς ἰδίαν σωτηρίαν ἀνθρωπότης καὶ ἐφεξῆς ἀδυνατεῖ νὰ καλλιεργήσῃ διὰ τῶν ἑαυτῆς μόνον δυνάμεων τὴν χριστιανικὴν σωτηρίαν, ἀναπαραγάγουσα καὶ μιμουμένη τὸν ἆθλον τοῦ Χριστοῦ. Οὗτος ἔχει θεϊκὸν χαρακτῆρα, διὰ τοῦτο ἐν παντὶ καιρῷ καὶ σταδίῳ συντελεῖται μόνον διὰ θείων παραγόντων.

Δὲν ἐπιτρέπεται μάλιστα νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἡ ἡμετέρα σωτηρία, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐκ θείας πηγῆς, δύναται νὰ συνεχισθῇ ὑφ' ἡμῶν ἀνεξαρτήτως, καθόσον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἀπέβαινεν εἴτε ἀνθρωπίνη, εἴτε ἀνθρωπίνως τεταπεινωμένη, δηλ. ἄκυρος καὶ ἀδρανής.

Ἐν τῇ θείᾳ ἐξελίξει τῆς νέας καὶ κατὰ χάριν δημιουργίας οἱ ἄνθρωποι συμμετέχουν μόνον διὰ τῆς προθυμίας των, ὅπως εὐμενῶς προσλάβωσι καὶ μετριοφρόνως ἐπωφεληθῶσι διὰ βαθμιαίας οἰκειοποιήσεως τὰ σωτηριώδη ἀγαθά. Τὸ θεῖον θεμέλιον πρέπει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ θείας ὡσαύτως οἰκοδομῆς. Ἄλλη ὁδὸς καὶ ἄλλο ἐνδεχόμενον δὲν ὑπάρχει. Ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει ἀπαραίτητοι εἶναι καὶ οἱ θεῖοι μεσάζοντες, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ προσεγγίσωμεν καὶ κοινωνήσωμεν ἐκ τῆς θείας πηγῆς, ἀντλοῦντες ἐξ αὐτῆς κεχαριτωμένην ζωὴν καὶ ἐνδυναμούμενοι ἐν αὐτῇ «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. δ' 13).

Τοῦτο συνέβαινε πάντοτε ἐν τῷ Χριστιανισμῷ καὶ τοῦτο συμβαίνει καὶ νῦν μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν. Πρὸς συνέχισιν τοῦ σωτηριώδους ἔργου Αὐτοῦ ὁ Χριστὸς ἀφήνει ὡς πληρεξουσίους τοὺς Ἀποστόλους, οὗτοι ὅμως κληθέντες ἵνα διαδώσωσιν ἐπὶ γῆς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἦσαν ἠναγκασμένοι ν' ἀναμείνωσι τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός, ἵνα λάβωσι Πνεῦμα ἅγιον καὶ τότε μόνον ἐγένοντο μάρτυρες τοῦ Κυρίου ἔν τε Ἱερουσαλὴμ

καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς (Πράξ. α΄ 4. 5. 8). Τέως δὲ οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ περιωρίζοντο μόνον ἐν τῇ προσευχῇ (α΄ 14) καὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς ἄρχεται ἡ εὐαγγελικὴ αὐτῶν δρᾶσις διὰ τοῦ ἐμπνευσμένου κηρύγματος τοῦ Πέτρου. Τὸ πρωτεῖον τοῦ ἀποστόλου τούτου κατὰ τὴν α΄ περίοδον τοῦ βιβλίου τῶν Πράξεων πρακτικῶς ἐπικυροῖ τήν, κατὰ θείαν οἰκονομίαν, ἀπαλλαγὴν δι' αὐτοῦ τῶν Χριστιανῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραήλ, ἡ δὲ κυριαρχία τοῦ ἀποστόλου Παύλου κατὰ τὴν β΄ περίοδον πιστοποιεῖ αὐτὸ τοῦτο διὰ τὸν ἐθνικὸν κόσμον.

Ἄρα ὁ Χριστιανισμός, ὢν θεῖος κατὰ τὴν προέλευσιν, ἀπεδείχθη οὐχ ἧττον θεῖος καὶ κατὰ τὴν ἑδραίωσιν καὶ τὴν διάδοσιν, ἀναλλοιώτως διατηρούμενος ἐν τῇ αὐτοῦ θείᾳ καὶ μυστηριώδει δυνάμει χάριν τῆς ἀνακαινιστικῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ταῦτα πάντα ὅμως ἐπετυγχάνοντο διὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν Ἀποστόλων, ἐχόντων ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ ἄμεσον διαδοχὴν παρὰ τοῦ Χριστοῦ. Ὡς ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θέματος τούτου κατ' ἀρχὴν ἀπαιτεῖται, ὅπως καὶ καθ' ὅλους τοὺς μεθεπομένους αἰῶνας αὐστηρῶς τηρῆται καὶ ἐξ ὁλοκλήρου δεσπόζῃ ἡ τοιαύτη ἀδιάκοπος ἀποστολικὴ διαδοχή. Ἐντεῦθεν ἐμφανίζεται ἡ ἀδιαφιλονείκητος πρακτικὴ ἀνάγκη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, διὰ ταύτην δὲ ἡ δογματικὴ ἀνάγκη τῆς ἱστορικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ.

Τοιοῦτος ὁ κανὼν πρὸς διαπίστωσιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησιαστικότητος κατά τε τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς. Ἡ ἐκκλησιαστικότης αὕτη ἐμφανίζεται ὡς συγκεκριμένη ποσότης καὶ ἰδιαιτέρως εἶναι χρήσιμος ἐν τῷ ἀπασχολοῦντι ἡμᾶς ζητήματι, ἐφόσον ἡμεῖς, βεβαίως, ἐπιθυμοῦμεν οὐχὶ ἀφῃρημένην ἕνωσιν, ἀλλ' ἐπιζητοῦμεν σύνδεσμον ζωτικὸν μεταξὺ ζωντανῶν πραγματικοτήτων. Κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἡ εὐσέβεια τῆς πίστεως ἡμῶν δὲν συνίσταται ἐν ταῖς λέξεσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς πράγμασιν. Εἰς ταῦτα δέον νὰ συγκεντρωθῶμεν, προσπαθοῦντες νὰ διασαφήσωμεν συγκεκριμένα γεγονότα.

Β΄

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι διὰ τὴν χριστιανικὴν ἐπενέργειαν τῆς θείας χάριτος ἀπαιτοῦνται «οἱ οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ» (1 Κορ. δ΄ 1) ἐν τῷ προσώπῳ τῶν πληρεξουσίων διαδόχων τοῦ ἀποστολικοῦ ἀξιώματος κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ. Ἀπαιτεῖται ἡ successio apostolica, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἱεραρχία καὶ ἀληθὴς ἐκκλησία, ἄνευ ταύτης δὲ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ οὐδεμία ἐκκλησιαστικὴ ἕνωσις.

Διὰ τὸν Ἀγγλικανισμὸν ἀκριβῶς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα πα-

ρουσιάζεται καὶ ὡς τὰ μάλιστα διαφιλονεικούμενον, εἰς βαθμὸν ὥστε αἱ ὑφιστάμεναι δογματικαὶ διαφοραὶ ὀξύνονται μέχρι τοῦ νὰ ἀποβῶσιν ἀδιάλλακτοι.

Ὡς γνωστόν, ὁ Πάπας Λέων ὁ ΙΓ´ διὰ τῆς βούλλας apostolicae curae τῆς 13ης Σεπτεμβρίου 1896 ἐκήρυξε τὰς ἀγγλικανικὰς χειροτονίας ὡς «ἐντελῶς ἀκύρους καὶ μὴ ὑφισταμένας». Ἡ ἐτυμηγορία ὅμως αὕτη δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοὐναντίον μάλιστα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μελέτιος ὁ Δ´ ἀνεγνώρισεν αὐτὰς τῇ 28ῃ Ἰουλίου 1922 ὡς νομίμους καὶ ἰσοδυνάμους ταῖς τῶν Καθολικῶν, ὑπὸ τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο ἀκολούθως ἐξεφράσθησαν καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐπὶ μέρους ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι. Ἡμεῖς βεβαίως οὐδένα ἐκ τῶν ἀνωτέρω κριτῶν δυνάμεθα νὰ ὑποπτεύσωμεν ὡς μεροληπτοῦντα, μᾶλλον δ᾽ ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ἀσάφειαν ἐν ταῖς ἱστορικαῖς εἰδήσεσι περὶ τῆς ἐκλογῆς (9 Δεκεμβρίου) καὶ χειροτονίας (17 Δεκεμβρίου) κατὰ τὸ 1559 τοῦ πρώτου μετὰ τὴν Μεταρρύθμισιν Ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας Ματθαίου Πάρκερ. Καὶ πράγματι περὶ τούτου δὲν ἔχομεν ἀναμφισβήτητον καὶ ἐπὶ ἐγγράφων βασιζομένην ἀκρίβειαν, [1]) ἐν πολλοῖς δὲ τὰ κατὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι θολὰ καὶ ἀμφίβολα, ἀφ᾽ ἑτέρου ὅμως δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἀναντίρρητοι ἀρνητικαὶ εἰδήσεις, ἀποδεικνύουσαι ὡς ἀνυπόστατον ἢ καθιστῶσαι ὕποπτον αὐτὸ τὸ γεγονός.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας θεωρῶ πρόωρον καὶ ἄτοπον τὴν κατηγορηματικὴν καταδίκην φαινομένου μὴ καθορισθέντος μετὰ τῆς δεούσης ἀκριβείας.

Ταύτην δέον νὰ ἐπιτύχωμεν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ δημιουργηθείσῃ καταστάσει τοῦτο ἀποβαίνει ἀδύνατον ἐπὶ τῇ βάσει μόνον ἱστορικο-ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν. Ἐδῶ δὲν ὑπολείπεται λοιπὸν ἄλλο τι, εἰμὴ νὰ ἀφορμηθῇ τις ἐκ τοῦ συγκεκριμένου γεγονότος, ὅτι ἐν τῷ Ἀγγλικανισμῷ ὑπάρχει ἱερὰ τριμελὴς ἱεραρχία, ἧς οἱ φορεῖς θεωροῦσιν αὐτὴν ἀληθῆ καὶ πραγματικήν. Πρὸς διαπίστωσιν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος θεωρῶ ὡς τὴν μᾶλλον βαρύνουσαν ἔνδειξιν τὴν θετικὴν ταύτην αὐθομολογίαν καὶ αὐτομαρτυρίαν ἅπαντος τοῦ ἐπισκοπιανοῦ ἀγγλικανισμοῦ μετὰ τὴν Μεταρρύθμισιν. [2]) Δι᾽ ἐμὲ εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητον, ὅτι τὰ μέλη τῆς ἀγγλικανικῆς ἱεραρχίας διὰ τῆς ἰδίας πνευματικῆς ἐσωτερικῆς αὐτοδοκιμασίας δὲν διασαφηνίζουν μετ᾽ ἀκριβείας ὀντολογικῆς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τῇ ἱερατικῇ αὐτῶν συνειδήσει.

---

[1]) *Βλ.* Life and Letters of W. J. Birkbeck, London 1922 *σ.* 102—3.

[2]) *Ὅσον ἀφορᾷ τὰς αὐθεντικὰς γνώμας τῶν Ἱεραρχῶν του 16ου καὶ 17ου αἰῶνος ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ βλ. παρὰ τῷ* Rt. Rev. Bishop Arthur C. Headlam, The Church of England. London 1924 *σ.* 240 *κ. ἑ.*

Κατ' οὐδένα τρόπον δύναμαι νὰ παραδεχθῶ, ὅτι πάντες οὗτοι δοκοῦσι λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ (Ἰωάν. 16, 2), καὶ διαρκῶς ἀποτολμῶσι νὰ ἀσχολῶνται μὲ ἔργον προφανῶς ὕποπτον, εἴτε ὅτι ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν νὰ παραστήσωσι θρησκευτικο-χριστιανικήν τινα κωμῳδίαν, συστηματικῶς καπηλεύοντες τὰ ἱερά. Τοῦτο ὅμως δὲν εὑρίσκει χῶρον ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς ἐπιστημονικῆς μου φαντασίας, καθόσον ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὀφείλω νὰ παραδεχθῶ τὴν παράλογον γνώμην, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἄνευ τινὸς λόγου ὑποδύονται πρόσωπον ἠθοποιοῦ, ἀφοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑφίστανται ὑπεράριθμοι παντοειδεῖς «ἐκκλησίαι», στερούμεναι ἱεραρχίας κατὰ διαδοχὴν ἀποστολικήν, λειτουργοῦσαι ὅμως καὶ ἀναπτυσσόμεναι ἐλευθέρως. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐξ αἰσθήματος σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτόν, ὑποχρεοῦμαι νὰ πιστεύσω εἰς τὴν καθαρὰν πεποίθησιν, ἣν κέκτηται ἅπασα ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἱεραρχία περὶ τῆς νομίμου καὶ ἀδιαλείπτου αὐτῆς «ἀποστολικῆς διαδοχῆς.[1])

Γ'

Κατὰ ταῦτα πρόκειται ἡμῖν γεγονὸς συγκεκριμένον, ἀποστολικὴ ἱεραρχία ὑφισταμένη καὶ ἀναγνωριζομένη ἐν τῷ Ἀγγλικανισμῷ. Περαιτέρω δέον νὰ ὁρίσωμεν τὰ γνήσια αὐτῆς χαρακτηριστικὰ καὶ τὰς ἰδιότητας αὐτῆς, ἔπειτα δὲ νὰ διασαφηνίσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ἀξίαν. Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πρώτην ἄποψιν ὁ πάπας Λέων ΙΓ' ἔδωκε τοιοῦτον χαρακτηρισμὸν εἰς τὴν ἀγγλικανικὴν ἱεραρχίαν, ὥστε αὕτη κατέστη οὐχὶ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ἀλλὰ ἀπατηλὸς ἀντικατοπτρισμός. Ἐντεῦθεν ἐπήγασε τελεία ἀπογοήτευσις καὶ τοῦτο οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι, καθόσον παρὰ Πάπα ὀπαδοῦ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου, οἷος ἦτο ὁ Λέων ΙΓ, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναμένῃ τις ζωηρὸν ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα, ἀφοῦ αὕτη ἀπορροφᾶται ἐντελῶς ἀπὸ τὸν ὑπερβατικὸν σχολαστικισμόν.

Ἐν τούτῳ κατ' ἐμὲ περικλείεται ἡ μοιραία ἀδυναμία τῆς παπικῆς ἀποφάσεως, ἥτις ἐφαρμόζει ἀκατάλληλον στάθμην πρὸς ἐξακρίβωσιν φαινομένου, ὅπερ ἐνεφανίσθη καὶ ὑφίσταται ὑπὸ συγκεκριμένας συνθήκας.

Ἀναλόγως λοιπὸν πρέπει νὰ λάβῃ τις κριτήριον συγκεκριμένον, κατάλληλον διὰ τὸ δεδομένον ἱστορικὸν περιβάλλον, καὶ ἐντελῶς δικαιολογοῦν πολλὰ ἐκ τοῦ ῥηθέντος περιβάλλοντος, ἅτινα ἐν ὁμαλῇ τῶν γεγονότων ῥοῇ θὰ ἐκρίνοντο ἀσυνήθη ἢ καὶ παράνομα. Ἀντὶ τούτου ὅμως προ-

---

[1]) *Παράβ.* Bishop Charles Gore, Catholicism and Roman Catholicism, Lonpon 1923 *σελ.* 46—47. *Ὡσαύτως τὸ ἄρθρον* «Anglican Orders» *ἐν τῷ* «The Church Times» *ἀρ. 3274, Ὀκτωβρ. 23, 1925 σ. 459· καὶ* «The valur of Episcopal Ordintiona» *αὐτόθι ἀρ. 3281 Δεκεμβρ. 11, 1925 σ. 693—694.*

βάλλονται καθαρῶς θεωρητικοὶ τύποι, οἵτινες—ἀντιθέτως πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων—τείνουσιν οὐχὶ νὰ διαφωτίσωσι τὰ γεγονότα, ἀλλὰ νὰ δημιουργήσωσι τοιαῦτα, ἐνῷ ταῦτα ὑφίστανται ἀνεξαρτήτως ἐκείνων ....

Ἐντεῦθεν γεννᾶται ἔννοιά τις περὶ τῶν μυστηρίων, ὡς μέσων μαγικῶν, ἐν οἷς ἡ τῆς θείας χάριτος ἐνέργεια μηχανικῶς συνδέεται μεθ' ὡρισμένων ἐξωτερικῶν ἐνεργειῶν καθ' ὅλην τὴν λεπτομερῆ ἐκτέλεσιν μηχανικῶν πράξεων καὶ τὴν ἐκφώνησιν μηχανικῶν τινων τύπων καθ' ὡρισμένα μαθηματικὰ διαστήματα.....

Τοιαῦται ἄψυχοι καὶ ἀφῃρημέναι θεωρίαι δικαιολογοῦσι μᾶλλον, ἢ καταδικάζουσι τὰς διαφόρους τῶν Ἀγγλικανῶν ἀποκλίσεις, ἔστω καὶ ἂν εἶναι αὗται δογματικῶς ἀστήρικτοι.... Ἐπὶ μέρους διὰ τὴν ἀγγλικανικὴν ἱεραρχίαν εἰς τὸν Λέοντα ΙΓ' ἐφάνησαν μοιραῖαι αἱ ἐλλείψεις ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀναφορικῶς πρὸς τὸν «τύπον» καὶ τὴν «διάθεσιν», περὶ αὐτῶν ὅμως ἀξιόπιστος καθολικός, εἰδικὸς εἰς τὰ τοιαῦτα ζητήματα, κατηγορηματικῶς ἀπεφάνθη ὅτι τοῦτο εἶναι quaestio magis curiosa, quam utilis [1])

("Επεται συνέχεια)

---

[1]) *Βλ.* Billot, de Ecclesiae sacramentis, commentarius in tertiam partem S. Thomae t II *ἔκδ. 3,* Romae *1901 σελ. 269—270. Ἰδίᾳ ἡ «διάθεσις» ἢ «πρόθεσις» ἐν τῇ νεωτέρᾳ αὐτῆς μηχανικῇ ἐκδοχῇ ἐπὶ μακρὸν κατεῖχε δευτερεύουσαν μόνον σημασίαν· πρβλ. Ἰωάννου Π.* ***Σοκολώφ,*** *καθηγητοῦ : «Ἡ διδασκαλία τῆς Ρωμαιο-Καθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης» τεῦχος Ι. Πετρούπολις 1907 σελ. 218.*

ΔΙΔΑΓΜΑ

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω· ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. *(Ἰακώβου ε' 12—16).*

ΜΑΡΤΥΡΕΙΟΝ (ΝΑΟΣ) ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

Α΄

Ναοὶ τοῦ Πρωτομάρτυρος ἐν Κων/πόλει καὶ τοῖς πέριξ ἀναφέρονται ὀκτώ. Τίς ἄρα τούτων ἦν τὸ μαρτυρεῖον, ἀποθησαυρίζον τὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου, ἀνακομισθέντα, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐκ Παλαιστίνης βασιλεύοντος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου; Περὶ τούτου σιγῶσιν αἱ ἱστορικαὶ πηγαὶ ἢ ἀσαφῶς ἐν πολλοῖς λαλοῦσιν.[1]) Ἀλλὰ δυνάμεθα ἀποφανθῆναι μετά τινος βεβαιότητος, ὁδηγούμενοι ἐκ τοπικῶν ἀποδείξεων, ὅτι ὁ ἐν Κωνσταντινιαναῖς θέρμαις ναὸς τοῦ Πρωτομάρτυρος ἦν τὸ μαρτυρεῖον αὐτοῦ ἐν ᾧ ἐφυλάσσετο ἡ περιέχουσα τὸ ἱερὸν σκῆνος λάρναξ καὶ ἐγίνετο κατ᾽ ἔτος ἡ σύναξις (τῇ 2 Αὐγούστου) τελουμένης ἑορτῆς ἐπὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου ἀνακομιδῇ, ἣν γνωρίζει ἡμῖν ἡ ἀκόλουθος ἀκροστιχὶς προτασσομένη τοῦ τῆς ἑορτῆς ὑπομνήματος:

Ἔχεις Σιὼν πάμπολλα θεῖα καὶ ξένα
Νεκρὸν Στεφάνου δὸς πόλει Κωνσταντίνου.

Ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης συνηγορεῖ ἡ ἱστορικὴ παράδοσις ὅτι ὁ πρῶτος καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου ἀνεγερθεὶς ἐν Κων/πόλει ναὸς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ πιθανολογεῖται ὅτι ἦν ὁ ἐν Κωνσταντινιαναῖς θέρμαις· ἄλλως τε δὲ τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ τῶν συναξαριστῶν μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῖς εὐλαβητικῆς ἀφελείας, ὅτι, ἐπειδὴ αἱ κομίζουσαι τὸ ἱερὸν σκῆνος τοῦ Πρωτομάρτυρος ἡμίονοι φθάσασαι εἰς Κωνσταντινιαναῖς θέρμαις ἔστησαν ἀποτόμως ὡσεὶ προσπατταλωθεῖσαι τῷ ἐδάφει μὴ βαδίζουσαι πρὸς τὰ πρόσω οὐδ᾽ εἴτι γένοιτο, τῆς δ᾽ ἐπιμονῆς τῶν ζῴων ἐξηγηθείσης ὡς προερχομένης ἐξ ἀοράτου τινὸς δυνάμεως, ἀνηγέρθη προστάγματι τοῦ ἄνακτος τὸ Μαρτυρεῖον, ἐν ᾧ τόπῳ ἔστησαν αἱ ἡμίονοι· τοῦτο λέγομεν ἐπικυροῖ τὴν προειρημένην ἱστορικὴν παράδοσιν καὶ συντελεῖ ἐπὶ πλέον πρὸς καθορισμὸν τῆς θέσεως τοῦ ἱεροῦ ἱδρύματος, ὅπερ θέμα ἔχει ἡ παροῦσα διατριβή.[2])

---

[1]) Γεδεὼν Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον 238—39—308. Σκαρ. Βυζαντίου, Κων/πολις Α. 219. Νικοδήμου Συναξαριστὴς (1868) σελ. 345.

[2]) Σκαρλ. Βυζαντίου Κων/πολις Α΄ 401. Μ. Συναξαριστὴς Δουκάκη τόμ. Η΄ 27, 40. 294.

Τινὲς λέγουσιν ὅτι τὸ ἱερὸν λείψανον ἀπεθησαύριζεν ὁ ἐν Αὐρηλιαναῖς κατὰ Ψαμαθίαν ἄλλος ναὸς τοῦ Πρωτομάρτυρος ἕνεκα τῶν ἐπιτελουμένων αὐτόθι θαυμάτων, ἅπερ ἀφηγεῖται διὰ μακρῶν ὁ ἱστορικὸς Θεοδώρητος. [3]) Ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται ἱστορικῶς ἀναπόδεικτον. Μᾶλλον δὲ προσεγγίζον τῇ ἀληθείᾳ νομίζομεν τὸ ἀναφερόμενον «ὅτι τὸ ἱερὸν σκῆνος, ἀνακομισθὲν ἐκ Παλαιστίνης, κατετέθη προσκαίρως ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, οὗ ἡ θέσις ἀκαθόριστος· ἐκεῖθεν δὲ ἀνακομισθὲν κατετέθη ἐν τῷ νεοδμήτῳ ναῷ τοῦ Πρωτομάρτυρος συντελεσθείσης τῆς οἰκοδομῆς τοῦ κτιρίου.

Τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἱστορικὴν παράδοσιν βεβαιοῖ καὶ ἡ ἐπὶ τόπου παράδοσις ζῶσα ἐν τῷ στόματι τῶν πολλῶν καὶ διὰ τῶν αἰώνων κυρωθεῖσα ὡς δείξομεν ἀμέσως.

Β'

Ἐπὶ τῆς πρὸς βορρᾶν κλιτύος τοῦ Δ' λόφου, ἐφ' οὗ ἵδρυται μεγαλοπρεπῶς τὸ τέμενος Σουλτὰν Μεχμὲτ Φατὴχ (Πορθητοῦ), κατερχομένης ἠρέμα μέχρι τῶν παροχθίων μερῶν τοῦ Κερατίου, ὑπάρχει ἡ ὑπὸ Μωαμεθανῶν μόνον οἰκουμένη πολυάνθρωπος συνοικία Κιουτοὺκ Μουσταφᾶ πασᾶ, ὁριζομένη πρὸς βορρᾶν μὲν ὑπὸ τῶν συνοικιῶν Τσιβαλίου καὶ Ἁγιᾶ καποῦ, πρὸς μεσημβρίαν δὲ ὑπὸ τῆς λεωφόρου Τσαρσαμπᾶ. Ἔν τινι κεντρικῇ ὁδῷ τῆς συνοικίας ταύτης, διηκούσῃ εὐθὺ μέχρι τῆς ἐκεῖ μικρᾶς ἀγορᾶς ἀριστερᾷ τῷ κατερχομένῳ, ὑπάρχει μονύδριον (τεκὲς) γνωριζόμενον διὰ τοῦ ὀνόματος Καρὰ σαρικλῆ τεκεσῆ [4]) ἐξ οὗ ὠνομάσθη καὶ ὁλόκληρος ἡ ὁδός. Ἐν τοῖς πέριξ τοῦ μονυδρίου ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος. Παράδοσις, κρατοῦσα ἀπὸ αἰώνων παρὰ τοῖς αὐτόθι Μωαμεθανοῖς, ἀναφέρει ὅτι ἡ πηγὴ γνωρίζεται ὡς ἁγίασμα τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Ὃ δὲ προσοχῆς ἄξιον, οὗτοι ἔχουσι εὐλαβῶς πρὸς τὸ ἁγίασμα.

Πρὸς ἀνατολὰς τῆς συνοικίας Κιουτσοὺκ Μουσταφᾶ πασᾶ ὑπάρχει ἡ τοῦ Ὀτλουκτσοῦ γιοκουσοῦ, μικρὰ αὕτη καὶ ὀλιγάριθμος. Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτόθι ὁδοῦ Καδῆ τσεσμέ, [5]) εἰς ἣν περατοῦται ἡ προειρημένη συνοικία Ὀτλουκτσοῦ γιοκουσοῦ καὶ ἥτις διατρέχει πᾶσαν τὴν πρὸς βορρᾶν κλιτὺν τοῦ λόφου, ἀρχομένη ἐκτείνεται μέχρι τῆς παραλλήλου παρόδου Τεστερετζικλὲρ ἢ Ἀραμπατζιλὰρ πρὸς ἀνατολὰς ἡ ὁπωσοῦν πολυάνθρωπος συνοικία Τσικοὺρ χαμὰμ οἰκουμένη καὶ αὕτη ὑπὸ Μωαμεθανῶν μό-

---

[3]) Βυζαντίου Κων/πολις Α' 219—303. Γεδεὼν Βυζαντ. Ἑορτολ. 308.

[4]) Ἴσως διότι οἱ ἐν τῷ μονυδρίῳ ἀσκούμενοι (δερβὶς) φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς μέλαιναν κίδαριν (σαρίκ).

[5]) Κεῖται ἡ ὁδὸς αὕτη παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ τεμένους Σουλτὰν Μεχμέτ.

νον, κειμένη δὲ ἀκριβῶς ὄπισθεν τῶν αὐτόθι τεσσάρων ἱεροσπουδαστηρίων, κατεχόντων κατὰ μῆκος ὁλόκληρον τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ἐκτεταμένου περιβόλου τοῦ τεμένους Σουλτὰν Μεχμὲτ Φατήχ. Τὸ μέσον τῆς συνοικίας ταύτης, παρεμφερὲς πρὸς μικρὸν λεκανοπέδιον, κατεῖχεν ἄλλοτε ἀρχαῖος λουτρὼν ἐν πολλοῖς ἠρειπωμένος, γνωστὸς παρ᾽ Ὀθωμανοῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα Τσικοὺρ χαμὰμ διὰ τὸ λακκῶδες τῆς θέσεως· Ἔκειτο δὲ οὗτος πρὸς τὴν κατωφέρειαν τεσσαράκοντα βήματα μακρὰν τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς τοῦ αὐτόθι ἱεροσπουδαστηρίου ἔχοντος τὴν πρόσοψιν πρὸς τὸ μαυσωλεῖον τοῦ Πορθητοῦ, κείμενον ἐν τῇ ἀπέναντι πλευρᾷ τοῦ περιβόλου τοῦ σουλτανικοῦ τεμένους, ὅπερ ἀναφέρομεν ἀνωτέρω. Κατεδαφισθέντος δὲ τοῦ ἀρχαίου κτιρίου ἕνεκα ρυμοτομίας πρὸς 30 ἢ 40 ἐτῶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς ἀπὸ αἰώνων καὶ σήμερον ἔτι διατηρεῖται παρὰ τοῖς αὐτόθι οἰκοῦσιν ὡς διακριτικὴ ὀνομασία συμπάσης τῆς συνοικίας, καλουμένης, ὡς προείρηται, Τσικοὺρ χαμάμ, ὡς ἀναφέρουσιν οἱ τὴν συνοικίαν οἰκοῦντες, οἱ μὲν ἐκ παραδόσεως, οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως. Σημειούσθω ὅτι ὁ μακαρίτης Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος ἰδὼν τῷ 1850 τὸ ἀρχαῖον κτίριον περιγράφει αὐτὸ μετὰ τοπογραφικῆς ἀκριβείας [6])

Γ'

Καὶ δή, τῆς μὲν συνοικίας Τσικοὺρ χαμὰμ μετὰ τῆς ἀμέσως συνεχομένης αὐτῇ Τσιρτσὶρ μαχαλεσῆ περιλαμβανομένης ἐν τῷ δεκάτῳ ρεγιῶνι κατὰ τὴν ἀρχαίαν διαίρεσιν τῆς Κων/πόλεως, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀρχαῖος λουτρὼν (Τσικοὺρ χαμὰμ) ἔστι βεβαίως ὁ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου λουτρών, αἱ περιώνυμοι Κωνσταντινιαναὶ ἢ Θεοδοσιαναὶ θέρμαι κείμεναι κατὰ τὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας ἐν τῷ ρεγιῶνι τούτῳ κατὰ τὴν βόρειον κλιτὺν τοῦ τετάρτου λόφου. [7]) Τῆς δὲ συνοικίας Κιουτσοὺκ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἀποτελούσης μέρος τοῦ ἐκτεταμένου ἑνδεκάτου ρεγιῶνος τὸ ἐν αὐτῇ μωαμεθανικὸν μονύδριον Καρὰ σαρικλῆ τεκεκῆ, οὗ μνεία γίνεται ἀνωτέρω, μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἢ παρ᾽ αὐτῷ ἁγιάσματος δεικνύει τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ ἢ μαρτυρείου τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ὃν ἱστοροῦσι, κείμενον ἐν τῷ εἰρη-

---

[6]) Σκαρλ. Βυζαντίου Κων/πολις Α' 401.

[7]) Κωνσταντίου Κωνσταντινιὰς 36. Gilii Descriptio Constantinopolitana 250—260. Σκαρλ. Βυζαντίου Κων/πολις Α' 400—401. Γεδεὼν Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον 308 ἐν τῷ ΚΣΤ' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου. Κρινέτωσαν οἱ ἁρμόδιοι εἰ προσάγουσι πειστικὰς ἀποδείξεις οἱ λέγοντες ὅτι αἱ Κωνσταντινιαναὶ ἔκειντο ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τοῦ Δ' λόφου, ὅπου ἡ στήλη τοῦ Μαρκιανοῦ. Mordtmann Loquise de Com/poli 71 β'.

μένῳ ὀργῶνι. [7]) Ἄλλως τε δὲ οὐ μόνον, ὡς γνωστόν, τοὺς ἐπὶ τῆς ἁλώσεως ὑπάρχοντας ναοὺς ἐν Κων/πόλει οἱ κατακτηταὶ μετέβαλον εἰς τεμένη, ἐκτὸς τινῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν προηγουμένως ἐρειπωθέντων καὶ νῦν μετὰ τὴν ἅλωσιν κατεδαφισθέντων ὡς ἀχρήστων, ἀνήγειραν ἴδια εὐκτήρια ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὸν ἱερὸν χῶρον, ὡς συνέβη πιθανῶς καὶ περὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ναοῦ ἢ μαρτυρείου τοῦ πρωτομάρτυρος.

Δ′

Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἔκειτο μὲν κατὰ τὰ ἱστορούμενα ἐν Κωνσταντινιαναῖς θέρμαις· ἀλλ᾽ ἡ ἀπὸ τοῦ μωαμεθανικοῦ μονυδρίου Καρὰ σαρικλῆ (ναὸς ἢ μαρτυρεῖον τοῦ ἁγίου Στεφάνου) μέχρι τοῦ Τσικοὺρ χαμὰμ (Κωνσταντινιαναὶ θέρμαι) ἀπόστασις μετρουμένη κατ᾽ εὐθεῖαν γραμμὴν ἀνέρχεται εἰς 700 ὡς ἔγγιστα πόδας. Ἡ γεννωμένη ἀμφιβολία περὶ τῆς ὑποδεικνυομένης θέσεως τοῦ ναοῦ ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως αἴρεται ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι, τῶν δημοσίων καὶ βασιλικῶν κτιρίων τῶν πυλῶν χερσαίων τε καὶ ἐπιθαλασσίων, σὺν τούτοις δὲ τῶν οἴκων τῶν πατρικίων τὸ ὄνομα μετεδίδετο συνήθως τῇ περὶ αὐτὰ τοποθεσίᾳ ἢ περιοχῇ εἰς ἀκτῖνα οὐχὶ σπανίως μείζονα καὶ τῶν 700 ποδῶν, γνωριζομένη διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου. Οὕτω τῷ ὀνόματι τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐγνωρίζετο πᾶσα ἡ περὶ τὸν μεγαλοπρεπῆ ἐκεῖνον ναὸν συνοικία. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐκ τῆς παλαιᾶς Ρώμης εἰς τὴν νέαν μετοικησάντων δώδεκα πατρικίων μετωνομάσθη, ὡς γνωστόν, ἡ περιοχὴ ἐν ᾗ ἵδρυτο ὁ οἶκος ἑκάστου ἐξ αὐτῶν. [9])

Ἡ ἔννοια τῆς περιοχῆς ἐκφράζεται διαφόρως παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἱστοριογράφοις καὶ ἀρχαίοις συναξαρισταῖς. Οὕτως : «Ὁ ναὸς τοῦ τιμίου Προδρόμου ὁ (κείμενος) ἐν τοῖς Σφωρακίου». (Ἦν δὲ ὁ Σφωράκιος ἐκ τῶν μετοικησάντων ἐκ τῆς Ρώμης πατρικίων). «Μνήμη τῶν εὑρεθέντων λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου». (Καὶ

---

[8]) Βλ. ἀμέσως ἀνωτέρω πηγὰς ἔτι δὲ καὶ Νικοδήμου Συναξαριστοῦ (1868) σελ. 345· ἀνάγνωθι δὲ καὶ Λόγον πανηγυρικὸν εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον συντεθέντα ὑπὸ Στεφάνου Βραγκοβάνου καὶ τυπωθέντα ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ 1707.

[9]) Πολλαὶ ἀρχαῖαι μετωνυμίαι ἐτηρήθησαν καὶ κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους π. χ. Ὁλόκληρος ἡ περὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν συνοικία καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῇ ἐπισήμῳ γλώσσῃ τοῦ κράτους φέρει τὸ διακριτικὸν ὄνομα τοῦ ἀρχαίου κτιρίου (Ἁγία Σόφια Τζαδεσῆ). Ἡ περὶ τὴν πύλην τῆς ἁγίας Θεοδοσίας συνοικία καὶ νῦν ἔτι γνωρίζεται τῷ ὀνόματι τῆς Ἁγίας. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἱδρυθεισῶν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν ἐν Κων/πόλει καὶ ἀλλαχοῦ δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ εὐκτηρίων οἴκων.

οὗτος ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα πατρικίων). «Λιτανεία γινομένη εἰς τὸ Πορφυροῦν κιόνιον (ἐλέγετο καὶ Πορφυροῦς κίων κοσμῶν τὸν Κωνσταντίνειον φόρον) ἐφ' οὗ [10]) ὁ σταυρὸς ἵσταται, ὃ πάλαι φόρος ἐκαλεῖτο». Ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Χρυσῆς Πύλης παρωνομάζοντο πάντα τὰ περὶ αὐτὴν μέρη κείμενα ἐντὸς ἅ τινος διανυομένης πολλάκις καὶ μέχρι ¾ τῆς ὥρας. Οὕτω δέον νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ἐφεξῆς χωρίον τοῦ Συροπούλου: «Πρὸς ἑσπέραν ἤδη παραπλεύσαντος τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (ἐν τοῖς προαστείοις τῶν ἑπτὰ Πύργων) περὶ δευτέραν ὥραν τῆς νυκτὸς κατέλαβον τὴν Χρυσῆν Πύλην (οἱ περὶ τὸν βασιλέα Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον) καὶ ἔστησαν εἰς τὴν λεγομένην ἐξάρτησιν». [11]) Ρητέον ὅτι ἡ ἐξάρτησις (κατ' ἄλλην γραφὴν ἐξάρθησις) αὐλὴ τοῦ μεγάλου νεωρίου, τοποθετεῖται 15 στάδια τοὐλάχιστον μακρὰν τῆς περιωνύμου Πύλης· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρατεθέντος χωρίου περιλαμβάνεται ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς. Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι ἐκ τοῦ κατὰ τὸ Ζεῦγμα ἔξω τῶν τειχῶν ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὠνομάσθη καὶ ἡ παρακειμένη πολίχνη, ἥτις καὶ σήμερον φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Πρωτομάρτυρος. [12]) Πρὸς τοῖς εἰρημένοις κείσθωσαν καὶ ταῦτα. Παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς καὶ ὑπομνηματογράφοις ἀναγράφονται συνήθως πάντα τὰ μέρη τῆς περιοχῆς, καὶ αὐτὰ τὰ ἀπώτατα, ὡς κείμενα πλησίον τοῦ κέντρου (δημοσίου κτιρίου ἢ ναοῦ), ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ περιοχή, ἴσως διότι τὰ μέρη θεωροῦνται ὡς ἀποτελοῦντα ἓν ὅλον μετὰ τοῦ κέντρου ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ τόπου. Εἰς πίστωσιν ἔστωσαν τὰ ἀναγινωσκόμενα ἐν τῷ Χρονικῷ πασχαλίῳ.

«Ἐν τῇ μονῇ τοῦ Στουδίου πλησίον τῆς Χρυσῆς πόρτης ἐτάφη ὁ ἀποθανὼν πατρίκιος Βῶνος». [13]) Ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ περιώνυμος μονὴ ἀπεῖχε περὶ τὰ 4 ἢ 5 στάδια τῆς Χρυσῆς πύλης τοποθετουμένης ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πύλης τοῦ Ρηγίου παρὰ τὸ Ἑπταπύργιον καὶ τῆς πύλης Σηλυβρίας διαστήματι τῶν χερσαίων τειχῶν πειθόμεθα περὶ τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως πλησίον οὔσης σχετικῶς ἐνταῦθα. Σχετικὴ ὁμοίως παρίσταται ἡ ἔννοια τῆς λέξεως καὶ ἐν τῇ ὑπὸ μελέτην ἡμῶν περικοπῇ τοῦ ἀρχαίου συναξαριστοῦ «Στεφάνου ἀρχιδιακόνου καὶ πρωτομάρτυρος. Ἡ σύναξις ἐν τῷ μαρτυρείῳ αὐτοῦ, τῷ ὄντι πλησίον

---

10) Γεδεὼν Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον σελ. 146, 172, 259, 260 ἐν τόμ. ΚΣΤ' τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου.

11) Σκ. Βυζαντίου Κων/πολις Α' 321—322.

12) Γεδεὼν Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον ἐν σελ. 295, 308.

13) Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον 258. Πρβλ. Χρονικ. Πασχάλιον ἐν σελ. 726.

Κωνσταντινιανῶν». [14] Γινώσκομεν ἤδη ἐκ τῶν προειρημένων ὅση ἡ ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἢ μαρτυρείου τοῦ ἁγίου Στεφάνου μέχρι τῶν Κωνσταντινιανῶν θερμῶν ἀπόστασις (700 πόδας).

Ε΄

Ὥστε ὁ ἡμέτερος ναὸς ὁ ἐν Κωνσταντινιαναῖς θέρμαις, οὔτε συνείχετο αὐταῖς κατὰ τὰ προειρημένα, οὔτε ἵδρυτο ἐν τῇ περὶ αὐτὰς αὐλῇ ὡς ἤθελέ τις ὑπολάβει παραδεχόμενος ἀβασανίστως τὰς λέξεις, ἀλλ᾽ ἔκειτο ἐν τῇ καὶ ἐπὶ μέρους τοῦ ἑνδεκάτου ρεγιῶνος ἐκτεινομένῃ περιοχῇ τοῦ περιφήμου λουτρῶνος, οὗ τὸ ὄνομα ἀναφέρεται ἀνωτέρω. Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς ἡμετέρας γνώμης ἔρχεται τὸ ὑπ᾽ ὄψιν ἡμῶν χωρίον τοῦ ἀρχαίου συναξαριστοῦ «εἷλκον αἱ ἡμίονοι τὸ ἅρμα ἐν ᾧ ὁ θησαυρὸς (τὸ λείψανον τοῦ πρωτομάρτυρος) ἕως οὗ ἔφθασαν εἰς τόπον Κωνσταντινιανὰς καλούμενον ἐν ᾧ κατετέθη τὸ ἅγιον λείψανον. . »Ἐξέστη ταῦτα γνοὺς ὁ πιστότατος βασιλεὺς καὶ παραχρῆμα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ σεβάσμιον ἐγείρει τῷ πρωτομάρτυρι ναόν», [15] ὅστις ἐκτίσθη μὲν ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, κατὰ τὰ ἱστορούμενα, ἀνεκαινίσθη δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Β΄ (413—451).

Ἐν Κων/πόλει, τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1909.

ΗΛ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ

---

14) Ἔνθα ἀνωτέρω (Ἑορτολόγιον) 308.

Μηναῖον Αὐγούστου σελ. 184.

15) Ἡ πραγματικὴ ἔννοια τοῦ πλησίον ἢ μᾶλλον τοῦ ἐγγὺ ἀποδίδεται πιστῶς καὶ διὰ τοῦ κατωτέρω χωρίου τοῦ ἀρχαίου συναξαριστοῦ ἐκφραζομένη ὑπὸ ἄλλον τύπον «Ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων τοῦ σεπτοῦ ἀποστολείου τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, τοῦ συγκειμένου τῇ ἁγίᾳ καὶ Μ. Ἐκκλησίᾳ.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Α΄

† ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ *ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*

Ἀριθμ. { Πρωτ. 3939 / Διεκπ. 2346

Ἱερώτατοι Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Συνεπείᾳ τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν, γενικῶν τε καὶ ἐπὶ μέρους, ἀναγκῶν τῶν ἀναποφεύκτως προελθουσῶν ἐκ τῆς ὁμαδικῆς εἰς Ἑλλάδα καταφυγῆς τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ Ἀσίας καὶ Θρᾴκης ἅμα τοῖς ποιμέσιν αὐτοῦ, ἡ Ἐκκλησία προέβη ἐν καιρῷ εἰς διατύπωσιν ἁρμοδίως ἀναλόγων αὐτῆς σκέψεων, στοχαζομένη τῆς συστάσεως νέων τινῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν ὁρίων ἐνίων ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπαρχιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Θρόνου χάριν τε τῆς κρείττονος διακυβερνήσεως τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ πρὸς παραμυθίαν καὶ τῶν ἄνευ ποιμνίων ἀπομεινάντων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, προσκαλουμένων εἰς τὴν ἀνάληψιν ἐνεργοῦ καὶ πάλιν ὑπηρεσίας διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ἐν ταῖς οὕτω ἱδρυθησομέναις νέαις ἐπαρχίαις.

Τὰς σκέψεις ταύτας εὐμενῶς λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, οὐ μόνον ἀπεδέξατο αὐτάς, ἀλλὰ καὶ προφρόνως εἰς τὴν πληρεστέραν τῆς ἀνάγκης θεραπείαν συντελοῦσα, ἔκρινε καὶ ἀνεγνώρισεν ὡς ὀρθὸν ὅπως γενικῶς, πλὴν ἐξαιρέσεών τινων, καὶ ὑπὸ τύπον προσωρινότητος, περιορισθῶσιν ἢ διαρρυθμισθῶσι τὰ ὅρια ἑκάστης ἐπαρχίας τοῦ καθ' ἡμᾶς Θρόνου ἀναλόγως πρὸς τὰ ὅρια τῆς οἰκείας πολιτικῆς ὑποδιοικήσεως, ἱδρυομένων οὕτω πλειόνων νέων ἐπαρχιῶν.

Ἡ περὶ ἡμᾶς Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψει καὶ τὴν γνώμην ταύτην τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὑπὸ ἔποψιν σκοπιμότητος τὰ μάλιστα προσφόρως τὸν στοχαζόμενον σκοπὸν ἐξυπηρετοῦσαν, προέβη ἄρτι τελεωτικῶς εἰς τὴν ἀναγκαίαν διαρρύθμισιν τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου. Καὶ οὕτω διὰ τῆς γενομένης διαρρυθμίσεως τῶν ὁρίων τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τῆς συστάσεως

νέων καὶ διὰ τῆς εἰς Μητροπόλεις προαγωγῆς καὶ τῶν πέντε ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης τελουσῶν Ἐπισκοπῶν αἱ ἐν τῷ Θεοφρουρήτῳ Ἑλληνικῷ Κράτει ἐπαρχίαι τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀπηρτίσθησαν ἤδη ὡς ἑξῆς :

Α'. Ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ

1) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΕΑΣ ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Νέας Ὀρεστιάδος μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

2) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Διδυμοτείχου μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

3) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΟΥΦΛΙΟΥ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Σουφλίου μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

4) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Ἀλεξανδρουπόλεως μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

5) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Κομοτηνῆς καὶ τὴν νῆσον Σαμοθράκην μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Κομοτηνῆς.

6) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΞΑΝΘΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Ξάνθης μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Β'. Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ

7) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Δράμας μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

8) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΒΑΛΛΑΣ, περιλαμβάνουσα ὁλοκλήρους τὰς ὑποδιοικήσεις Καβάλλας καὶ Νέστου μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Καβάλλας.

9) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΕΡΡΩΝ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Σερρῶν μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

10) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΖΙΧΝΩΝ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Ζιχνῶν μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Ζηλιαχόβης.

11) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΓΡΙΤΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Νιγρίτης μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

12) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Πραβίου μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

13) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Σιδηροκάστρου μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

14) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Ζυρνόβου μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Γ'. Ἐν τῇ Κεντρικῇ Μακεδονίᾳ

15) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Θεσσαλονίκης (ἐξαιρέσει μόνον τῶν γε νῦν τῶν εἰς τὴν τέως Ἐπισκοπὴν καὶ νῦν Μητρόπολιν Καμπανίας ὑπαγομένων κοινοτήτων), μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης.

16) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΒΕΡΡΟΙΑΣ-ΝΑΟΥΣΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Βερροίας μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Βερροίας.

17) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Χαλκιδικῆς (ἐξαιρέσει μόνον τό γε νῦν τῶν εἰς τὰς τέως Ἐπισκοπὰς καὶ νῦν Μητροπόλεις Ἀρδαμερίου καὶ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους ὑπαγομένων κοινοτήτων), μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Πολυγύρου.

18) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΙΤΡΟΥΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Αἰκατερίνης μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Αἰκατερίνης.

19) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΑΓΚΑΔΑ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Λαγκαδᾶ (ἐξαιρέσει τό γε νῦν τῶν εἰς τὴν τέως Ἐπισκοπὴν καὶ νῦν Μητρόπολιν Ἀρδαμερίου ὑπαγομένων κοινοτήτων) μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Λαγκαδᾶ.

20) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΟΛΥΑΝΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Κιλκὶς μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Κιλκίς.

21) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ,

22) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ,

23) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ καὶ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

περιλαμβάνουσαι ἅπερ καὶ αἱ τέως ὁμώνυμοι Ἐπισκοπαὶ ὅρια καὶ ἐφ' ὅσον παραμένουσιν οἱ νῦν ἀρχιερατεύοντες ἐν αὐταῖς, ἵνα μετὰ ταῦτα διαλυομένων τῶν ἐν λόγῳ Μητροπόλεων περιέλθωσι τὰ μέρη αὐτῶν εἰς τὰς οἰκείας γείτονας Μητροπόλεις, συμφώνως πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἐξάρτησιν.

24) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΔΕΣΣΗΣ, περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις Ἐδέσσης καὶ Ἐνωτίας μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Ἐδέσσης.

25) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΕΝΙΤΣΩΝ καὶ ΓΟΥΜΕΝΙΤΣΗΣ, περιλαμβάνουσα ἀμφοτέρας τὰς ὁμωνύμους ὑποδιοικήσεις μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Γενιτσῶν.

Δ'. Ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ

26) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΕΡΒΙΩΝ καὶ ΚΟΖΑΝΗΣ, περιλαμβάνουσα τὴν ὑποδιοίκησιν Κοζάνης μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Κοζάνης.

27) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΕΟΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Καϊλαρίων μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Καϊλαρίων.

28) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Καστορίας μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

29) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Γρεβενῶν μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

30) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ - ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Ἀνασελίτσης μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Σιατίστης.

31) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΛΩΡΙΝΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Φλωρίνης μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

32) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ, περιλαμβάνουσα τὰς ὑποκειμένας αὐτῇ κοινότητας μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Ε΄. Ἐν τῇ Ἠπείρῳ

33) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Ἰωαννίνων μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

34) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Μετσόβου μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

35) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΒΕΛΛΑΣ καὶ ΚΟΝΙΤΣΗΣ, περιλαμβάνουσα τὴν ὑποδιοίκησιν Κονίτσης μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Κονίτσης.

36) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΥ-Ι-ΝΟΥΠΟΛΕΩΣ καὶ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Πωγωνίου μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Δελβινακίου.

37) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ, περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις Παραμυθίας καὶ Μαργαριτίου μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Παραμυθίας.

38) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ καὶ ΓΗΡΟΜΕΡΙΟΥ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Φιλιατῶν μεθ' ἕδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

39) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ καὶ ΠΡΕΒΕΖΗΣ, περιλαμβάνουσα ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Πρεβέζης καὶ τὸ ἄχρι τοῦδε τμῆμα τῆς Νομαρχίας Ἄρτης, μεθ' ἕδρας τῆς πόλεως Πρεβέζης.

ΣΤ΄. Ἐν ταῖς Νήσοις

40) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΡΗΤΗΣ, σὺν ταῖς ἐπισκοπαῖς.

41) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΚΑΡΙΑΣ.

42) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΑΜΟΥ.

43) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, (ἐξαιρέσει τοῦ ἀφορῶντος τὴν Μητρόπολιν Καρδαμύλων).

44) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ, περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις Καρδαμύλων καὶ Βολισσοῦ καὶ τὰς νήσους Οἰνούσας καὶ Ψαρά.

45) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ, (ἐξαιρέσει τοῦ ἀφορῶντος τὴν Μητρόπολιν Πλωμαρίου).

46) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΗΘΥΜΝΗΣ.

47) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ, περιλαμβάνουσα τὴν πολιτικὴν περιφέρειαν Πλωμαρίου.

48) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΗΜΝΟΥ.

49) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΑΣΟΥ.

Ταύτην οὖν τὴν οὕτω γενομένην διαρρύθμισιν καὶ διάταξιν περὶ τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἀνακοινούμενοι γενικῶς διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου εἰς γνῶσιν πάντων τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, προτρεπόμεθα ἰδιαιτέρως τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους Ἱερωτάτους Μητροπολίτας, ὅπως ἅμα τῇ λήψει τῆς κοι-

νοποιήσεως σπεύσωσιν ἵνα διευθετήσωσι τὰ ὅρια τῆς οἰκείας ἐπαρχίας ἕκαστος κατὰ τὴν ἀνωτέρω διάταξιν.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν.

αϡκδ΄. Νοεμβρίου ϛ΄.

† ***Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΝΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός,***

† Ὁ Κυζίκου **Καλλίνικος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Νικαίας **Βασίλειος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Χαλκηδόνος **Ἰωακεὶμ** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Δέρκων **Κωνσταντῖνος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Προύσης **Νικόδημος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Πριγκηποννήσων **Ἀγαθάγγελος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Νεοκαισαρείας **Ἀμβρόσιος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Σάρδεων καὶ Πισιδίας **Γερμανὸς** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Φιλαδελφείας **Φώτιος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Σηλυβρίας **Εὐγένιος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Ροδοπόλεως **Κύριλλος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† Ὁ Ἀνέων **Θωμᾶς** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Β΄

† ***ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.***

Ἐπειδὴ ἡ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Μιτυλήνης τέως ὑπαγομένη νῆσος Τένεδος εὑρέθη, μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν τελευταίως πολιτικὴν μεταβολήν, κεχωρισμένη πολιτικῶς ἀπὸ τῆς νήσου Μιτυλήνης, ἀπέβη δὲ δυσχερὴς ἡ ἐκκλησιαστικὴ τοῦ ἐκεῖ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ συνάφεια πρὸς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Μιτυλήνης, κρίσει καὶ ἀποφάσει Συνοδικῇ κατὰ Μάϊον τοῦ αϡκδ΄ ληφθείσῃ, ἐνεκρίθη καὶ ὡρίσθη ὅπως ἡ νῆσος αὕτη Τένεδος, ἀποσπωμένη ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μιτυλήνης, προσαρτηθῇ λόγῳ τῆς γειτονείας καὶ τοῦ ἑνιαίου τῆς πολιτικῆς καταστάσεως πρὸς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν τῆς νήσου Ἴμβρου.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μη-

τροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἀποφαινόμενοι συνοδικῶς ὁρίζομεν καὶ διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς ἡμῶν καὶ Συνοδικῆς Πράξεως, ὅπως ἡ νῆσος Τένεδος θεωρῆται καὶ ὑπάρχῃ ἐφεξῆς τμῆμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἴμβρου, τιτλοφορουμένης ἐφεξῆς διὰ τὸν λόγον τῆς προσαρτήσεως ταύτης, ***Μητροπόλεως Ἴμβρου καὶ Τενέδου,*** καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἔχωσι τὴν κανονικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξάρτησιν αὐτῶν καὶ ἀναφορὰν ἀπὸ τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ἴμβρου καὶ Τενέδου.

Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγένετο ἡ παροῦσα Πατριαρχικὴ ἡμῶν καὶ Συνοδικὴ Πρᾶξις, καταστρωθεῖσα ἐν τῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαραλλάκτῳ ἀποσταλεῖσα καὶ εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις Μιτυλήνης καὶ Ἴμβρου καὶ Τενέδου, πρὸς γνῶσιν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αϡκε΄, κατὰ μῆνα Ἰανουάριον (22)

Ἐπινεμήσεως Η΄.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ***Κωνσταντῖνος*** ἀποφαίνεται

† Ὁ Καισαρείας ***Νικόλαος***

† Ὁ Κυζίκου ***Καλλίνικος***

† Ὁ Νικαίας ***Βασίλειος***

† Ὁ Χαλκηδόνος ***Ἰωακεὶμ***

† Ὁ Δέρκων ***Φώτιος***

† Ὁ Προύσης ***Νικόδημος***

† Ὁ Πριγκηποννήσων ***Ἀγαθάγγελος***

† Ὁ Νεοκαισαρείας Ἀμβρόσιος

† Ὁ Σάρδεων καὶ Πισιδίας ***Γερμανὸς***

† Ὁ Σηλυβρίας ***Εὐγένιος***

† Ὁ Ροδοπόλεως ***Κύριλλος***

† Ὁ Ἀνέων ***Θωμᾶς.***

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Τῇ 1ῃ λήξαντος μηνός, ἡ Α. Θ. Π. ὁ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ὁ Γ', ἦγε τὴν ὀνοματικὴν Αὐτοῦ ἑορτήν.

Αἱ ἐκδηλώσεις ἀπὸ μέρους τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου, τῆς τε ἐνδημούσης καὶ τῆς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις, τῶν Προέδρων τῶν Πατριαρχικῶν καὶ τῶν λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὁλοκλήρου τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ ἤδη ἐπετείῳ τοῦ Σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ὑπῆρξαν ἀντάξιαι τῆς ὀφειλομένης εὐλαβοῦς τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Σεπτὸν πρόσωπον τοῦ ἑορτάζοντος Παναγιωτάτου Πρωθιεράρχου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ «Ὀρθοδοξία» ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὑποβάλλουσα εὐλαβῶς τὰ βαθύτατα αὐτῆς σέβη πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, εὔχεται ὅπως τὰ ἔτη Αὐτῆς ὦσιν ὅ,τι πλεῖστα καὶ ὄλβια.

*
* *

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων. — Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων γραφέντα, σημειοῦμεν ὅτι διὰ συγχαρητηρίων γραμμάτων συνεχάρησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ Μακαρ. Πατριάρχης Βελιγραδίου κ. Δημήτριος, ὁ σεβ. Μ της Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Διονύσιος καὶ ὁ σεβ. Ἀρχ/πος Σιναίου κ. Πορφύριος. Συγχαρητήρια γράμματα ἐλήφθησαν ὡσαύτως καὶ παρὰ τῶν σεβ: Randall, ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, Nathan, ἀρχιεπ. Οὐψάλης, Dr Adolf Küry, ἐπισκόπου τῶν ἐν Ἐλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν καὶ J. G. Murray, προέδρου τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς Ἐπισκοπιανῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους καὶ ἡ ἐπέτειος τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. --Κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν, ὡς εἴθισται, ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, διακονοῦντος τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχ. διακόνων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχ. ναῷ μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν καὶ τῶν παρεπιδημούντων ἀρχιερέων. Ἀκολούθως ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν ἁγ. ἀρχιερέων καὶ τῶν πατριαρχ. ὑπαλλήλων. Ἀπουσιαζόντων

τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Καισαρείας καὶ Κυζίκου, προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἀπὸ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν, ὁ σεβ. μητροπ. Γέρων ἅγιος Νικαίας κ. Βενιαμίν, ὡς ἑξῆς :

Παναγιώτατε,

Διερμηνεύων κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν τὰ αἰσθήματα τῆς τε Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς παρεπιδημούσης Ἱεραρχίας, ὑποβάλλω θερμὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους καὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Σεπτοῦ Σου ὀνόματος. Εἴθε ὁ ἐπ' αἰσίοις ἀρχόμενος νέος ἐνιαυτὸς νὰ εἶναι ηὐλογημένος παρὰ Κυρίου καὶ πεπληρωμένος παντὸς ἀγαθοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἧς ἐπαξίως προΐστασαι. Ζῆθι, Παναγιώτατε, ἐπὶ μήκιστον πατριαρχεύων ἐν εἰρήνῃ καὶ ὑγείᾳ ἀμεταπτώτῳ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντιφωνοῦσα ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως :

Εὐχαριστῶ ἐπὶ τοῖς αἰσθήμασι τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου καὶ τῶν παρεπιδημούντων ἁγίων ἀδελφῶν. Τὰς ἐκφρασθείσας εὐχὰς θεωρῶ ὡς τὴν καλυτέραν ἐνίσχυσίν μου ἐν τῇ Πατριαρχικῇ διακονίᾳ. Ἀντεπεύχομαι δὲ ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς παράσχῃ εἰς πάντας τὸ ἐγκαινιζόμενον νέον ἔτος μεστὸν πάσης ἀγαθωσύνης, φωτίζων καὶ καθοδηγῶν ὑμᾶς ἐν ταῖς τρίβοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ.

Ἡ ὑποβολὴ τῶν συγχαρητηρίων ἀπὸ μέρους τοῦ ἱ. κλήρου καὶ τοῦ πληρώματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐξηκολούθησε μέχρις ἑσπέρας.

Τηλεγραφικῶς ἢ διὰ γραμμάτων συνεχάρησαν τὴν Α. Θ.Π. οἱ Ἁγιώτατοι Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας κ. Μελέτιος, Ἀντιοχείας κ. Γρηγόριος, Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸς καὶ Βελιγραδίου κ. Δημήτριος, οἱ Μακ. Ἀρχ/ποι Κύπρου κ. Κύριλλος καὶ Ἀθηνῶν κ Χρυσόστομος, ὁ σεβ. ἀρχ/πος Σιναίου κ. Πορφύριος, ὁ σεβ. μητροπ. Τρανσυλβανίας κ. Νικόλαος Μπαλάν, ὁ πρόεδρος τῆς ἱ. Συνόδου τῆς Ρωσίας μητροπ. Λένινγκρὰδ σεβ. κ. Βενιαμίν, ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος σεβ. Macinnes καὶ ἡ Ἱεραρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ἀρχιερατικαὶ χοροστασίαι καὶ λειτουργίαι.—Κωλυομένης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, λόγῳ ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας, κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς παραμονῆς καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων, ἐχοροστάτησεν ὁ σεβ. μητροπ. Γέρων ἅγιος Νικαίας κ. Βενιαμίν, τελέσας καὶ τὸν Μ. Ἁγιασμόν.

- Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐτελέσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατρ. ναῷ τὸ εἰθισμένον ἐτήσιον ὑπὲρ τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς μνημόσυνον, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβ. μητροπ Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Εὐγενίου, παρόντων δὲ τῶν ἐφόρων, τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς καὶ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος.

Ἐπίσημοι ἐπισκέψεις.—Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη ὁ νεωστὶ διορισθεὶς ἐνταῦθα γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐξοχ. κ. Σακελλαρόπουλος (12). Τὴν ἐπίσκεψιν ἀνταπέδωκεν ἡ Α. Θ. Π. διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

Ὀνοματικαὶ ἑορταί.—Πρὸς τοὺς ἄγοντας τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν Μακαρ. Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ. Γρηγόριον (25) καὶ Ἀρχ/πον Κύπρου κ. Κύριλλον (18), ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε συγχαρητήρια τηλεγραφήματα, εἰς ἃ ἐλήφθησαν τηλεγραφικαὶ εὐχαριστήριοι ἀπαντήσεις.

—Τηλεγραφικῶς ἐπίσης συνεχάρη καὶ τοὺς ἑορτάζοντας σεβ. μητροπολίτας Δρυϊνουπόλεως (1), Βελλᾶς καὶ Κονίτσης (7), Ἰκαρίας (21), Σιδηροκάστρου (21), Μετσόβου (22), Σισανίου καὶ Σιατίστης (23) καὶ Νευροκοπίου (29) καὶ διὰ τοῦ Μ. Πρω-

τοσυγκέλλου τοὺς ἐν Χάλκῃ διαμένοντας σεβ. μητροπολίτας Ροδοπόλεως κ. Κύριλλον καὶ Πριγκηπονήσων κ. Ἀγαθάγγελον.

—Ἁρμοδίως διεβιβάσθησαν αἱ πατριαρχικαὶ εὐχαὶ καὶ πρὸς τὸν ἑορτάζοντα (21) Ὑπογραμματέα τῆς ἱ. Συνόδου πανοσ. κ. Μάξιμον.

Ἀπονομὴ ὀφφικίου. — Ἡ Α. Θ. Π. τιμῶσα τὸν ἐκ τῶν ἐφημερίων Σταυροδρομίου ὁσιώτατον κ. Νικηφόρον Κανδιανίδην, κληρικὸν ἱεροπρεπῆ, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ ὀφφίκιον τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων/λεως, μετὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ φέρειν ἐπιγονάτιον ἐν ταῖς ἱ. τελεταῖς καὶ σταυρὸν ἐπὶ τοῦ στήθους, τῆς χειροθεσίας αὐτοῦ γενομένης, Πατριαρχ. ἐντολῇ, ὑπὸ τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου, τῇ 21 λήξαντος ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱ. ναῷ τῶν ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Στατιστικὴ θρησκευτικῶν γάμων.— Ἡ Μ. Ἀρχιδιακονία συνεχίζουσα τὴν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» δημοσιευθεῖσαν στατιστικὴν θρησκευτικῶν γάμων ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κων/πόλεως κατήρτισε τοιαύτην τῶν ἐτῶν 1923-1926.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην, τῷ 1923 συνήφθησαν ἐν ὅλῳ 1048 γάμοι, ἤτοι 823 πρῶτοι διά τε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, 67 δεύτεροι δι' ἀμφοτέρους, 89 πρῶτοι μὲν διὰ τὴν γυναῖκα, δεύτεροι δὲ διὰ τὸν ἄνδρα, 64 πρῶτοι μὲν διὰ τὸν ἄνδρα, δεύτεροι δὲ διὰ τὴν γυναῖκα, 4 τρίτοι διὰ τὸν ἄνδρα, (διὰ δὲ τὴν γυναῖκα 3 πρῶτοι καὶ εἷς δεύτερος).

Κατὰ τὸ ἔτος 1924 συνήφθησαν ἐν ὅλῳ 907 γάμοι, ἤτοι 740 πρῶτοι διά τε τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὴν γυναῖκα, 54 δεύτεροι δι' ἀμφοτέρους, 1 τρίτος δι' ἀμφοτέρους, 73 πρῶτοι μὲν διὰ τὴν γυναῖκα, δεύτεροι δὲ διὰ τὸν ἄνδρα, 35 πρῶτοι μὲν διὰ τὸν ἄνδρα, δεύτεροι δὲ διὰ τὴν γυναῖκα, 3 τρίτοι διὰ τὸν ἄνδρα (διὰ δὲ τὴν γυναῖκα 2 πρῶτοι καὶ εἷς δεύτερος) καὶ 1 δεύτερος μὲν διὰ τὸν ἄνδρα, τρίτος δὲ διὰ τὴν γυναῖκα. Ἐκ τῶν γάμων τούτων οἱ 7 ὑπῆρξαν μικτοί (ἄνδρες δυτικοῦ δόγματος 2, γυναῖκες δυτικοῦ δόγματος 3, ἀνὴρ διαμαρτυρόμενος 1, γυνὴ ἀρμενικοῦ δόγματος 1).

Κατὰ τὸ ἔτος 1925 συνήφθησαν ἐν ὅλῳ γάμοι 463, ἤτοι 369 πρῶτοι διά τε τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὴν γυναῖκα, 27 δεύτεροι δι' ἀμφοτέρους, 46 πρῶτοι μὲν διὰ τὴν γυναῖκα, δεύτεροι δὲ διὰ τὸν ἄνδρα, 20 πρῶτοι μὲν διὰ τὸν ἄνδρα, δεύτεροι δὲ διὰ τὴν γυναῖκα, 1 πρῶτος μὲν διὰ τὴν γυναῖκα, τρίτος δὲ διὰ τὸν ἄνδρα. Ἐκ τῶν συνοικεσίων τούτων τὰ 16 ὑπῆρξαν μικτά (ἀνὴρ καθολικοῦ δόγματος 3, γυνὴ καθολικοῦ δόγματος 8, ἀνὴρ ἀγγλικαν. δόγματος 2, ἀνὴρ διαμαρτυρόμενος 1 καὶ γυνὴ ἀρμενικοῦ δόγματος 2).

Κατὰ τὸ ἔτος 1926 ἐτελέσθησαν ἐν ὅλῳ 351 γάμοι, ἤτοι 280 πρῶτοι διά τε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, 11 δεύτεροι δι' ἀμφοτέρους, 32 πρῶτοι μὲν διὰ τὴν γυναῖκα, δεύτεροι δὲ διὰ τὸν ἄνδρα, 27 πρῶτοι μὲν διὰ τὸν ἄνδρα, δεύτεροι δὲ διὰ τὴν γυναῖκα καὶ εἷς δεύτερος μὲν διὰ τὸν ἄνδρα, τρίτος δὲ διὰ τὴν γυναῖκα. Ἐκ τούτων 9 ὑπῆρξαν μικτοί (ἀνὴρ καθολικοῦ δόγματος 1, γυνὴ καθολικοῦ δόγματος 4, ἀνὴρ διαμαρτυρόμενος 4, ἀνὴρ ἀρμενικοῦ δόγματος 1, γυνὴ ἀρμενικοῦ δόγματος μία καὶ ἀνὴρ λουθηρανὸς εἷς).

Πατριαρχικὴ εὐαρέσκεια. – Τῷ ἐντιμολογιωτάτῳ ἄρχοντι Μ. Δικαιοφύλακι τῆς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Κων/πόλεως καὶ Μ. Ρήτορι τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων κ. Μ. Καραβοκυρῷ ἀναχωροῦντι προσεχῶς ἐκ Κων/λεως πρὸς ἀποκατάστα-

σιν αὐτοῦ εἰς τὸ διηνεκὲς ἀλλαχοῦ, ἐπεδαψιλεύθησαν διὰ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου αἱ εὐχαὶ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Περὶ τὴν Προσύνοδον. — Ἀπαντητικῶς εἰς τὸ σχετικὸν Πατριαρχικὸν Γράμμα (ὅρα σελ. 329) ὁ Μακαρ. Ἀρχ/πος Κύπρου ἀποκρινόμενος (ἀπὸ 10 Δ/βρ. 1926) πληροφορεῖ, ὅτι ἀνεκοινώσατο μὲν τὸ ζήτημα εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Νήσου, συγκαλεῖ δὲ αὐτὴν προσεχῶς εἰς ἔκτακτον Σύνοδον πρὸς ἀπόφανσιν ἐπὶ τῶν σημείων τοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος.

Ἡμερολογιακά.—Μετὰ λύπης πληροφορηθεῖσα ἡ Ἐκκλησία ὅτι Ἁγιορεῖταί τινες μοναχοὶ περιερχόμενοι διάφορα μέρη εἰσηγοῦνται τῷ λαῷ τὴν ἀπόκρουσιν τῆς ὑπ' αὐτῆς γενομένης διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου, ἠξίωσε παρὰ τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγ. Ὄρους, ὅπως πρῶτον μὲν ἀνακληθῶσιν ἀμέσως εἰς τὰς οἰκείας Μονὰς καὶ τὰ Σκηνώματα αὐτῶν πάντες οἱ ἄνευ ὡρισμένης τακτικῆς διακονίας ἢ ἐντολῆς εὑρισκόμενοι σήμερον ἔξω τῶν ὁρίων τοῦ ἁγ. Ὄρους Ἁγιορεῖται μοναχοί, ἔπειτα δὲ μὴ ἐπιτρέπηται ἡ ἔξοδος ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου τόπου μοναχῶν ἄνευ ὡρισμένης ἐντολῆς ἢ σκοποῦ καὶ τρίτον ἀπαγορευθῇ τοῖς μοναχοῖς ἵνα τελῶσιν τὴν θ. λειτουργίαν εἰς τὰς περιοχὰς τῶν ἐπαρχιῶν, ὅπου ἔχουσιν ὡρισμένην μόνιμον διακονίαν, ἐὰν μὴ συμμορφῶνται αὐστηρῶς πρὸς τὸ κεκανονισμένον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἑορτολόγιον, ἐπὶ βαρυτάτῃ αὐτῶν ποινῇ ἐν περιπτώσει παρακοῆς αὐτῶν.

—Ἐν ἐκτιμήσει τῶν ὑφισταμένων λόγων ἐξαιρετικῆς ἐπιτοπίου ἀνάγκης καὶ κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ σεβ. ἀρχ/που Σορδοβάλης καὶ πάσης Φινλανδίας κ. Γερμανοῦ, παρεσχέθη συνοδικῶς πατριαρχικὴ εὐλογία τῇ Α. Σεβασμιότητι, ὅπως κατ' ἐξοικονόμησιν τοῦ πράγματος ἐπιτρέψῃ εἴς τινας κοινότητας τῆς ἐκεῖ ἁγίας ὀρθοδ. Ἐκκλησίας τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Ἁγίου Πάσχα τοῦ ἔτους 1927 κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Τὸ Ἅγιον Πάσχα 1927. —Ἀπαντητικῶς (σελ. 324) ὁ Παναγ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Μελέτιος πληροφορεῖ σὺν ἄλλοις (ἀπὸ 8/21 Δεκ. 1926) ὅτι ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας, ἀκολουθοῦσα τῷ παλαιῷ ἡμερολογίῳ, δὲν δύναται ἄλλως ἑορτάσαι τὸ Ἅγιον Πάσχα ἢ κατὰ τὸ ἐν ἰσχύϊ Πασχάλιον — ὁ δὲ Μακαρ. Ἀρχ/πος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος ἀνακοινοῦται (ἀπὸ 14 Δ/βρ. 1926) ὅτι «καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος τηρηθήσεται τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, κατὰ τὰ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους περὶ τῆς μεταβολῆς δεδογμένα· ὅθεν τὸ Ἅγιον Πάσχα ἑορτασθήσεται κατὰ τὸ ἔτος 1927 τῇ 24 Ἀπριλίου, ἀντιστοιχούσῃ τῇ 11 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὡς τὸ Πασχάλιον ὁρίζει».

Κανονικαὶ ἄδειαι.—Ἐπετράπη τοῖς σεβ. Μ/ταις Φλωρίνης κ. Χρυσοστόμῳ καὶ Βελλᾶς κ. Ἰωάννῃ, δι' ἐπαρχιακὰς ὑποθέσεις, καὶ Γρεβενῶν κ. Νικολάῳ διὰ λόγους ὑγείας μετάβασις εἰς Ἀθήνας καὶ μηνιαία ἐκεῖ διαμονὴ διὰ τοὺς δύο τελευταίους.

—Ὡσαύτως ἐπετράπη μετάβασις καὶ μηνιαία διαμονὴ ἐν Ἀθήναις τῷ Προϊσταμένῳ τῆς ἐν Σόφιᾳ τῆς Βουλγαρίας ἑλλ. ὀρθ. παροικίας ἀρχιμ. κ. Γερασίμῳ.

— Ὁ σεβ. Μ/της Ἰκαρίας κ. Νεόφυτος καὶ ὁ σεβ. Μ/της Σουφλίου κ. Ἰωακεὶμ ἀγγέλλουσι τὴν αἰσίαν αὐτῶν ἄφιξιν εἰς τὰς ἕδρας τῶν οἰκείων ἐπαρχιῶν.

Χειροτονία ἐπισκόπου. — Ὁ σεβ. Μ/της Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Ἰωακεὶμ ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εἰς ἀρχιερέα χειροτονίαν τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου ἐψηφισμένου Φωτικῆς κ. Ἰωακείμ, γενομένην ὑπὸ τῆς Α. Σεβ. καὶ τῶν σεβ. μητροπ. Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς κ. Βασιλείου καὶ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης κ. Ἰωάννου, τῇ θ. λήγοντος μηνὸς ἐν τῷ ἐν Πρεβέζῃ μητροπολ. ναῷ τοῦ ἁγ. Χαραλάμπους.

Καθορισμὸς θέσεως.— Ἐπειδὴ τινὲς τῶν ἐν Ἑλλάδι προσφύγων κληρικῶν ἐξακολουθοῦσιν ἵνα προεδρεύωσι τῶν προσωρινῶς προσφυγικῶν Συμβουλίων ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν Τουρκίᾳ μητροπόλεων ἢ μητροπολιτῶν, ἐνεκρίθη συνοδικῶς, ὅπως μηδεὶς τῶν ἐν Ἑλλάδι κληρικῶν φέρῃ ἢ παρουσιάζηται ἔχων τοιαύτην ἰδιότητα Μητροπολιτικοῦ ἀντιπροσώπου, μηδὲ χρησιμοποιῇ τίτλους ἐν ἐπικεφαλίδι ἐγγράφου καὶ σφραγῖδας μητροπόλεων ἐν Τουρκίᾳ εὑρισκομένων, ἀντλῶσι δὲ τὴν προεδρικὴν αὐτῶν ἰδιότητα ἐκ μόνης τῆς νομίμου ἐκλογῆς αὐτῶν ὡς προέδρων τῶν διαληφθέντων συμβουλίων καὶ περιορίζωνται εἰς τὰ καθήκοντα τῆς προεδρείας τῶν τελευταίων τούτων, ὧν ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἔργον ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν ὑλικῆς φύσεως ὑποθέσεων, γενικῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν, τῶν προσφύγων. Ἐνετάλησαν οἱ ὡς ἄνω κληρικοὶ μετ' αὐστηρᾶς συστάσεως ὅπως ἀπαρεγκλίτως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Ἐξαρχικὴ ἀποστολή.— Διὰ τὴν ὁριστικὴν διευθέτησιν καὶ λύσιν τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ ἐκκ/κοῦ ζητήματος ἐκρίθη συνοδικῶς ἀναγκαῖον, ὅπως μεταβῇ καὶ αὖθις ἐξαρχικῶς εἰς Τύρανna ὁ σεβ. Μ/της Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθος.

Μοναστηριακά. — Διευθετηθείσης τῆς ἐν τῇ ἱ. Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ Πάτμου διαφορᾶς ἤρθη ἡ ἀνατεθεῖσα τῷ σεβ Μ/τῃ Λέρου κ. Ἀποστόλῳ σχετικὴ ἐξαρχικὴ ἐντολή.

— Ἐκ ζητηθεισῶν πληροφοριῶν παρὰ τῆς ἱ. Κοινότητος τοῦ ἁγ. Ὄρους ἐγνώσθη, ὅτι ὁ ἐν Ἀνάφῃ κρατούμενος διὰ τὰς κομμουνιστικὰς αὐτοῦ ἰδέας Ἁγιορείτης Κελλιώτης Γρηγόριος ἀπεκηρύχθη ὑπό τε τῆς ἱ. κοινότητος καὶ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ Μονῆς Λαύρας.

—Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παραιτηθέντος καθηγουμένου τῆς ἐν ἁγ. Ὄρει ἱ. Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγ. μονῆς τοῦ ὁσίου Διονυσίου ἀρχιμ. κ. Δοσιθέου ἐξελέγη ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς ἱ. μονῆς ὁ ὁσιώτατος ἱερομόναχος κ. Μάρκος.

—Συνεστήθη πατριαρχικῶς, ἀπὸ 18 λήγοντος, τῇ ἐν ἁγ. Ὄρει Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγ. μονῇ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, ὅπως μετὰ φιλαδελφείας καὶ προσοχῆς πρὸς πάντα τὰ μέλη τῆς ἀδελφότητος ἄνευ φυλετικῆς διακρίσεως φερόμενοι συντελέσωσιν εἰς τὴν ἄρσιν τῶν ἀφορμῶν εἰς διατύπωσιν παραπόνων, ἔχοντες πάντοτε ὑπ' ὄψει καὶ ὡρισμένην διάταξιν τοῦ σχετικοῦ Πατριαρχικοῦ Σιγιλλίου.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερατικαὶ σχολαί.— Ὁ σεβ. Ἀρχ/πος Καρελίας καὶ πάσης Φινλανδίας κ. Γερμανὸς ἀπαντητικῶς (ἀπὸ 23 Νοεμβρ. 1926) πληροφορεῖ ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ 1918 λειτουργοῦν ἐν Σορδάβαλα τετράτακτον ὀρθόδ. σεμινάριον, προήχθη ἐσχάτως κυβερνητικῶς εἰς ἐκτάτακτον ἀνωτέραν σχολήν, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν μόρφωσιν κλήρου διὰ τὴν ἐν Φινλανδίᾳ ὀρθόδ. Ἐκκλησίαν. — Ἡ σχολὴ διατελεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλ/κοῦ συμβουλίου τῆς Φινλανδίας. Ὁ διευθυντής, πάντοτε κληρικός, ἐκλέγεται μεταξὺ τῶν θεολόγων καθηγητῶν τῆς σχολῆς. Ταύτης προΐσταται διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὡς προέδρου, καὶ τεσσάρων μελῶν (ὧν δύο καθηγηταί). —Διδασκόμενα ὑποχρεωτικῶς μαθήματα, εἰς ὥρας καθ' ἑβδομάδα δι' ὅλας τὰς τάξεις: Ἑρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν (24 ὥρ.), Πατρολογία (4), Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (11), Ἀπολογία καὶ Ἱστορία τῆς θρησκείας (6), τὰ Δόγματα καὶ Ἠθικὴ Θεολογία (13), ἡ γνῶσις τῶν αἱρέσεων (4), Λειτουργική (6), Ὁμολογία (8), Κανονικὸν δίκαιον καὶ Ἐκκλησιαστικὴ θεολογία (6), Ψυχολογία καὶ Ἱστορία τῆς Παιδαγωγίας (4), Ἱστο-

ρία τῆς Φιλοσοφίας (8), Παγκόσμιος καὶ Φινλανδικὴ ἱστορία καὶ Κοινωνιολογία (18), Φυσικὴ ἱστορία, Γεωγραφία καὶ Ὑγιεινή (14). Μαθηματικά (8), Μουσικὴ καὶ ἰδιαιτέρως ἡ ἐκκλησιαστική (15). Φινλανδικὴ γλῶσσα (17), Ἑλληνικὴ γλῶσσα (9), Ρωσικὴ καὶ Σλαυωνικὴ γλῶσσα (16). Τὰ μὴ ὑποχρεωτικὰ μαθήματα εἶναι : Λατινική (10), Γερμανικὴ (12) καὶ Σουηδικὴ (10) γλῶσσα. Ἡ διδασκαλία γίνεται εἰς τὴν Φινλανδικὴν γλῶσσαν. Δύο τάξεις ἐργάζονται συγχρόνως ἐν τῇ σχολῇ, ἡ α΄ καὶ ἡ δ΄, ἡ β΄ καὶ ἡ ε΄, ἡ γ΄ καὶ ἡ ϛ΄, οὕτως ὥστε οἱ νέοι μαθηταὶ προσλαμβάνονται εἰς τὴν α΄ τάξιν καθ' ἕκαστον τρίτον ἔτος. Μεταξὺ τῶν τακτικῶν καθηγητῶν δύο εἶναι θεολόγοι (ὁ εἷς ὁ διευθυντὴς) καὶ ὁ τρίτος διὰ τὰ λοιπὰ μαθήματα. Ὁ διευθυντὴς διδάσκει 18 ὥρας καθ' ἑβδομάδα καὶ οἱ καθηγηταὶ ἀνὰ 26. Ἐν ἀνάγκῃ προσλαμβάνονται καὶ ἔκτακτοι καθηγηταί. Οἱ τακτικοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Οἱ προσλαμβανόμενοι μαθηταὶ εἶναι ἡλικίας 16-22 ἐτῶν, καλῆς ἀγωγῆς, ἀπολαύοντες ἄκρας ὑγείας καὶ ἀπόφοιτοι τοῦ δημοσίου σχολείου. Κατάλογος ἐξόδων τῆς σχολῆς ἐγκρίνεται κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1925-26 ἐν τῇ σχολῇ ὑπῆρχον τρεῖς καθηγηταὶ τακτικοὶ καὶ τρεῖς ἔκτακτοι, μαθηταὶ δὲ 13.

Ἁπλῆ παράθεσις τῶν κυριωτέρων σημείων τῆς ὡς ἄνω ἐκθέσεως μαρτυρεῖ περὶ τῆς καλῆς, ἀπὸ ὀρθοδόξου ἀπόψεως, διοργανώσεως καὶ διοικήσεως καὶ διδασκαλίας τῆς ἐν λόγῳ σχολῆς.

—Ὁ σεβ. Μ/της Φλωρίνης κ. Χρυσόστομος διὰ νεωτέρας αὐτοῦ ἐκθέσεως (ἀπὸ 12 Δεκεβρ. 1926), λόγον ποιούμενος περὶ τῆς ἠθικοπλαστικῆς ἐργασίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἀναφέρει καὶ πάλιν ὅτι μέρος τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἵδρυσις μιᾶς ἱερατικῆς σχολῆς τόσον ἀπαραιτήτου διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὸν καταρτισμὸν ἱ. κλήρου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Θυατείρων.—Προνοίᾳ τοῦ σεβ. Μ/του Θυατείρων κ. Γερμανοῦ ἐξεδόθη μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας καὶ εἰς 48 σελίδας «***Ἐγκόλπιον Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1927***», περιλαμβάνον καὶ στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Κατὰ ταύτας ἐν ***Ἀγγλίᾳ*** ὑπάρχουσι 5 ὠργανωμέναι ὀρθ. ἑλλ. κοινότητες : ***Λονδίνου*** (4000 μέλη), ***Μάντσεστερ*** (200 μ.), ***Λιβερπούλης*** (50 μ.), ***Κάρδιφ*** (88 οἰκογ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐν Μπάρι Ντόκς, Νιούπορτ καὶ Σουάνσυ) καὶ ***Μάλτας*** (160 μ.) μετὰ 7 ἱερέων καὶ ἑνὸς διακόνου. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσιν ἐσκορπισμένοι ὀρθ. Ἕλληνες ἐν Γλασκώβῃ (50 μ.), Newcastle (30 οἰκογ.), Hull (50 μ.) καὶ ὀλίγιστοι ἐν Ἐδιμβούργῳ καὶ Aberdeen τῆς Σκωτίας. Εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας ἐπαρκεῖ συνήθως ἡ ἱ. Μ/πολις δι' ἐκτάκτων πνευματικῶν περιοδειῶν ἑνὸς τῶν ἐν Λονδίνῳ ἱερέων.

—Ἐν ***Γαλλίᾳ*** ὑπάρχουσι 5 ὠργανωμέναι ὀρθ. ἑλλ. κοινότητες : ***Παρισίων*** 20 χιλ.), ***Μασσαλίας*** (5 χιλ. περίπου), ***Λυών*** (   ), Ricamerie-St. Etienne (250 μ.) καὶ ***Γρενόβλης*** (160 οἰκογ.) μετὰ 7 ἱερέων. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ πυκναὶ ὁμάδες ὁμογενῶν ἐργατῶν, ἰδίως ἐν ταῖς πόλεσι : Port de Bouc, Martigues καὶ Salin-de-Giraud, παρὰ τὴν Μασσαλίαν. Τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας μέχρις ἀποκτήσεως ἰδίου ἱερέως ἐξυπηρετοῦσιν οἱ ἱερεῖς τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ὀρθ. ἑλλ. Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Bordeaux, Lille, Creuzot, Havre καὶ Nice ὑπάρχουσιν ὁμογενεῖς, ἅπαντες δὲ καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ὑπολογίζονται εἰς 60 χιλ. Δεδομένης τῆς ἐκτετα-

μένης περιοχῆς τῶν ἐν λόγῳ ὁμογενῶν ὁ διορισμὸς περιοδευτοῦ ἱερέως δι᾽ αὐτὰς τυγχάνει ἀπαραίτητος.

—Ἐν ***Γερμανίᾳ*** ὑφίστανται 4 ὠργανωμέναι κοινότητες: ***Λειψίας*** ( ), ***Μονάχου*** (160 μ.), ***Κολωνίας*** καὶ πέριξ (25 μ.) καὶ ***Δρέσδης*** (ὑπὲρ τὰ 300 μ.) μετὰ 4 ἱερέων. Ἐσχάτως ἐτέθησαν αἱ βάσεις πρὸς ἀνασύστασιν ἐν ***Βερολίνῳ*** ὠργανωμένης παροικίας—ἐχούσης ἤδη 120 ὁμογενεῖς καὶ ἰσαρίθμους φοιτητάς—, μελετᾶται δὲ καὶ ἡ ἀνασύστασις τῆς ἐν ***Ἁμβούργῳ*** τοιαύτης, ἐχούσης ἤδη ὑπὲρ τοὺς 200 ὁμογενεῖς. Περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Γερμανίας ἐγκατεστημένων ὀρθ. Ἑλλήνων, ὡς ἐν Στουτγάρδῃ, Καλσρούῃ, Φραγκφούρτῃ, Βισβάδεν καὶ ἀλλαχοῦ, μεριμνοῦσιν οἱ ἐν Λειψίᾳ καὶ Μονάχῳ Ἕλληνες ἱερεῖς.

—Ἐν ***Βελγίῳ*** μία μόνη κοινότης ὠργανωμένη ὑπάρχει, ἡ τῆς ***Ἀμβέρσης*** μετὰ ἱερέως. Ἐν ***Βρυξέλλαις***, ἔνθα ὑφίσταται ἀδελφότης κυριῶν, εὑρίσκεται ὑπὸ οἰκοδομὴν ἑλλ. ὀρθ. Ἐκλλησία.

—Ἐν ***Ἑλβετίᾳ***, ὑφίσταται ὀρθ. ἑλλ. παροικία τῆς ***Λωζάννης*** συντηροῦσα ἱ. ναὸν καὶ προϊστάμενον καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 20 οἰκογενείας.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν καὶ πᾶσα ἄλλη Μητρόπολις τοῦ Οἰκουμ. θρόνου εἴτε μόνη εἴτε καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετ᾽ ἄλλων πλησιοχώρων Μ/πόλεων παρεῖχεν εἰς τὸ κοινὸν παρομοίας στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτὴν ἐνοριῶν καὶ κοινοτήτων καὶ τῶν κατ᾽ αὐτὴν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

—Δι᾽ ἐκθέσεως ὁ σεβ. Μ/της Θυατείρων, ἀπὸ 20 Δ/βρ. 1926, ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν τῶν ἐν Γερμανίᾳ ὀρθ. ἑλλ. παροικιῶν.

—Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἕνεκεν ἀσθενείας ἀποχωρήσαντος Προϊσταμένου τῆς ἐν Λονδίνῳ ὀρθ. ἑλλ. κοινότητος Μ Ἀρχιμ. τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου κ Κωνστ. Παγώνη διωρίσθη ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν κ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, κληρικὸς μεμορφωμένος καὶ ἱεροπρεπής. Ἡ Α. Πανοσιολογ. τὸν προσεχῆ Μάρτιον ἀπέρχεται εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ θέσιν.

Θρησκευτικοὶ γάμοι. — Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλκηδόνος κατὰ τὸ ἔτος 1926 ἐτελέσθησαν 37 γάμοι. ἤτοι 28 πρῶτοι διά τε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, 3 δεύτεροι δι᾽ ἀμφοτέρους, 3 πρῶτοι διὰ τὸν ἄνδρα καὶ δεύτεροι διὰ τὴν γυναῖκα, 3 πρῶτοι διὰ τὴν γυναῖκα καὶ δεύτεροι διὰ τὸν ἄνδρα. Ἐκ τῶν γάμων τούτων οἱ 3 ὑπῆρξαν μικτοὶ (γυνὴ δυτικοῦ δόγματος 2. ἀνὴρ δυτικοῦ δόγματος εἷς). Ἡ στατιστικὴ τοῦ ἔτους 1926 ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τοῦ 1925 παρουσίαζε μείωσιν κατὰ 12.

Κληρικοί. Χειροτονίαι. — Ἐλήφθησαν ἀπαντήσεις ἀπὸ μέρους καὶ τῶν κάτωθι Μητροπόλεων:

α᾽) Παραμυθίας. Οὐδεὶς διαθέσιμος ἢ ὑπεράριθμος ἱερεὺς ὑπάρχει. Ἐγένοντο δύο χειροτονίαι ἱερέων, ἑνὸς διὰ τὸ Μποροβάρι καὶ ἑτέρου διὰ τὸ Βοϊνίκιον.

β᾽) Λέρου- Καλύμνου. Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἱερεῖς ἀνέρχονται εἰς 27. Ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι 9 ἱερεῖς, ἐξ ὧν οἱ 6 γεγηρακότες ἢ πάσχοντες. καὶ συνεπῶς ἀδυνατοῦντες νὰ ἱεροπράττωσι καὶ 3 ἐξασκοῦντες τὰ καθήκοντα ψάλτου. Ἐχειροτονήθησαν ἀπὸ τοῦ 920-26 τρεῖς ἐν ὅλῳ ἱερεῖς.

γ᾽) Λήμνου. Ὑπάρχουσιν ἐν ὅλῳ 35 ἱερεῖς καὶ δύο διάκονοι. Οὐδεὶς διαθέσιμος. Μία χειροτονία ἱερέως ἐγένετο διὰ τὸ χωρίον Καρπάσι καὶ τοὺς παρακειμένους δύο συνοικισμούς.

δ᾽) Ἐλευθερουπόλεως. Οὐδεμία χειροτονία. Ἡ ἐξοικονόμησις τῶν ἀναγκῶν ἐγένετο διὰ μετακλήσεως προσφύγων ἱερέων. Οὐδεὶς σήμερον ὑπάρχει διαθέσιμος κληρι-

κός. Ὁ σεβ. ἅγιος Ἐλευθερουπόλεως κ. Αἰμιλιανὸς διὰ μακρῶν ὑποβάλλει πληροφορίας καὶ περὶ τῆς ἠθικοθρησκευτικῆς καταστάσεως τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Ἐκτίσθησαν ἐκ θεμελίων ἢ ἄλλως πως διεσκευάσθησαν 27 εὐκτήριοι οἶκοι ἐν οἷς ἐκκλησιάζονται πρὸς τοῖς ἰσαρίθμοις καὶ ἕτεροι 9 γειτονικοὶ συνοικισμοὶ στερούμενοι ἐφημερίων. Τὸ θεῖον κήρυγμα ἀκούεται τακτικῶς, κατόπιν μάλιστα καὶ τοῦ διορισμοῦ ἰδιαιτέρου ἱεροκήρυκος ἐν Πραβίῳ, τοῦ κ. Κωνστ. Ἰωαννίδου, τελειοδιδάκτου τῆς Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης.

ε') Ἰκαρίας. Ὁ τέως Ἰκαρίας (καὶ νῦν Σουφλίου) σεβ. κ. Ἰωακεὶμ πληροφορεῖ ὅτι κατὰ τὸ διετὲς διάστημα τῆς ἐν Ἰκαρίᾳ ἀρχιερατείας του προέβη εἰς 4 χειροτονίας ἱερέων διὰ τὰ χωρία Παναγίας, Ἅγιος Παντελεήμων, Στελλὶ καὶ Κουντουμᾶ.

στ') Καρδαμύλων. Οὐδεὶς πρόσφυξ καὶ ἐν γένει οὐδεὶς διαθέσιμος ἱερεὺς ἢ διάκονος. Χειροτονία τριῶν ἱερέων διὰ τὰ χωρία: Τρύπας καὶ Ἀμάδων καὶ τρίτου διὰ θρησκευτικὰς ἀνάγκας Καρδαμύλων καὶ τῶν πέριξ χωρίων. Ὁ σεβ. ἅγιος Καρδαμύλων δικαιολογῶν τὰς γενομένας ὡς ἄνω τρεῖς χειροτονίας θίγει καὶ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου.

ζ') Δρυϊνουπόλεως. Οὐδεὶς διαθέσιμος. Μία χειροτονία ἱερέως διὰ τὸ Ἄνω Λάμποβον.

η') Νιγρίτης. Τρεῖς χειροτονίαι ἱερέων διὰ τὰ χωρία: Κοπάτσι, Σαλικλῆ καὶ Σαχάφτσα. Ὁ σεβ. Μητροπολίτης Νιγρίτης παρέχει πληροφορίας καὶ περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ ἀγγέλλων σὺν ἄλλοις καὶ ὅτι ἀρχὰς παρελθόντος Ν/βρίου ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ἀνεγειρομένου Μητροπολιτικοῦ οἰκήματος.

θ') Καρπάθου. Οὐδεμία χειροτονία ἐγένετο.

ι') Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Οὐδεὶς πρόσφυξ κληρικὸς ὑπάρχει καὶ οὐδεμία χειροτονία ἐγένετο.

ια') Μετσόβου. Χειροτονίαι κατὰ τὸ 1926 ἐγένοντο ἐν ὅλῳ πέντε: διὰ τὰς ἐν Μετσόβῳ ἐνορίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, διὰ τὴν κοινότητα Χρυσοβίτσης, διὰ τὰς ἱ. μονὰς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ὁ σεβ. ἅγιος Μετσόβου ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ κλήρου του.

— Ὁ σεβ. Μ/της Καστορίας πληροφορεῖ ὅτι προέβη εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἰωάνου Χρηστίδου διὰ τὴν κοινότητα Τσερεσνίτσης τῇ 22 Δεκ. 1926 (ὅρα σελ. 384).

— Ὁ σεβ. Μ/της Σισανίου πληροφορεῖ ὅτι αἰτήσει τοῦ ἡγουμένου τῆς ἱ. μονῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Τσιρουσίνου ἐχειροτόνησε τὸν Γεώργιον Σ. Ἀδάμην εἰς διάκονον καὶ ἱερέα (30 Νοεμβρίου καὶ 5 Δεκεμβρίου 1926) ὡς τε βοηθὸν ἱερέα τῆς Μονῆς καὶ ὡς τακτικὸν ἐφημέριον τοῦ προσφυγικοῦ χωρίου Γιάγκοβας.

— Ἐπετράπη τῷ σεβ. Μ. τη Χίου ὅπως χειροτονήσῃ εἰς διάκονον καὶ κατόπιν εἰς ἱερέα τὸν Νικολάου Βιτάκη διὰ τὴν κοινότητα Νενήτων, καὶ τῷ σεβ. Μ. τη Νιγρίτης ὅπως χειροτονήσῃ εἰς ἱερέα τὸν Φώτιον Γ. Οἰκονόμου διὰ τὸν προσφυγικὸν συνοικισμὸν Πατρικίου ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως οὗτοι ἔχωσι τὰ ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος σχετικοῦ ἑλλην. νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

'Ιδρύθη Πατριαρχικὸν Ταμεῖον 'Ελεημοσύνης τεθὲν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐν 'Αγίοις Πατρὸς ἡμῶν 'Ιωάννου τοῦ 'Ελεήμονος Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας καὶ σκοπὸν ἔχον ὅπως δέχηται καὶ μεταβιβάζῃ εἰς τοὺς πένητας τὴν ἐλεημοσύνην τῶν φιλανθρώπων.

—Κατὰ τὸν «Πάντινον» (ἀριθ. 52 τοῦ 1926) ἀνεχώρησεν εἰς 'Ιεροσόλυμα καὶ Δαμασκὸν ὁ σεβ. Μ/της Νουβίας κ. Νικόλαος, κομιστὴς Πατριαρχικῶν Γραμμάτων πρὸς τοὺς Μακαρ. Π/χας 'Ιεροσολύμων καὶ 'Αντιοχείας, δι' ὧν κατὰ τὴν ληφθεῖσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν προτείνεται Σύνοδος κοινὴ τῶν τριῶν Π/χείων ἐπὶ ἐξετάσει τῆς ἡμερολογιακῆς διαφορᾶς.

*— **Τὸ ἐν 'Ηλιουπόλει 'Ορφανοτροφεῖον.**—Τὴν 27ην Δεκεμβρ. 1926 (καθ' ἡμᾶς δὲ 9 'Ιανουαρ. 1927) ἐτελέσθησαν ἐν 'Ηλιουπόλει τῆς Αἰγύπτου τὰ ἐγκαίνια τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Πατριαρχ. 'Ορφανοτροφείου μέλλοντος νὰ στεγάσῃ 250 ὀρφανά. Τὴν δαπάνην τῆς ἀνεγέρσεως ὡς καὶ τῆς τελείας ἐπιπλώσεως ἀνέλαβον οἱ ἀδελφοὶ Γ. καὶ Δ. Σπετσερόπουλοι. **Τὸν** ἁγιασμὸν τῶν ἐγκαινίων ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Π. παρουσίᾳ πολλῶν ἐπισήμων προσώπων, ἐκκλ/ικῶν τε καὶ μή, καὶ πολλοῦ πλήθους.*

Συνοδικαὶ ἀποφάσεις.— Συνεδριάσασα ἡ Ι. Σύνοδος κατὰ Δεκέμβριον μῆνα, ἔλαβε τὰς ἑξῆς ἀποφάσεις μεταξὺ ἄλλων· α΄) περὶ ὀργανισμοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων. β΄) περὶ ἀνεγέρσεως Καθεδρικοῦ Ναοῦ καὶ Πατριαρχείου ἐν 'Αλεξανδρείᾳ. γ΄) περὶ πληρώσεως τῆς ἐν Αἰθιοπίᾳ χηρευσάσης Μητροπόλεως 'Αξώμης καὶ περὶ παρουσίας 'Αρχιερέως εἰς τὰς πέραν τοῦ 'Ισημερινοῦ ὀρθ. κοινότητας, δ΄) περὶ ἐκδηλώσεως ἐνδιαφέροντος τῆς 'Εκκλησίας 'Αλεξανδρείας σχετικῶς πρὸς τὴν ἀκεραίαν διατήρησιν παντὸς ὅ,τι συνδέεται μὲ τὴν ἀσφάλειαν τῆς θέσεως τῆς ἐλλ. ὀρθοδοξίας ἐν τοῖς ἱ. προσκυνήμασι καὶ ε΄) ἀπαντητικῶς πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, περὶ συγκλήσεως Προσυνόδου ἐν 'Αγίῳ Ὄρει τὸν προσεχῆ Μάϊον μὲ δικαιοδοσίαν τὸν καθορισμὸν τῶν συζητητέων θεμάτων, μετ' ἐμπεριστατωμένης εἰσηγήσεως ἐπὶ ἑκάστου αὐτῶν καὶ τὸν καταρτισμὸν Κανονισμοῦ τοῦ τρόπου τῶν συζητήσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

'Υπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Μητροπολ. Ποιμένος ἐγένοντο αἱ συνεδρίαι τῆς τακτικῆς «Πλήρους 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ορθοδόξου Οὐκραϊνικῆς 'Εκκλησίας» ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι τῆς 4ης Σεπτεμβρίου π. ἔ. Τούτων μετέσχον ὁ Κιέβου 'Ιννοκέντιος, ὁ Βερδιτσέβου 'Αλέξανδρος, ὁ Περβομάϊσκ 'Ιωσήφ, ὁ Ζαπορόγου Σέργιος, ὁ Στεποτόβου 'Ιάκωβος, ὁ Τμιέβου Σεραφεὶμ καὶ οἱ πρωθιερεῖς Π. Φώμης, Π. Δραχοζίνσκη καὶ Γ. Τραβλέεφ.

— 'Ανεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ Μακ. Πατριάρχου 'Ιεροσολύμων κ. Δαμιανοῦ πρὸς τὴν Ι. Σύνοδον τῆς Παρρωσικῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας ἀναγνωρίζοντος τὴν 'Εκκλησίαν ταύτην καὶ ἐπιβεβαιοῦντος τὴν πρὸς αὐτὴν κανονικὴν κοινωνίαν.

'Εκ σχετικῆς ἀνακοινώσεως ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Παν. Πατριάρχου

'Αλεξανδρείας κ. Μελετίου, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως διὰ καταλλήλου προσαγορευτηρίου ἐπιστολῆς παρακληθῇ ἡ Α. Θ. Π. εἰς ἀδελφικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς αὐτοκεφάλου Οὐκραϊνικῆς 'Εκκλησίας.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀπεφασίσθη ἵνα πρεσβεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Κιέβου καὶ 'Οδησσοῦ ἀποσταλῇ πρὸς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, ἥτις καὶ θὰ διαφωτισθῇ ἐπὶ τῆς μελετωμένης Προσυνοδικῆς Συνδιασκέψεως. 'Εὰν δὲ ἀποβῇ κυβερνητικῶς ἀδύνατος ἡ ἀποστολὴ πρεσβείας, νὰ σταλῇ γραπτὸν σχετικὸν ὑπόμνημα.

'Ωρίσθη ὅπως τῇ 11ῃ Μαΐου 1927 συγκληθῇ Προκαταρκτικὴ Προσυνοδικὴ Συνδιάσκεψις ἐξ ὅλης τῆς πλήρους Ί. Συνόδου καὶ ἐκ πάντων τῶν 'Επισκόπων τῆς 'Ορθοδόξου Οὐκραϊνικῆς 'Εκκλησίας.

'Ωρίσθη ὅπως γένωνται νέαι ἀπόπειραι πρὸς συνένωσιν τῶν Τυχωνικῶν καὶ τῶν Βισικοβιτῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Οὐκραϊνικῆς 'Εκκλησίας.

'Απεφασίσθη ἡ ἔκδοσις καὶ ἑτέρου Περιοδικοῦ ἀπὸ 1ης 'Ιανουαρίου 1927 ἐν Οὐκραϊνικῇ ἀποκλειστικῶς γλώσσῃ.

Τὴν 30ὴν λήξαντος μηνὸς συνῆλθεν ἡ «πλήρης 'Ιερὰ Σύνοδος» τῆς ὀρθοδόξου Ρωσικῆς 'Εκκλησίας πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως τῆς Ί. Συνόδου, τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν καὶ πρὸς καλητέραν διοργάνωσιν τῆς δράσεως αὐτῆς.

Τὴν 27ην προσεχοῦς Φεβρουαρίου συνέρχεται καὶ ἡ «Πανσυνδεσμικὴ 'Ιεραποστολικὴ Συνδιάσκεψις» πρὸς συζήτησιν καὶ βελτίωσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον. *— 'Αξιεπαίνῳ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Μακαρ. 'Αθηνῶν κ. Χρυσοστόμου δωμάτιά τινα τῆς ἱ. μονῆς Πετράκη ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπὸ τριετίας πρὸς κατοίκησιν τῶν ἀπορωτέρων θεολόγων φοιτητῶν, εἰς οὓς τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον ἐξησφάλισε τελευταίως κοινὸν σισσίτιον εὐθηνόν. Τὸ ἐπιτευχθὲν εὐχάριστον ἀποτέλεσμα προήγαγε τὴν σκέψιν περὶ ἀνεγέρσεως αὐτοτελοῦς Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου παρὰ τῇ αὐτῇ ἱ. μονῇ διὰ πάντας τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογ. Σχολῆς. 'Αναγράφοντες ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν ὡραίαν αὐτὴν σκέψιν, ὀφειλομένην τῇ τε Α. Μακαρ. καὶ τῇ Θεολογ. Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου, εὐχόμεθα τὴν ταχεῖαν πραγμάτωσιν αὐτῆς.*

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

'Η «'Εκκλησία» (ἔτος Ε' τεῦχος Α-Β) δημοσιεύει ἐπισκόπησιν τοῦ πολιτεύματος τῆς 'Εκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, γενομένην ἐν 'Αθήναις ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμ. κ. Σ. Τσαγκώφ, καθηγητοῦ τοῦ Κανον. Δικαίου ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τοῦ ἐν Σόφιᾳ Πανεπιστημίου. 'Ο κ. καθηγητὴς ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ διοικήσεως τῆς 'Εκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, περὶ γάμου, περὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκκλ. περιουσίας, περὶ μοναχῶν καὶ περὶ τῶν σχέσεων 'Εκκλησίας καὶ Πολιτείας. Μεταξὺ ἄλλων ἐτόνισε καὶ τὰ ἑξῆς· «'Η 'Εκκλησία ἡμῶν ἀνέκαθεν εὑρίσκετο εἰς στενὴν σχέσιν μετὰ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου. Παρὰ τοῦ Οἰκουμ. Π/χείου ἐλάβομεν τὴν χριστιαν. θρησκείαν καὶ τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἐφρόντισε διὰ τὴν ἐκχριστιάνισιν τῆς Βουλγαρίας. 'Ως ἐκ τούτου τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἦτο τὸ ὑπό-

δειγμα ὅσον ἀφορᾷ τὴν διοργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, ὡς πρὸς τὴν λατρείαν, τὴν ἐκκλ/κὴν δικαιοσύνην κλπ. . . . . . . Οἱ Βούλγαροι εἶνε ὑπερήφανοι διότι ἡ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας ὠργανώθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστήματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

*— Ἡ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀπώλεσεν ἓν διαπρεπὲς μέλος αὐτῆς, τὸν **Μητροπολίτην Ρουστσουκίου** Βασίλειον, θανόντα τῇ 24 λήγοντος μηνός. Γεννηθεὶς ἐν Κων/λει τῷ 1843 καὶ ἀποφοιτήσας ἀργότερον τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολ. Σχολῆς μετέβη εἰς Μόναχον ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας. Τῷ 1898 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ρουστσουκίου, διευθύνας ἅμα τοποτηρητικῶς τὰς χηρευσάσας ἐν καιρῷ Μητροπόλεως Τυρνόβου καὶ Σόφιας, διατελέσας δὲ καὶ παιδαγωγὸς τοῦ τότε διαδόχου καὶ νῦν Βασιλέως Βόριδος. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο ἐν Ρουστσουκίῳ τῇ 27 ἰδ. μηνός, προέστη δὲ ταύτης ὁ σεβ. Μ/της Σόφιας κ. Στέφανος συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Μ/του Τυρνόβου κ. Φιλίππου καὶ τοῦ ἐπισκόπου κ. Βαρνάβα.*

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

*Τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον καὶ πάντοτε καὶ σήμερον διετέλει καὶ διατελεῖ εἰς ἀγαθὰς σχέσεις καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπιθυμοῦν τὴν ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ πρὸς αὐτὰς ἐπικοινωνίαν. Εἰς τὰς τοιαύτας τοῦ Πατριαρχείου διαθέσεις ἀνταποκρίνονται, ὁμολογουμένως, αἱ χριστ. Ἐκκλησίαι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης πνεύματος τῆς ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας ἐμφορούμεναι. Περὶ τούτου μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐσχάτως ληφθεῖσα, κατωτέρω δὲ δημοσιευομένη ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχ/που Οὐψάλης κ. Νάθαν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν καὶ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὑπὸ τύπον δώρου ἀποσταλέντος ἔργου τῆς **Α. Θ.** Παναγιότητος «Σκέψεις καὶ Μελέται».*

Ἐν Οὐψάλῃ, Νέον Ἔτος 1927.

*Πρὸς τὴν **Α. Θ.** Παναγιότητα,*
*τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. **Βασίλειον***

Εἰς Κων/πολιν

Παναγιώτατε,

«Ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα». Οἱ λόγοι οὗτοι «τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ Θρόνῳ» (Ἀποκ. 21, 5) δὲν ἀληθεύουσι μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἐκπλήρωσιν τῆς θείας ἐπαγγελίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐφαρμόζει καὶ εἰς τὸν νέον αἰῶνα τὸν ἐγκαινισθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ πάντα γνωρίσαντα Αὐτὸν οὐ μόνον κατὰ σάρκα, ἀλλὰ καὶ ἐν πνεύματι.

«Εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (2 Κορ. 5, 17).

Νέος ἀριθμὸς ἐτῶν καθ' ἑαυτὸν οὐδεμίαν σημαίνει μεταβολήν. Ἀλλ' ὁ νέος ἀριθμὸς 1927 ὑπενθυμίζει εἰς ἡμᾶς ὅτι τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ ἀνανεοῦνται κατὰ πᾶσαν πρωΐαν (Θρ. Ἱερ. 3, 23). «Καινὰ ποιεῖ πάντα».

Τὸ θαυμαστότερον, τὸ ταπεινοῦν καὶ ταὐτοχρόνως ἐξυψοῦν τὰς καρδίας ἡμῶν εἶνε τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Θεός, ὁ δυνάμενος τὰ πάντα νὰ ἀνακαινίσῃ, καλεῖ ἡμᾶς εἰς συνεργασίαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ Αὐτοῦ καὶ τῶν Ἁγίων ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ (Κολ. 4, 11).

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου προνομίου καὶ τῆς ἀνειλημμένης ὑπο-

χρεώσεως διαβιβάζω πρὸς Ὑμᾶς, Πανσέβαστε ἐν Θεῷ Πάτερ, τὰς ἐγκαρδίους εὐχάς μου καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν μεσιτείας μου.

Ἡ προφρόνως ἀποσταλεῖσά μοι μεγαλειώδης εἰκὼν τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος κοσμεῖ τὴν βιβλιοθήκην μου καὶ εὑρίσκεται διαρκῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν Ἀρχιεπισκόπων Οὐψάλης, τῶν κοσμουσῶν τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν μέγαρον, θὰ ἀποτελῇ λαμπρὸν ἱστορικὸν μνημεῖον τῆς ἀνανεώσεως τῶν χριστιανικῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ Οἰκ. θρόνου Κων/λεως καὶ τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπιτραπήτω μοι ὡσαύτως ὅπως ἐκφράσω πρὸς τὴν Ὑμ. Παναγιότητα τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου διὰ τὸν ὡραῖον συγχαρητήριον χαιρετισμόν, ὃν μοι ἀπηύθυνεν Αὐτὴ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων. Εἶνε μέγα γεγονὸς ὅτι αἱ εὐχαριστήριοι δεήσεις ἡμῶν καὶ αἱ προσευχαὶ συνενοῦνται πρὸ τοῦ Θρόνου τοῦ Παντοδυνάμου, ἰδίᾳ καθ' ἣν στιγμὴν πᾶσαι αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι ἑορτάζουσι τὰ θαυμάσια διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Ἰδιαίτατα εὐγνωμονῶ πρὸς τὴν Ὑμ. Παναγιότητα διὰ τὸ εὔγλωττον καὶ ἀληθῶς ποιμαντορικὸν δῶρον, ὅπερ εἶχον τὴν τιμὴν νὰ δεχθῶ ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν «Σκέψεων καὶ Μελετῶν».

Ἡ μαρτυρία αὕτη ἡ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ κοσμοῦντος σήμερον τὸν Οἰκουμ. Θρόνον εἶνε ἀξία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνδόξου κλασικῆς Ἀρχαιότητος. Διεξῆλθον τὸ βιβλίον μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ἐφωτίσθην ἐν πολλοῖς. Θὰ ἐπεθύμουν δὲ νὰ σημειώσω εἰδικῶς τρεῖς ἐντυπώσεις, αἵτινες μὲ κατεκυρίευσαν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν.

1) Τὸ κεφάλαιον «Ὁ Ναὸς ὡς Σχολεῖον» Ἀλλ' εἰς τὸ ὅλον ἔργον ἐδοκίμασα τὴν βαθυστόχαστον ***σκέψιν*** καὶ τὴν φωτεινὴν καὶ λογικὴν διατύπωσιν ἐμπειριῶν καὶ διδαγμάτων, τὰ ὁποῖα διαπνέει μυστικὴ καὶ πλήρης προσευχῆς κοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ γονιμοποιεῖ ἐντελὴς γνῶσις τῶν Ἁγ. Γραφῶν, τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πρὸ Χριστοῦ μεγάλης κλασικῆς Φιλολογίας. Ἡ ἰδέα αὕτη περὶ τοῦ ναοῦ ὡς διδασκάλου μοὶ εἶνε πολὺ συμπαθής, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑμετέραν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν τὸ διδάσκειν δὲν εἶνε ἁπλῶς ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης διανοουμένης μηχανῆς, ἀλλὰ χριστιανικῆς διανοίας.

2) Ἀγνοῶ κατὰ πόσον ὁ ἐφεξῆς χαρακτὴρ τοῦ ὑμετέρου βιβλίου εἶνε ἀτομικῶς πρωτότυπος, ἢ ἐὰν ἡ αὐτὴ παρατήρησις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς ἄλλους σημερινοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἑλλ. Ἐκκλησίας. Ἐννοῶ τὸν συγκινητικὸν ἀτομικὸν χαρακτῆρα, ὅστις διήκει διὰ πολλῶν κεφαλαίων τοῦ ὑμετ. ἔργου. Ἄνθρωπος σοφὸς κατὰ Θεὸν ἐκτίθησιν ἐν αὐτῷ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ἐμπειρίας καὶ σκέψεις ἐν πλήρει χριστιανικῇ εἰλικρινείᾳ, ἥτις διανοίγει τὰς καρδίας καὶ διανοίας ἐκείνων, ὅσοι ἔχουσι τὸ προνόμιον τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ὑμετ. συγγράμματος.

3) Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἴσως ἀξιοσημείωτον εἶνε ἡ εὐαγγελικὴ ἁγνότης ἡ διαφαινομένη ἐν ὅλῃ τῇ ἐκθέσει τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος. Ἐάν τις ἐδοκίμαζε νὰ εὕρῃ τι τὸ μὴ συμφωνοῦν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, τοιοῦτόν τι δὲν θὰ εὕρισκε. Τοῦτο εἶνε φυσικὸν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ φανερόν. Ἀλλ' ὅ,τι ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀποκαλυφθῇ πρὸς σύμπαντα τὸν εὐαγγελικὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἁπανταχοῦ, εἶνε τοῦτο : πόσα ἔχομεν νὰ διδαχθῶμεν ἡμεῖς οἱ Εὐαγγελικοὶ Χριστιανοὶ παρὰ τῆς σεβασμίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πόσον καθαρὸς καὶ εὐαγγελικὸς διατηρεῖται ὁ καθ' ὑμᾶς ὀρθόδοξος Χριστιανισμὸς εἰς ψυχὰς οἷα ἡ Ὑμετ. Παναγιότης. Ἡ θεία Πρόνοια προσήγγισε πρὸς ἀλλήλους τὸν Ὀρθόδοξον καὶ τὸν Εὐαγγελικὸν Χριστιανικὸν κόσμον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν μᾶλλον ἢ πρίν.

Τὸ βιβλίον Ὑμῶν παρίσταται ὡς τις πτῆσις πρὸς τὰ ἄνω, ὃν τρόπον ἀκριβῶς

καὶ ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ ὀφείλει νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς ἄνοδον εἰς ὄρος, ὄπισθεν τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου καθιστάμεθα ἀόρατοι εἰσερχόμενοι εἰς ἄλλον κόσμον. Ἀνάγετε τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ ὕψους εἰς ὕψος, μέχρις οὗ ἑνωθῇ μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἀναφωνήσει καὶ τῇ προσευχῇ, τὴν ὁποίαν ἐγράψατε ἐν τοῖς Δεσμοῖς Ὑμῶν καὶ ἡ ὁποία εἶνε ἀξία νὰ γνωσθῇ εἰς ἅπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον.

Θαρρούντως ἀποστέλλω πρὸς Ὑμᾶς δύο τόμους, εἰς τοὺς ὁποίους περικλείεται, ἐν σελ. 111 τοῦ μικροτέρου, ἡ ἀπὸ 14 Σεπτεμβρ. 1918 ἀπευθυνθεῖσα πρός με ἐπιστολὴ τῆς Ὑμ. Παναγιότητος. Τὸ ἐμὸν βιβλίον περὶ τῆς ἐν Στοκχόλμῃ συνδιασκέψεως ἀναφέρει περὶ τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος ἐν σελ. 759 καὶ ἑξῆς.

Εἶμαι βέβαιος ἐπίσης ὅτι ἡ Ὑμετ. Παναγιότης θὰ ἐγκρίνῃ τὴν ὑπὸ τῆς ἐν Βέρνῃ Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπολυθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ ἐξαιρέτου Π/χικοῦ Ἀντιπροσώπου, τοῦ ἀγαπητοῦ μοι ἀδελφοῦ Γερμανοῦ, ἐπικροτηθεῖσαν ποιμαντικὴν ἐπιστολὴν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ, ὡς Κυρίου καὶ βασιλέως.

Ἐξαιτοῦμαι τὰς εὐλογίας Ὑμῶν καὶ διατελῶ τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος θεράπων εὐπειθὴς καὶ ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης **Νάθαν.**

ΟΙ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑι ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΙ

*Δὲν εἶνε ἄγνωστον πόσον ἔξοχος εἰς λόγον μορφώσεως καὶ ζήλου χρ/κοῦ ἀλλὰ καὶ εἰς λόγον σεβασμοῦ πρὸς τὴν ὀρθ. Ἐκκλησίαν ὑπῆρξεν ὁ ἀοίδιμος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἐλβετίᾳ Ἐκκλησίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν σεβ. Edouard Herzog. Παρευρεθεὶς εἰς τὴν ἐν Γενεύῃ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1920 γενομένην προκαταρκτικὴν συνδιάσκεψιν τοῦ Παγχρ/κοῦ Συνεδρίου, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν πάντων, ἰδίᾳ διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ σαφῆ διατύπωσιν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, πρᾶγμα ὅπερ προὐκάλεσε κατόπιν συνάντησιν τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων, ἐξ ἧς κατεδείχθη ὅτι πλήρης ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν συμφωνία ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη. Προκειμένου περὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐρωτηθεὶς ὁ ἀοίδιμος τί φρονεῖ, συγκεκινημένος τότε ἀπήντησεν ὅτι «**ἀποδέχεται αὐτὴν ὡς ἀληθῶς ὀρθόδοξον** καὶ **συνέχειαν τῆς ἀδιαιρέτου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.***

Τὸν σεβ. Herzog, θανόντα ἐν ἡλικίᾳ 83 ἐτῶν τῇ 26 Μαρτίου 1924 μετὰ βαρεῖαν μακρὰν ἀσθένειαν διεδέχθη ὁ διευθύνων τὴν Ἐπισκοπὴν Dr Adolf Küry, ἐκλεγεὶς τῇ 16 Ἰουνίου ἰδ. ἔτους ὑπὸ τῆς ἐν Osten συνελθούσης συνόδου τῆς Χριστοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλβετίας καὶ χειροτονηθεὶς εἰς ἐπίσκοπον τῇ 14 Σεπτεμβρ. ἰδ. ἔ. ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Βέρνης ὑπὸ τοῦ Ἀρχ/που Οὐτρέχτης σεβ. Φραγκίσκου Kenninck συμπαραστατουμένου ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Haarlem σεβ. Ἐρρίκου van Vlijmen καὶ τοῦ ἐπισκόπου Βόννης σεβ. δρ. Γεωργίου Moog. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀντηλλάγησαν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενι-

κοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ζ' κατάλληλα γράμματα, ἔκτοτε δὲ ὁ σεβ. Küry, στοιχῶν τοῖς ἴχνεσι τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ἐπεδόθη εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν σχέσεων μετὰ τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας, παρακαλέσας αὐτὴν ἐπισήμως, ὅπως ἀντιπροσωπευθῇ εἰς τὸ 10ον διεθνὲς συνέδριον τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἐν Βέρνῃ (2-4 Σεπτεμβρίου 1925). Τὰ κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο περιέλαβεν ὁ ἀντιπροσωπεύσας τὴν ἡμετέραν 'Εκκλησίαν σεβ. Μ/της Θυατείρων κ. Γερμανὸς ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ, ἥντινα θέλομεν καταχωρήσει εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πλήρης ἡμερῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 16 λήξαντος μηνὸς ὁ ἐν Χάλκῃ ἀφ' ἱκανοῦ ἐφησυχάζων σεβασμ. Μητροπολίτης **πρῴην Κῴου Παῦλος.** 'Εκηδεύθη τὴν ἐπαύριον ἐν τῷ ἱ. ναῷ τοῦ 'Αγ. Νικολάου τῆς Κοινότητος Χάλκης καὶ ἐνεταφιάσθη ἐν τῷ κοινοτικῷ νεκροταφείῳ, προεξάρχοντος τοῦ σεβ. μητροπολίτου Κυζίκου μετὰ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Πριγκηποννήσων καὶ Ροδοπόλεως. 'Απὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Μ. 'Αρχιδιάκονος. Παρέστη ὡσαύτως ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σταυρουπόλεως, σχολάρχης τῆς 'Ι. Θεολογ. Σχολῆς μετὰ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν, κατάλληλον δὲ ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ σεβ. μητροπολίτης Πριγκηποννήσων.

῾Ο ἀείμνηστος ἐγεννήθη τῷ 1839 ἔν τινι χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας Καστορίας, ἐμαθήτευσε δὲ ἐν τῇ 'Ι. Θεολ. Σχολῇ Χάλκης ἀπὸ τοῦ 1855 μέχρι τοῦ 1861. 'Ακολούθως διετέλεσε καθηγητὴς ἐν τοῖς 'Αρχιγενείοις 'Εκπαιδευτηρίοις τῶν 'Επιβατῶν καὶ 'Ιεροκῆρυξ τῆς 'Επαρχίας Σηλυβρίας ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1866. Τῷ 1867 διωρίσθη 'Ιεροκῆρυξ ἐν Ραιδεστῷ, τῷ δὲ 1869 προσελήφθη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Μητροπόλεως Βιδύνης, ὡς πρωτοσύγκελλος. Τῷ 1871 ἐδίδαξε τὰ ἱερὰ μαθήματα ἐν τῇ 'Εμπορ. Σχολῇ Χάλκης, ἀκολούθως ἐν τῷ Γυμνασίῳ Κυδωνιῶν (1872-76) καὶ βραδύτερον (1877) ἐν τῷ Ζαππείῳ Παρθεναγωγείῳ Κων/πόλεως. Τῷ 1878 ἐστάλη εἰς Θράκην ὡς 'Ιεροκῆρυξ, τῷ δὲ 1879 προεχειρίσθη εἰς 'Επίσκοπον Σκοπέλου διὰ τὸ τμῆμα Σαράντα 'Εκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας 'Αδριανουπόλεως, βραδύτερον (1881-82) ἐστάλη εἰς Νευροκόπιον, ἐπὶ διετίαν δὲ διετέλεσεν ἀρχιερ. προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Βλάγκας (1883-1885). Τῷ 1885 ἐξελέγη μητροπολίτης τῆς 'Επαρχίας Κῴου, ἣν καὶ ἐποίμανε μέχρι τοῦ 1888, ἔκτοτε δὲ ἔμεινεν ἐν διαθεσιμότητι.

❋ ΔΗΛΩΣΙΣ ❋

῾Η Διεύθυνσις ἐπιθυμοῦσα, ὅπως σταθεροποιήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς συνδρομῆς τοῦ Περιοδικοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὥρισεν αὐτὴν εἰς Λ. Τ. 2,50. ῞Οθεν παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀξιότιμοι συνδρομηταί, ὅπως, ἐν τῇ ἐξοφλήσει τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ἔχωσιν ὑπ' ὄψει τὴν ὡς ἄνω ὁρισθεῖσαν τιμήν.

مدیر مسؤل : ملاتیوس لوقاکیس